

3223

PS. 46

P. 684
666

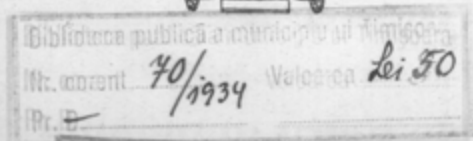
Calendarul Banatului

Anul II
1934

intocmit de

IOSIF VELCEANU
profesor

Mândră țară e Banatu,
Că la noi cântă totnatu . . .



BIBLIOTECA CENTRALĂ
A REGIUNII BANAT

Tipografia IOSIF FRISCHMANN, PERIAM

Sărbătorile prăvăzute în repausului duminical

1. Toate Duminicile de peste an.
2. Anul Nou (1 Ianuarie).
3. Botezul Domnului (6 Ianuarie).
4. Unirea Țărilor Române (24 Ianuarie).
5. Paștile 2 zile (8—9 Aprilie).
6. Sf. Gheorghe (23 Aprilie).
7. Sărbătoarea muncii (1 Mai).
8. Independența României (10 Mai).
9. Înălțarea Domnului, Ziua Eroilor (17 Mai).
10. Nașterea Domnului, 2 zile (25 și 26 Decembrie).

Sărbători naționale:

La **1 Ianuarie** se va oficia Te-Deum pentru Familia domnitoare. **24 Ianuarie** Unirea Principatelor. La **10 Maiu** se va serba proclamarea independenței (1871) și a regatului (1881). În această zi se va oficia Te-Deum în toate bisericile și se va suspenda serviciul. Înălțarea Domnului (17 Maiu). Ziua Eroilor. La **8 Iunie** urcarea pe Tron a M. S. Regelui Carol II. **22 Iulie**, ziua onom. a M. S. Reginei Maria; **16 Oct.** ziua nașterii M. S. Regelui; **29 Oct.** ziua nașterii M. S. Reginei Maria; **8 Noembrie** ziua onom. a Măriei Sale Mihai. **1 Dec.** Unirea Ardealului și a Banatului cu Patria Mamă

Vacanța Crăciunului ține dela 24 Decembrie până la 7 Ianuarie inclusiv. Vacanța Paștilor ține dela Duminica Floriilor până la Duminica Tomei. Vacanța de vară la școalele primare dela 10 Iulie până la 15 Septembrie, iar la școalele secundare dela 10 Iunie până la 1 Septembrie.

Sărbători și vacanțe judecătorești:

Toate instanțele judecătorești țin următoarele sărbători: 1 Ianuarie (Sf. Vasile), 6 Ianuarie (Botezul Domnului), 7 Ianuarie (Sf. Ioan Botezătorul), 24 Ianuarie (Ziua Unirii), 25 Martie (Buna Vestire). Paștile (3 zile afară de vacanță), 23 Aprilie (Sf. Gheorghe), 1 Mai (Sărbătoarea Muncii), 10 Maiu (Ziua Independenței), 17 Maiu (Ziua Eroilor), 27 și 28 Mai (Rusalii și S-ta Treime), 29 Iunie (S-ții Petru și Pavel), 15 August (Ad. Maicii Domnului), 8 Sept. (Nașt. Maicii Domnului), 14 Sept. (Înălț. S-tei Cruci), 26 Octombrie (Sf. Dumitru), 8 Noembrie (Sf-ții Arhangheli), 6 Decembrie (Sf. Nicolae), Crăciunul (3 zile afară de vacanță).

Curtea de Casație, Curțile de Apel și Tribunalele, iau vacanță dela 24 Decembrie până la 8 Ianuarie, dela Dumineca Tomei și dela 15 Iulie până la 15 Septembrie.

Judecătoriile de Ocoale iau vacanță dela 2 Ianuarie și din Joia Mare până la Dumineca Tomii.

Cele patru anotimpuri:

1958 ✓
Primăvara începe în 21 Martie.
Vara începe în 21 Iunie.
Toamna începe în 23 Septembrie.
Iarna începe în 22 Decembrie.

Dinastia Română

Din veacul XVI-lea Casa Hohenzollern se ramifică: Linia **Sigmaringen** începe cu Carol II. (1576—1606). Capul acestei linii este Carol Anton (1848—1849), ai cărui descenți sunt:

† **Regele Carol I** al României, născut la 20 Aprilie 1839 în Sigmaringen și trecut la cele veșnice la 11 Octombrie 1914 în Sinaia. S'a căsătorit în Neuwied la 15 Noemvrie 1859 cu Elisabeta (Carmen Sylva) principesă de Wied, născută la 29 Decemvrie 1843 și decedată la București, la 2 Martie 1916.

Regele Carol I a fost ales cu plebiscit Principe domnitor al României la 8 Aprilie 1866 și încoronat de Rege al României la 10 Mai 1881.

† **Regele Ferdinand I**, născut în Sigmaringen, la 24 August 1865. S'a urcat pe tronul României în 11 Octombrie 1914. În anul 1916 a declarat războiul de întregire al neamului; în 15 Octomvrie 1922, se încoronează ca Rege al tuturor Românilor, în catedrala încoronării din Alba-Iulia.

După 13 ani de domnie glorioasă, în 20 Iulie 1927 își depune sufletul în mâinele Creatorului în castelul dela Sinaia.

Maria, M. S. Regina Văduvă, principesă de Britania, născută în 28 Oct. 1875, căsătorită cu M. S. Regele Ferdinand I. în 10 Ianuarie 1893; purtând cu adâncă răbdare durerile și bucuriile războiului pentru întregirea neamului în 15 Octomvrie 1922, în catedrala din Alba-Iulia primește din mâinile Augustului Ei soț coroana de Regină a tuturor Românilor.

Membrii Dinastiei Române

Carol II, Regele României, născut în 16 Octomvrie 1892, la Sinaia. S'a căsătorit în Atena, la 10 Martie 1921 cu Principesa Elena a Greciei, născută în 20 Aprilie 1896. A urcat Tronul la 8 Iunie 1930.

Elisabeta, principesa de România, născută în castelul Peleş, la 29 Septemvrie 1894. În 27 Februarie 1921 s'a căsătorit cu Principele Gheorghe al Greciei, ajuns rege în Grecia, azi detronat.

Mărioara, principesă de România, Regină a Iugoslaviei, născută în Gotha la 27 Decemvrie 1899. În anul 1922 s'a căsătorit cu regele Alexandru I. al Iugoslaviei.

Nicolae, principe de România, născut în castelul Peleş, la 5 August 1904

Ileana, principesă de România, născută în București la 23 Dec. 1908, căsătorită cu arhiducele Anton de Habsburg.

† **Mircea**, principe de România, născut în București la 21 Dec. 1911, decedat în 2 Noemvrie 1916, după izbucnirea războiului pentru întregirea neamului.

Moștenitorul Tronului

A. S. S. Marele Voevod **Mihai I** născut la 25 Oct. 1921 la Sinaia.

*Sus deci fruntea voinicească
Pentru Tron și-al nostru Grai,
Lângă El să n'înflorească
Voevodul nos' Mihai!*

L. Gostin

zile

Ianuarie

Gerar

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic
1	Luni	† A. Nou Sf. V.	† An. nou
2	Marti	P. Silvestru	Macarius
3	Mierc.	P. Malachia	Genoveva
4	Joi	C. Teoctist, S. 70 Ap.	Titus
5	Vineri	M. Teopempt	Telesfor
6	Sâmb.	† Bot. Domn.	† Bot. Dlui

D. după Botez, Gl. 6. Inv. 9. Apostol: Fraților, fiecăruia din noi s'a dat harul (Ef. IV, 7—13.) Evanghelia: În vremea aceea auzind Isus, că Ioan a fost prins (Mat IV, 12—17) în vremea aceea văzută Ioan pre Isus venind (Ioan I, 29—34.)

7	Dum.	† Sf. Ion Bot.	Balint
8	Luni	C. George și Dom.	Sever
9	Marti	Mart. Polieuct	Iulian
10	Mierc.	P. Grig., Domeț.	Paul
11	Joi	Cuv. Teodosiu	Higinus
12	Vineri	Muc. Tatiana	Ernest
13	Sâmb.	M. Ermil, Strat.	Ilarion

D. 29 d. Rusali. Gl. 7. Inv. 10. Ap. Fraților, când se va arăta Hristos (Col. III, 4—11.) Ev. în vremea aceea intrând Isus într'un sat i-au întâmp. pre ei 10 bărb. leproși (*2 Luca 17, 12-19)

14	Dum.	Sf. Părinți ucis	Felix
15	Luni	C. Pavel, I. Colib.	Mauriț
16	Marti	Inch. cinst. Ap. Pet.	Marcel
17	Mierc.	C. Ant. cel mare	Antoniu
18	Joi	Sf. p. At. și Ciril	Maurus
19	Vineri	C. Macarie, m. Euf.	Canut
20	Sâmb.	C. Eutim, V. Vasilid	Fabian

D. 32. d. R. Gl. 3. Inv. 11. Ap. Fiule Timotee, credincios este cuvântul (I. Tim. IV, 9—15) Ev. în vremea aceea trecea Isus prin Ierichon și iată un om, anume Zacheu (15 Luca 19, 1-10)

21	Dum.	C. Max., Valer	Agneta
22	Luni	A. Timot, m. Anast.	Vincentiu
23	Marti	M. Clement, Salm.	Logd Mar.
24	Mierc.	Sărb. naț.	Timoteu
25	Joi	C. Grig., Puplie	Int. la Saul
26	Vineri	C. Xenof., Arcadie	Policarp
27	Sâmb.	Ad. m. I. Gură d. aur	Ioan Cris.

D. 33. d. R. Gl. 1. Inv. 1. Ap. Fiule Timotee, urmat-ai învățăturii mele! (II Tim. 3, 10—15) Ev. Zis-a Domnul pilda aceasta. doi oameni au intrat în biserică (15 Luca 18, 10—14)

28	Dum.	C. Efrem, Pal.	Car. c. m
29	Luni	Ad. moașt. s. Ign.	Francisc
30	Marti	† S-tii Trei Er.	Adelgunda
31	Mierc	S. Chir. Ioan	Petru

SOARELE

ziua	resare	apune
1	7.59	4.08
7	7.56	4.20
14	7.50	4.33
21	7.42	4.46
28	7.39	4.57

LUNA

2. luna plină
9. pătrarul ultim
17. luna nouă
24. pătrarul prim

Povețe economice

La casă și curte: Dregel unelte economice. Reparați gardurile. Cară gunoiul la câmp.

În grajd: Cât ține gerul aspru, lasă gunoiul sub vite și așterne paie de ajuns, ca să le fie cald. Când e soare, lasă vitele pe afară, curăță grajdul și-l aerisează

În grădină și pe câmp: Sapă adânc pământul pentru straturi și-l gunoiește. Fă gropi pentru pomii ceice îi sâdești în primăvară. Târsește spinii și tufe de pe locurile de arat și de cosit.

În stupină: Albinele încă odihnesc, grijește să nu le tulburi liniștea umblând pe la coșnițe.

Aniversări

La 24 Ianuarie, Aniversarea Unirii Țărilor Române (1859 și 1919),

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Dacă neamul nostru a putut să treacă prin vitregia trecutului și s'a putut spune că Românul nu pierde, acum, când greutățile sunt cu mult mai mici decât acelea pe care ne învață istoria, cum să nu facem un progres rapid și uimitor, când putem avea la îndemână atâtea mijloace moderne, care să ne înlesnească munca?

Lăzinca și credința noastră a tuturor iubitorilor de țară trebuie să fie: muncă și optimism. Căci să nu uităm, că „apa trece, pietrele rămân”, greutățile trec și realizările solide și cinstite rămân.

CAROL II.

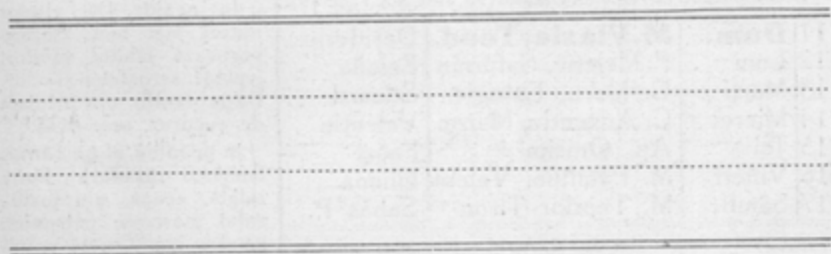
* * *

Munca spornică este totul pe lumea aceasta: prin ea se scoate pâine și din piatra sacă.

Munca trebuie întărită prin știință.

Prof. I. SIMIONESCU.

Azi cine sapă proapa altuia, izbutește câte-odată să-l arunce în ea.



Zodia „Vărsătorului.” Cei născuți în această zodie sunt din fire liniștiți, indulgenți și au recunoștință față de binefăcătorii lor. Au darul spre științe și arte și sunt iubiți de cei ce îi înconjură, fiindcă au purtare frumoasă.

Această zodie aduce fete vesele și totdeauna cu surisul pe buze; sunt statornice în dragoste și promit, prin purtarea lor chibzuită, că măritându-se vor aduce noroc în casă.

Femeile sunt bune gospodine, cu fire așezată și credincioase.

Bărbații sunt vioi, buni la inimă și știu război greutăților vieții.

Librăria Românească „Globul”

PROPRIETAR ION IANCU

Timișoara I, Str. Eminescu No. 7

Rechizite de birou și de școală. — Cărți școlare și științifice. — Note muzicale. — Imprimare. — Jurnale de modă.

Data	Zilele	Calendar Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic
1	Joi	M. Trifon	Ignatius
2	Vineri	† Intâmp. D-lui	† I. D-lui
3	Sâmb.	D. Simeon și Ana	Blasiu

D. Fiului răt, Gl. 2, Inv. 2. Ap. Fraților, toate îmi sunt îngăduite (I, Cor. VI, 12-20). Ev. Zis-a Domnul pilda aceasta: un om avea doi fii (17 Luca XV, 11-32)

4	Dum.	C. Avramie	Veronica
5	Luni	M. Agata	Agatia
6	Mărți	P. Vucol, m. Fausta	Dorotea
7	Mierc.	C. P. Partenie	Romuald
8	Joi	M. Teodor	M. Ioan
9	Vineri	S. M. Nichifor	Apolonia
10	Sâmb.	M. Valentina	Gabriela

D. Lăsat, carne. Gl. 4, Inv. 3. Ap. Fraților, mâncarea nu ne va pune pre noi (I, Cor. VIII, 8-IX, 1-2). Ev. Zis-a Domnul: când va veni Fiul Omului (18, Mat. XXV, 31-46)

11	Dum.	M. Vlasie, Teod.	Desideriu
12	Luni	P. Meletie, Saturnin	Eulalia
13	Mărți	C. Mart., Eulogie	Eduard
14	Mierc.	C. Auxentie, Maron	Valentin
15	Joi	Ap. Onisim	Faust
16	Vineri	M. Pamfilie, Valent	Iuliana
17	Sâmb.	M. Teodor Tiron	Sabas P.

D. Lăsat, brânză. Gl. 4, Inv. 4. Ap. Fraților, mai aproape este nouă mântuirea (Rom. XIII, 11-XIV, 1-4). Ev. Zis-a Domnul: de veți ierta oamenilor (19, Matei VI, 14-21)

18	Dum.	P. Leon p. R.	Coloman
19	Luni	Ap. Archip și Apfia	Susana
20	Mărți	C. P. Leon	Eucherius
21	Mierc.	C. Timoteiu	Eleonora
22	Joi	M. Talasiu	Petru intr.
23	Vineri	M. Policarp	Rom. I. d. s.
24	Sâmb.	Afl. cap. S. I. Botez	Matia

D. I. a Post, Gl. 5 Inv. 5. Ap. Fraților, prin credință, Moise mare făcându-se (Erv. 22-26, 32-39) Ev. În vremea aceea vrea Iisus să meargă în Galileia, (Ioan I, 43-51)

25	Dum.	C. Tar. m. Reg.	Valburga
26	Luni	M. Porfir	Alesandru
27	Mărți	C. Procopiu	Leandru
28	Mierc.	P. Vasile	Roman

SOARELE

ziua	resare	apune
4	7.30	5.00
11	7.21	5.08
18	7.20	5.36
25	7.25	5.46

LUNA

1. luna plină
8. pătrarul ultim
16. luna nouă
23. pătrarul prim

Povețe economice

La casă și curte: Pregătește sămânțele de primăvară. Curăță cucuruzul (porumbul) și vântură bucatele. Răscolește cartofii incolțiți.

În grajd: Dă vitelor nutreț mai bun. Supraveghează fătutul vacilor, iepelor, scroafelor și oilor. Dă-le tărâțe ori urluială de cucuruz, orz, ovăz.

În grădină și pe câmp: Samănă răsaduri. Pune salată, ceapă, aiu (usturoiu), morcovi, pătrunjel, mazăre etc. Curăță pomii de mușchiu, crengi uscate și omide. Taie mlădițele, de altoit și le pune în nisip. Samănă grâu de primăvară, orz, ovăz.

În stupină: Scutește stupii de șoareci; celor slabi, dă-le miere, ori sirop de zahăr.

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Fără unirea tuturor nu vom putea apare în fața celor ce ne pizmuesc, ca o forță indisolubilă, care să poată pași la o muncă pașnică și rodnică.

Vreau însă să afirm că pe o temelie așa de puternică ca cea a trecutului nostru, greutatea de azi — și oricâtă otrăvă s'ar răspândi — nu pot să sape chiar ființa noastră.

CAROL II.

Pământul nu e numai al celui care-l stăpânește: din rodul lui se hrănește lumea toată, dupăcum și plugarul nu poate trăi numai cu ce-i dă ogorul.

De aceea munca de pe câmp trebuie făcută cu socoteală, ca rodul să fie cât mai îmbelșugat: numai așa și țara întreagă nu va duce nevoi.

Prof. I. SIMIONESCU.

Unii te servesc turnându-ți mereu vin în pahar, pentruca ei înșiși să se imbecileze.

Zodia „Peștilor“. Cei născuți în această zodie au multă sânguință la lucru: inclină spre a deveni cu bunăstare.

Această zodie aduce fete chibzuite la toate; măritându-se vor fi bune soții și gospodine harnice.

Bărbații sunt firi schimbătoare, se înflăcărează ușor și repede pentru ce e frumos, dar nu sunt prea statornici.

Sunt din fire darnici și inclinați spre facere de bine.

Stofe bărbătești

**În toate calitățile, cu prețurile cele mai mici, se vând
în postăvaria specială**

RABONG & SCHNEIDER

TIMIȘOARA-CETATE, Piața S. Gheorghe
palatul episcopal r.-c.

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic
1	Joi	Cuv. Eudochia	Albin
2	Vineri	M. Teodot	Simplicius
3	Sâmb.	M. Eutropiu	Cunigunda

D. 2, a Post. Gl. 6. Inv. 6. Ap. Întru început Tu, Doamne (Evr. I, 10-II, 1-3). Ev. În vremea aceea intrat-a Isus în Capernaum (Marcu II, 1-12)

4	Dum.	C. Geras, m. A.	Teofil
5	Luni	M. Conon, m. Ar.	Eusebius
6	Mărți	42 muc. din Amor.	Friderich
7	Mierc.	MM. Eug. Eteriu	Toma
8	Joi	C. Teofilact	Gottfried
9	Vineri	SS. 40 Mucenici	Francisca
10	Sâmb.	Mar. Ciprian	S. 40 Mart.

D. 3, a Post. Gl. 7. Inv. 7. Ap. Fraților, având Arhieru mare (Evr. IV, 14-V, 1-6). Ev. Zis-a Domnul: Cea ce voește să vină după mine (Marcu VIII, 34-IX, 1)

11	Dum.	C. Sofronie	Constantin
12	Luni	C. Teofan	Grigoriu
13	Mărți	Păr. Nichifor	Rozina
14	Mierc.	C. Benedict	Matilda
15	Joi	M. Agapiu	Cristof
16	Vineri	M. Sabin, Anin	Henrich
17	Sâmb.	Cuv. Alexiu	Gertrud

D. 4, a Post. Gl. 8. Inv. 8. Ap. Fraților, lui Avram făgăduindu-se Dumnezeu (Evr. VI, 13-20). Fraților, ca fiii luminii să umblați (Ef. V, 9-19). Ev. În vremea aceea venit-a un om la Isus (Marcu IX, 17-32)

18	Dum.	Păr. Cyril	Alexandru
19	Luni	MM. Chrisant, Dariu	Iosif
20	Mărți	SS uciși în m. Sava	Ioachim
21	Mierc.	Păr. Iacob märt.	Benedict
22	Joi	M. Vasilie	Octavian
23	Vineri	C. Nicon, Domețiu	Victoria
24	Sâmb.	P. C. Zaharie	Gabriel

D. 5, a Post. Gl. 1. Inv. 9. Ap. Fraților, cel ce sfințește (Evr. 2, 11-18). Ev. În vremea aceea luând Isus pe cei doisprezece (Marcu X, 33-45)

25	Dum.	† Bunavestire	† Floriile
26	Luni	S. M. V. Gavril	Emanuil
27	Mărți	G. Matrona din Tes.	Damaschin
28	Mierc.	C. Ștefan f. de min.	Ioan Cap
29	Joi	Cuv. Marcu	Ciril
30	Vineri	Păr. Ioan scar.	Ioan
31	Sâmb.	Cuv. Ipatie	Beniamin

SOARELE

ziua	resare	apune
4	6 50	6.04
11	6 39	6.15
18	6.27	6.23
25	6.13	6.32

LUNA

3.	luna plină
10.	pătrarul ultim
16.	luna nouă
23.	pătrarul prim
31.	luna plină.

Povețe economice

La casă și curte: Vântură bucatele; muiera harnică pune cloțe de tot soiul.

În grajd: Vitelor de lucru și celor fătate li se dă nutreț bun și din destul. Celelalte se scot ziua la pășune. Se vâruie cotețele de galițe, spre a se stărpi microbii și insectele stricăcioase. Ferește vitele de musca columbace.

În grădină și pe câmp: E luna aratului și a sămănatului; ară adânc, samănă tot felul de legume. Pune cartofii și mazărea. Altoi-ește cireșii, caisii și prunii cât mai de timpuriu. Grapă sămănăturile de toamnă și le samănă cu trifoiu. Desgroapă și gunoiește via.

În stupină: Nutrește stupii mai slabi cu miere ori sirop de zahăr. În zilele frumoase albinele ies afară spre a se curăți. Curăță stupii de albinele moarte și rămășițe de faguri.

Aniversări

La 14 Martie, Aniversarea proclamării Regatului (1881).

La 27 Martie, Aniversarea Unirii Basarabiei cu Patria Mamă (1918).

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Aveți Datoria de a pune în valoare străduințele și suferințele acestui popor, împreunând frumuseța zilei de ieri, cu puterea de sacrificiu a zilei de mâine! CAROL II.

În vizitele pe care le-am făcut în Banat, am fost plăcut impresionat de atenția care se dă aici în școală cântecului și în special muzicii bisericești: în fiecare Duminică și sărbătoare școlarii sunt la biserica satului, constituiți în cor, pe două sau trei voci. Influența, pe care această activitate, pentru frumos și credință, ce are asupra satului, este foarte mare: prin ea învățătorul desăvârșește educația elevilor săi, contribuind totodată, alături de preoți, la educația morală-religioasă și artistică a adulților. Pildă merită să fie imitată!

D. GUSTI,

ministerul instrucțiunii și al artelor,

* * *

Ce poți face azi, nu lăsa pe mâine; fiecare clipă trebuie socotită și folosită în spre bine.

La birt vin două feluri de clienți: unii care se uită la felul bucatelor, alții la prețuri.

Zodia „Berbecului“. Cei născuți în această zodie sunt foarte ambițioși, curajoși, prea încrezuți în sine, câteodată pătimiși, dar totdeauna au caractere cinstite și vorba deschisă, sinceră și cinstită; le sare țandăra pentru orice fleac, dar se astâmpără ușor, uitând repede arțagul; le place să steie totdeauna în fruntea mesei și să facă pe cel mai cuminte.

Această zodie aduce fete din fire domole, cărora le place să se gătească frumos, ca să fie iubite și laudate pentru frumuseța lor.

ANTON BRAUN

PRIMUL ATELIER DE INSTRUMENTE MUZICALE DIN BANAT

TIMISOARA - CETATE

STR. EUGEN DE SAVOYA 14 — ÎN CASA PROPRIE

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic	SOARELE		
				ziua	resare	apune
D. Florii. Gl. Praznicului. Ev. Utr. In vremea aceea, când s'a apropiat Isus de Ierusalim (Matei 21, 1-11, 15-17). Ap. Fraților, bucurați-vă pururea întru Domnul (Filipeni IV, 4-9). Ev. Mai înainte de Paști cu 6 zile (Ioan 12, 1-18)				1	6.00	6.41
				8	5.48	6.48
				15	5.36	6.58
				22	5.22	7.11
				29	5.13	7.15
				LUNA		
				7. pătrarul ultim		
				15. luna nouă		
				22. pătrarul prim		
				30. luna plină		

1	Dum.	† Floriile	† Sf. Paști
2	Luni	C. Tit, Amfian	† 2 zide P.
3	Mărti	C. P. Nichita	Ambrosie
4	Mierc.	Păr. Iosif	Vincentiu
5	Joi	Sf. Teodul, Agat	Celestin
6	Vineri	Vin. Patimilor	Herman
7	Sâmb.	C. Păr George	Dionisie

D. Paștil. Gl. Praznicului, Ev. la ieșirea cu Invierea: Iar Sâmbătă târziu, intru ceea ce (Matei XXVIII, 1-15.) Ap. Cuvântul cel dintâiu (Fapt I, 1-8). Ev. La început era cuvântul (Ioan I, 1-17)

8	Dum.	† Sfintele Paști	Dionisie
9	Luni	† Lun. Paștilor	Dimitrie
10	Mărti	S. M. Ter. și Pomp	Daniil
11	Mierc.	M. Antipa, c. Trif.	Papa Leo
12	Joi	C. Vas, m. Dav.	Papa Iuliu
13	Vineri	Artemon	Iustin
14	Sâmb.	Martin al Romei	Tiburtius

D. Tomei. Gl. I. Inv. 1. Ap. In zilele acelea prin mâinile Apostolilor (Fapt 5, 12-20). Ev. Fiind seară în ziua aceea (Ioan XX, 19-31)

15	Dum.	S. Aristarh	Anastasia
16	Luni	Agapia, Irina	Turibus
17	Mărti	Simion și Acaciu	Rudolf
18	Mierc.	Grigorie, Dec.	Apolonius
19	Joi	C. P. Ioan Pustn.	Crescentia
20	Vineri	C. P. Leon	Eucherius
21	Sâmb.	C. Timoteiu	Eleonora

D. Mironosițelor. Gl. 2. Inv. 4. Ap. In zilele acelea înmulțindu-se ucenicii (Fapt VI, 1-7). Ev. In vremea aceea venit-a Iosif din Arimateia (Mc 15, 43-16, 1-8)

22	Dum.	A. Nat., c. Teod.	Sotir
23	Luni	† S. Gheorghe	Gheorghe
24	Mărti	M. Sava și c. Elisav	Adalbert
25	Mierc.	Sf. ap. și ev. Marcu	Marcu ev.
26	Joi	M. Vas. ep.	Cletus
27	Vineri	M. Simeon fr. Dlui	Peregrin
28	Sâmb.	A. Iason, m. Quint.	Vitalios

D. Slăbănogului. Gl. 3. Inv. 5. Ap. In zilele acelea fost-a Petru trecând pe la toți (Fapt 9, 32-42). Ev. In vremea aceea s'a suiat Isus în Ierusalim (Ioan 5, 1-15)

29	Dum.	Sf. 9 M. d. Cizic	Petru
30	Luni	Iacob fr. Domnului	Catarina

Povește economice

La casă și curte: De Paști vâruiți casa pe dinăuntru și pe dinafară. Aerisează podrumul (pivnița) Curăță fântâna.

În grajd: Scoate vitele la pășune. Ca să nu se umfle, dă-le fân uscat, apoi trifoiu verde. Vitelor de lucru dă-le și grăunțe, ca să nu slăbească. Ferește vitele de musca columbace.

În grădină și pe câmp: În grădină începe plivitul și săditul; cu aratul trebuie isprăvit. Grăbește cu altoirea merilor și perilor. Caută omidele și le stârpește. Plivește sămănăturile de buruieni. Sapă via și pune pari.

În stupină: Caută și vezi dacă nu cumva-i moartă matca. Pe cei slabi îi împreună câte doi la olaltă. Dacă-i delipsă, dă-le miere.

Aniversări

La 24 Aprilie, Ziua numelui M. S. Reginei Elisabeta a Greciei.

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Cum în trecutul nostru cheia de boltă a rezistenței naționale a fost biserica, căci națiunea de patriotism și de credință se confundau într'una singură, influența organizării acesteia a fost covârșitoare în decursul vremurilor.

În locașurile sfinte s'a putut păstra în vremuri de resmerițe și de bejenie credința în puterea de rezistență națională.

CAROL II.

* * *

Tot creștinul să se spovedească, dar mai ales să se îndrepte și să nu facă păcate grele. Prof. I. SIMIONESCU.

Mamela române să nu părăsească obiceiul frumos strămoșesc de a încrista (incondeia) ouăle de Paști.

Adevărata cauză că mulți se simt nenorociți este, că văd pe cei fericiți.

Zodia „Taurului“. Cei născuți în această zodie sunt foarte sentimentali, agonisitori și muncitori; sunt greu de a fi convinși și de multe ori prea părtinitori; au calități frumoase, putându-se ridica la dignități înalte; iubesc frumusețile naturei și de aceea sunt buni agricultori.

Această zodie aduce femei deștepte, bune gospodine, dar cam vajnice la mânie; numai dragostea le poate împăca,

IOSIF RONCSKEVICS și Co.

PRIMA ȘI CEA MAI MARE CROITORIE ȘI CEAPRĂ-
ZĂRIE MILITARĂ DIN BANAT, FONDATĂ ÎN AN. 1907

TIMIȘOARA—CETATE, STR. MERCZY No. 12

CROITORIE BĂRBĂTEASCĂ, MAGAZIN SPECIAL DE
ECHIPAMENTE MILITARE

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic
1	Mărți	Pr. Eremia	Fil. și Iac.
2	Mierc	A. moașt. sf. At.	Atanasiu
3	Joi	M. Timoteiu	Afl. crucii
4	Vineri	M. Pelagia	Florian
5	Sâmb.	M. Irina, Gaian	Pius

D. Samarinenții, Gl. 4. Inv. 7. Ap. In zilele acelea apostolii cei ce s'au risipit (Fapt 11, 19-32). Ev. In vremea aceea venit-a Isus in cetatea Samariei (Ioan 4. 5-42)

6	Dum.	S. și rept. Iov	Iovan
7	Luni	M. M. Acacie	Stanislau
8	Mărți	Ev. Ioan, c. Arsen.	† In. D-lui
9	Mierc.	Pror. Isaia	Gregoriu
10	Joi	Sărb. națională	Sărb. naț.
11	Vineri	M. Mochie, m. D.	Beatrix
12	Sâmb.	C. Epifanie	Pongrațius

D. Orbatui, Gl. 5. Inv. 8. Ap. In zilele acelea când mergeam noi Apostoli (Fapt 16, 16-34). Ev. In vremea aceea trecând Isus, văzut-a pe un orb (Ioan 9, 1-38)

13	Dum.	M. Gliceria	Servatius
14	Luni	M. Terapont	Bonifacius
15	Mărți	Păr. Pachomie	Sofia
16	Mierc.	Cuv. Teodor	Iovan Nep.
17	Joi	† Inălț. D-lui	Ubaldo
18	Vineri	M. Teodot, Paulin	Felix
19	Sâmb.	M. Patrichie	Iov

D. Părinților Sin. I ecum. Gl. 6. Inv. 10. Ap. In zilele acelea socotit-a Pavel (Fapt 20, 16-17, 28-36). Ev. In vremea aceea ridicând Isus ochii săi la ceriu (Ioan 17, 1-13)

20	Dum.	Mart. Talaleu	† Sf. Rus.
21	Luni	† Const. și El.	† 2 zid. R.
22	Mărți	C. Vasilisc, Codru	Iulia
23	Mierc.	C. Mihail mărtur.	Desideriu
24	Joi	C. Simeon, Marc.	Ioana
25	Vineri	Afl. Cap. S. Ioan B	Urban
26	Sâmb.	S. Apostol Carp.	Filip

D. Rusaliilor Gl. Praznicului. Ev. Utr. Fiind seară in ziua aceea (Ioan 20, 19-23). Ap. Și dacă s'a plinit ziua praznicului (Fapt 2, 1-11). Ev. Iar in ziua cea de pe urmă, cea mare a praznicului (Ioan 7, 37-8, 12)

27	Dum.	† Sfint. Rusalii	Mar. Magd
28	Luni	† Lunia Rus.	Wilhelm
29	Mărți	M. Teodosiu, Olv	Manilius
30	Mierc.	Isachie, Varlaam	Ferdinand
31	Joi	Em. Haralambie	Z. D-lui

SOARELE

ziua	resare	apune
6	5.02	7.22
13	4.54	7.31
20	4.46	7.39
27	4.39	7.46

LUNA

7. pătărul ultim
14. luna nouă
21. pătărul prim
29. luna plină

Povețe economice

La casă și curte: Aeri-sează lăsând ferestrele zilnic deschise. Scoate afară peste zi straietele de pat.

In grajd: Se incepe regulat pășunarea tuturor vitelor. Se tund oile. Se castrează armăsarii, tauriencii și verii.

In grădină și pe câmp: Samănă castraveți, pepeni, căneapă și in. Gată cu presădirea legumelor timpurii: varză, ardei sau piparcă, paradaise, sfeclă roșie de zahăr și pentru vite. Sapă cucuruzul. Coșește lucerna și trifoiul. Incepe cu stropitul viei; sapă via a 2-a oară.

In stupină: Stupii încep a roi. Pune o coșniță într-o prăjină lungă sau într'un pom lângă stupină, poate că trage roiul la ea.

Aniversări

La 10 Maiu, Aniversarea proclamării independenței [1877] și a încoronării primului Rege român [1881].

La 17 Maiu, Ziua Eroilor.
La 21 Maiu, Ziua numelui A. S. R. Princ. Ileana.

Astăzi, când neamul nostru are fericirea de a fi în acelaș mănunchiu, opera culturală este poate cea mai însemnată înfăptuire, căci ea este cheazășia supremă a menținerii neamului nostru.

Privind îndărăt asupra Istoriei, oricât ar fi strălucit neamurile, prin însușirile lor vitejești și războinice — și printre aceste neamuri suntem și noi — totuși, neamurile cari au strălucit și pe urma cărora au rămas cele mai adânci urme au fost acelea, care au strălucit pe tărâmul culturii, al civilizației și progresului omenirii.

CAROL II.

Viața fără știință de carte e ca a orbului, care nu știe pe unde să meargă; alte popoare ne iau înainte prin carte, fără să fie înzestrate cu însușiri mai alese decât noi.

Sunt oameni fini cari stau la mahala și mahalagii cari stau în centru.

Zodia „Gemenilor“. Cei născuți în această zodie sunt din fire deștepti, foarte buni în comerț, învață ușor alte limbi străine, iubesc călătoriile, ca să cunoască și alte ținuturi și obiceiuri; își schimbă ușor profesiunile și au darul de a fi inventioși, producând chiar opere de artă.

Femeile din această zodie sunt blânde, fără mari pretenții, dar bune gospodine.

Bărbații sunt buni la inimă și sfătoși; umblă după dragoste și știu scoate treburile din încurcătură chiar și prin vicleșug; numai dragostea îi poate ierta!

Unica papetărie și librărie românească

TIMIȘOARA I, STR. EMINESCU No. 4

Rechizite școlare și totfelul de lucrări de papetărie

30 zile

Iunie

Cîreșar

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic
1	Vineri	Iustin, Firm.	Gratian
2	Sâmb.	M. Nichifor	Erasmus

D. 1. după Rusalii, Gl. 8. Inv. 1. Ap. Fraților, sfinți toți prin credință au biruit (Evr. II, 33-39) Ev. Iar în ziua cea de pe urmă, cea mai mare a praznicului (Ioan VII, 37-VIII, 12)

3	Dum.	M. Luch., Paula	Clotilda
4	Luni	P. Mitrofan, c. Sofia	Quirinus
5	Marți	S. M. Doroteiu	Bonifaciu
6	Mierc.	C. P. Visarion, Ilar.	Norbert
7	Joi	M. Teodor, Licarion	Lucreția
8	Vineri	M. Nicandru	Medard
9	Sâmb.	P. Chiril s. Eneta	Primus

D. 2. d. R. Gl. 1. Inv. 2. Ap. Fraților, slavă și cinste și pace (Rom II, 10-16). Ev. În vremea aceea, umblând Isus pre lângă marea Galiei (2 Mat. IV, :8-23)

10	Dum.	M. Tim., Teof.	Margareta
11	Luni	A. Vart. Varnava	Barnaba
12	Marți	P. Onufr. m. Ant.	Vasilides
13	Mierc.	M. Achilina	Ant.dePad.
14	Joi	Prof. Eliseiu	Antonia
15	Vineri	Pf. Amos, p. Aug.	Vitus
16	Sâmb.	P. Tihon, m. Marcu	Iustina

D. 3. d. R. Gl. 2. Inv. 3. Ap. Fraților, îndreptați fiind prin credință (Rom, 5, 1-10). Ev. Zis-a Domnul: luminătorul trupului este ochiul (3 Matei 6, 22-33)

17	Dum.	M. Eman., Inoc.	Adolf
18	Luni	M. Leontie, Eterie	Marcel
19	Marți	Ap. Iud. fr. Dlui	Gervasius
20	Mierc.	M. Metodie	Silvestru
21	Joi	M. Eusebie	Alois
22	Vineri	M. Zenon	Paulin
23	Sâmb.	M. Agripina, Dim.	Sidonia

D. 4. d. R. Gl. 3. Inv. 4. Ap. Fraților, fiind slobozi de păcat (Rom. 6, 18-23). Fraților, mai aproape este nouă mântuirea acum (Rom XIII, II-XIV, 1-4). Ev. În vremea aceea intrând Isus în Capernaum (4 Mat. 8,5-13)

24	Dum.	† Nașt. Sf. Ion B.	N. I. Ioan B.
25	Luni	M. Fevr., s. Firmin	Prosper
26	Marți	P. David, Ioan A.	Eremias
27	Mierc.	C. Samson	Ladislau
28	Joi	Aduc. m. Ciril și Ioan	Leo papa II.
29	Vineri	† Sf. Petru și Pav.	Pet., Pav.
30	Sâmb.	Soborul s. Apost.	Leontinus

SOARELE

ziua	resare	apune
3	5.50	8.00
10	4.52	8.09
17	4.52	8.09
24	4.55	8.03

LUNA

5. pătrarul ultim
13. luna nouă
20. pătrarul prim
28. luna plină

Povește economice

La casă și curte: Asigură casa contra focului și recolta contra grindinei. Mătură podurile și hambariul. Muierile harnice ciupelesc găștele de pene. Pun cireșe și vișene pentru iarnă.

În grajd: Apără vitele contra muștelor. Termină tunsul oilor.

În grădină și pe câmp: Udă și plivește straturile. Oculează trandafirii și pădureții. Sapă a doua oară cucuruzul. Cosăște trifoiul și fânețele când sunt mai în floare. Ogărește miriștea pentru grâu. La finea lunii începe secerișul. Înainte de înflorit leagă, sapă și stropește via.

În stupină: Urmărește zilnic roitul stupilor de dimineața până seară.

Aniversări

La 11 Iunie 1848 a izbucnit revoluția în București.



Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Privind în trecutul nostru, cred că avem datoria de a fi mândri de ceea ce a putut produce un popor hărțuit în fiecare zi de atâtea invaziuni și atâtea greutăți.

Aztăzi, când neamul nostru este independent și puternic — și la care văd cu bucurie atâta îndemn și atâta suflet — avem datoria — Eu am convingerea — că vom putea sta într'o zi în capul națiunilor civilizate.

CAROL II.

Un singur organ ne-a dat natura spre a vorbi: limba, dar ne-a dat două spre a auzi: urechile. Ascultă deci mai mult decât vorbești.

* * *

La școală e sărbătoarea unui an de muncă: copii se bucură, dar să fie și bucuria părinților, care nu pot lipsi dela serbare.

Prof. I. SIMIONESCU.

Cinstiți pe învățătorii satelor, pentru că lor le încredințați vlăstarele voastre, de a le da creștere și învățătură.

Când pierzi orice încredere în oameni, atunci îți iei un câine la casă.

.....

.....

.....

Zodia „Racului”. Cei născuți în această zodie sunt cruțători, adună averi și dau „înainte”, nu ca racul „îndărăt”.

Femeile sunt simțitoare, ușor iritabile, uneori neîncrezătoare, vioae, gata la vorbă și la harță; sunt harnice în toate, se fericesc în viață, fiind istețe și iscusite la găteți și la lucru.

Bărbații sunt vioi, le place veselie, cântecul și dansul, sunt buni economi, uneori ușorateci, apucând razna fără multă chibzuială.

Librăria Bela Galambos

TIMIȘOARA, STR. V. ALEXANDRI

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic	SOARELE		
				ziua	resare	apune
D. 5 d. R. Gl. 4. Inv. 5. Ap. Fraților, bunăvoința inimii mele [Rom. 10, 1-10]. Ev. În vremea aceea trecând Isus de ceea parte [5 Matei 8, 28-9, 1]				1	4.57	8.07
				8	5.08	8.04
				15	5.15	7.54
				22	5.25	7.42
				29	5.30	7.35
1	Dum.	SS. Cosma	Teobald	LUNA		
2	Luni	Vestm. Preac.	Cer. Mariei	5	pătrarul ultim	
3	Mărti	M. Iacint, p. Anat.	Heliodor	13.	luna nouă	
4	Mierc.	P. Andreiu, s. Cipr.	Uldarich	20.	pătrarul prim	
5	Joi	C. Atanasie	Ciril	28.	luna plină	
6	Vineri	Cuv. Sis. m. Lucia	Isaia			
7	Sâmb.	C. Toma	Wilibald			
D. 6. d. R. Gl. 5. Inv. 6. Ap. Fraților, având daruri mari de multe feluri [Rom 12, 6-14] Ev. În vremea aceea trecând Isus în corabie [6. Matei 9, 1-8]				Povești economice		
8	Dum.	M. Proc., Avda	Chilian	La casă și curte: Mu-		
9	Luni	M. Pangr., Ciril	Antonia	ierile spală lâna, culeg		
10	Mărti	S. 45 M. d. Nicap	Amalia	cânepa și inul, pun caise		
11	Mierc.	M. Eufimia	Papa Pius I	și zarzări pentru iarnă,		
12	Joi	M. Proclu, Ilarie	Henrich	ori fac lecvor [magiun]		
13	Vineri	Sob. Arch. Gavriil	Eugen M.	din ele.		
14	Sâmb.	Ap Aquila	Bonavent.	În grajd: Vitele de		
D. 7. d. R. și a Păr dela cele 6 Sin. ec. Gl. 6. Inv. 7. Ap. Fraților, datori suntem noi, cești tari [Rom. XV, 1-7]. Fraților, aduceți-vă aminte de mai marii voștri [Evr. XIII, 7-16] Ev. În vremea aceea trecând Isus, mers-au după Dânsul [7. Mat. IX, 27-35]				lucru, peste amez lasă-le		
15	Dum.	MM. Chir. și Iul.	Desp. Ap.	să odihnească. Pe călduri		
16	Luni	M. Antin., Faust	Maria	mari le spală zilnic și le		
17	Mărti	Mart. Marina	Alexiu	scaldă adeseori.		
18	Mierc.	MM Iacint și Em	Friderich	În grădină și pe câmp:		
19	Joi	C. Dia și c. Macr.	Aurel. Paul	Scoate ceapa și aiul [ustu-		
20	Vineri	† Sf. Pror. Ilie	Ilie prof.	roiul]. Sădește ridichii și		
21	Sâmb	PP. Sim, Ioan p.	Daniil prof.	curechiu de iarnă. Începe		
D. 8. d. R. Gl. 7. Inv. 8. Ap. Fraților, rogu-vă pe voi [1 Cor. 1, 10-16]. Ev. În vremea aceea văzută-a Isus popor mult [8. Matei 14, 14-22]				a strânge sămânț de		
22	Dum.	M. Maria Mag.	Mar. Magd.	verdețuri și legume. Gată		
23	Luni	MM. Foca, Vitaliu	Apolinarie	cu secerișul. Strânge-ți		
24	Mărti	M. Cristina	Cristiana	recolta la mașina de tre-		
25	Mierc.	Ad. S. Anei	Iacob	erat și caută să și treeri.		
26	Joi	M. Ermolae	Ana	Sapă via și o stropește a		
27	Vineri	M. Panteleimon	Aurel	3-a oară.		
28	Sâmb.	Ap Prohor, Nic.	Victor	În stupină: O-rește		
D. 9. d. R. Gl. 8. Inv. 9. Ap. Fraților, ai lui Dumnezeu împreună lucrători [1 Cor. 3, 9-17] Ev. În vremea aceea, siliu-a Isus pre ucenicii săi [9. Matei XIV, 22-34]				stupii de a mai roi. Pune		
29	Dum.	M. Calinic, Teo.	Marta	în stupină un vas cu apă,		
30	Luni	Ap. Sila și Siluan	Avdon	aruncă pe deasupra paie		
31	Mărti	S. Eud. Iosif d. Ar.	Ignatiu	ori mușchiu, ca să nu se		
				inece albinele		
				Aniversări		
				La 11 Iulie 1917, Bătă-		
				lia dela Mărășești.		
				La 20 Iulie 1927, a mu-		
				rit Regele Ferdinand I.		
				La 22 Iulie, ziua nume-		
				lui M. S. Reginei Maria.		

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Imi aduc aminte, din decursul călătoriilor pe care le-am făcut peste țări și mări, de un cuvânt al unuia dintre stăpânitorii indigeni ai Indiei, care, vorbind de vitalitatea deosebită a nației noastre spune: „Voi, acolo, în colțul vostru, un loc neuzat, sunteți un popor al viitorului”.

Am aceeași credință și Eu, și cred că împreună cu asociațiile culturale vom putea duce poporul nostru acolo unde trebuie să fie dus. Căci, pe deasupra sbuciumurilor, a certurilor și a lucrurile urâte, care se întâlnesc zilnic în viață, este totuși ceva, care rămâne permanent viu și puternic, este poporul nostru.

CAROL II.

...

Unirea aduce putere: vindeți rodul ogoarelor prin cooperative, ca să vă asigurați câștig mai mare.

Plătiți-vă din câștig dările către Stat, ca să fiți ușurați de o grijă mare și de săpărările, ce le îndură datorașii.

Cel ce vorbește de nerăcunoștință vrea să arate că a făcut și el o faptă bună.

Zodia „Leului”. Cei născuți în această zodie sunt prea încrezători, știindu-se foarte cumsecade, nu se așteaptă din partea altora la rău, de aceea suferă multe desamăgiri: sunt rezistenți și lucrează cu multă ambiție; prin firea lor aleasă trezesc simpatii multe.

Bărbați nu sunt ca „leii”, dimpotrivă cam fără voință hotărâtă, dar ținuți din scurt, duc treburile la bun sfârșit.

Femeile sunt istețe, dar caută, prea des, nod în papură și sunt uneori răzbunătoare, deși nu sunt pornite la gânduri urite.

DUSCHNITZ S. A.

MĂRUNȚISURI, TRICOTAJ ȘI ARTICOLE DE MODĂ
EN-GROS & EN-DETAIL

TELEFON 917

TIMIȘOARA-FABRICĂ

FONDAT 1891

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic	SOARELE		
				ziua	resare	apune
1	Mierc.	Sc. s. cruci	Petru	5	5.44	7.22
2	Joi	Aduc. m. S. Ștefan	Portiancula	12	5.57	7.14
3	Vineri	C. Isachie	August	19	6.03	7.07
4	Sâmb.	Sf. 7 coconi d. Efes	Domnica	29	6.16	6.51
D. 10, d. R. Gl. 1. Inv. 10. Ap. Fraților, Dumnezeu pe noi, Apostolii (1. Cor. 4, 9-16). Ev. In vremea aceea s'a apropiat către Iisus un om (10. Matei 17, 14-23)				LUNA		
5	Dum.	M. Eusignie	Marta	4. pătrarul ultim		
6	Luni	†Schimb. la față	Sc. la față	11. luna nouă		
7	Mărti	M. Dometie	Caietan	18. pătrarul prim		
8	Mierc.	Păr. Emilian	Ciriace	26. luna plină.		
9	Joi	Ap. Matia	Roman	Povețe economice		
10	Vineri	M. Laurențiu	Laurențiu			
11	Sâmb.	M. Zenon	Susana	La casă și curte: Vă- ruie casa înlăuntru și pe dinafară. Muierile adună ouă și pun castraveți pen- tru iarnă. Topesc cănepa și inul.		
D. 11, d. R. Gl. 2. Inv. 11. Ap. Fraților, pecetea apos- tolici mele voi sunteți (1. Cor. 9, 2-12). Ev. Zis-a Domnul pilda aceasta: asemănatu-s'a împărăția cerurilor (11. Matei 18, 23-35)				In grajd: Dacă sunt călduri mari și vitele nu prea mănâncă, trebuiu mai des adăpate.		
12	Dum.	M. Fotie, Anich.	Clara	In grădină și pe câmp: Sădește varză de iarnă. Ca să ai legume tinere toamna târziu, seamănă acum mazăre și fasole oloagă, spinat, salată ier- natică și pătrunjel. Gată cu treeratul. Samănă rapiță, orz și săcară. Sapă via și stropește dacă-i mai delipsă.		
13	Luni	C. Maxim, Dositeiu	Hilopolit			
14	Mărti	P. Mtchea	Eusebiu	In stupină: Incepe a aduna mierea. Stupii slabi ii împreună.		
15	Mierc.	† A. N. de D-zeu	† A. Mar.			
16	Joi	M. Diomed, Alcibiad	Rocus	Aniversări		
17	Vineri	M. Miron, Straton	Liberat			
18	Sâmb.	M. Flor și Laur	Helen	Îa 5 August, Aniver- sarea nașteri A. S. R. Principele Nicolae. (1903). La 30 August, Luarea Griviței (1877).		
D. 12, d. R. Gl. 3. Inv. 1. Ap. Fraților, arăt vouă Evan- ghelia (1. Cor. XV, 1-11). Ev. In vremea aceea apro- piatu-s'a către Iisus un tânăr (12. Matei 19, 16-26)						
19	Dum.	M. Andreiu	Ludvig			
20	Luni	Pr. Samuil	Ștefan reg.			
21	Mărti	Ap. Tadeu	Ioana			
22	Mierc.	M. Severian	Timoteu			
23	Joi	M. Lup, Irineu	Filip			
24	Vineri	M. Eutichie	Bartolomeu			
25	Sâmb.	Mp. Vart, Tit.	Lud. reg.			
D. 13, d. R. Gl. 4. Inv. 2. Ap. Fraților, priveghiați, stați în credință (1. Cor. 16, 13-24). Ev. Zis-a Domnul pilda aceasta: Un om oarecare era casnic (13. Mat. 21, 33-44)						
26	Dum.	M. Adrian, Nat.	Samuil			
27	Luni	C. Pimen	Iosif			
28	Mărti	Cuv. Moise Arabul	Augustin			
29	Mierc.	†Tăer. c. S. Ioan	T. c. s. Ioan			
30	Joi	P. Alex, m. Felix	Roza			
31	Vineri	Brăul Preacuratei	Raimund			

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic
1	Sâmb.	C. Sim. s., m. Erm.	Ėgid
D. 14. d. R. Gl. 5. Inv. 3. Ap. Fraților, cele ce ne adeverează pre noi (2. Cor. 1, 21-2, 1-4). Ev. Zis-a Domnul pilda aceasta [14. Matei 22, 1-14]			
2	Dum.	M. Mamant	Absolon
3	Luni	M. Ant., Aristion	Serafin
4	Marți	M. Vavila	Rozalia
5	Mierc.	Pr. Zacharia	Victoria
6	Joi	A. Mihail	Zaharia
7	Vineri	M. Sozont, ap. Ev.	Regina
8	Sâmb.	† Nașt. N. D-zeu	† N. Mar.

Înainte de înălțării Crucii, Gl. 6. Inv. 4. Ap. Fraților, vedeți cu ce
ce fel de slove (Gal. 6, 11-18). Fraților, Avram doi fii a avut
(Gal. 4, 22-27). Ev. Zis-a Domnul: nimeni nu s'a suit la cer
(Ioan 3, 13-17). Z s-a Domnul: nimeni aprinzând lumina
o acoperă (Luca 8, 16-21)

9	Dum.	S. Ioach., Ana	Gorgonius
10	Luni	M. Minodora	Nicolau
11	Marți	C. Teodora	Atanasiu
12	Mierc.	M. Autonom	Tobias
13	Joi	M. Corneliu	Maternus
14	Vineri	† Înălț. Sf. Cruci	In. Sf. Cr.
15	Sâmb.	M. Nichita, c. Fil.	Hildegard

D. d. Înălț. Cr. Gl. 7. Inv. 5. Ap. Fraților, știind că nu se în-
dreptează (Gal. 2, 16-20). Fraților, împreună lucrând (2 Cor. 6,
1-10). Ev. Zis-a Domnul: Că ce vreaște să vină după mine
(Marcu 8, 34-9, 1). În vremea aceea ruga pre Iisus oarecare
din Farisei (Luca 7, 36-50)

16	Dum.	M. Eufimea	Ludmila
17	Luni	M. Sofia, Elpida	Nicodim
18	Marți	C. Eumenie	Toma
19	Mierc.	M. Trofim	Lambert
20	Joi	M. Eustatie	Fustachiu
21	Vineri	Ap. Codrat	Mateiu
22	Sâmb.	M. Foca, s. Martin	Mauriciu

D. 18. d. R. Gl. 8. Inv. 6. Ap. Fraților, cea ce sea-
mână cu scumpte (2. Cor. 9, 6-11). Ev. În vremea
aceea sta Iisus lângă lacul Ghenisaretului (1. Luca 5, 1-11)

23	Dum.	S. Pr. Ioan Bot.	Tecla
24	Luni	M. Tecla	Gellert
25	Marți	C. Eufros., m. Savin	Cleofas
26	Mierc.	Mut. m. s. Ioan Ev.	Ciprian
27	Joi	M. Calistrat	Cosma și D.
28	Vineri	C. Hariton, Eliodor	Vincentiu
29	Sâmb.	C. Ciriac	Mihail

D. 19. d. R. Gl. 1. Inv. 7. Ap. Fraților, Dumnezeu
și Tată (2. Cor. 11, 31-12, 1-9). Ev. Zis-a Domnul: pre-
cum vă este voia, ca se va face vouă oamenie (2. Luca 6, 31-36)

30	Dum.	M. Grig., Mard.	Hieronim
----	------	-----------------	----------

SOARELE

ziua	resare	apune
2	6.25	6.34
9	6.34	6.23
16	6.47	5.58
23	6.59	5.38

LUNA

7. pătărul ultim
15. luna nouă
22. pătărul prim
30. luna plină

Povețe economice

La casă și curie: Cu-
răță pivnița (podrumul) și
pregătește vasele pentru
vin și rachie. Se face ma-
giun (lecuar), se uscă prune
(poame) de paradaise și se
pun castraveți și ardei pt.
iarnă.

În grajd: Vitelor de
lucru dă-le grăunțe d'ajuns.
Celelalte pot paște prin
livezi. Lasă berbecii în oi.

În grădină și pe câmp:
Culege poamele cu mâna
și pe timp uscat. Înainte
de a le așeza pentru iarnă,
pune-le la loc svântat, ca
să iese umezeala din ele.
Samănă grâu, săcară, și
orz în ogor. Culege cucu-
ruzul și tabacul. Scoate
cartofii și sfecele.

În stupină: Scoate fa-
guri de prisos. Împreună
stupii mai slabi. Strâm-
tează urdinișul și păzește-i
de albine răpitoare.

Aniversări

La 30 Septemvrie, Ziua
nașterii M. S. Regina Eli-
sabeta a Greciei.

Vorbe mari; sfaturi înțelepte :

România este pornită pe calea ascendentă a desvoltării și, ca în orice urcuș, sunt locuri în care povârnișul devine mai greu. Suntem astăzi la unul din aceste momente. Trebuie să luăm dealul în piept și să urcăm, să tot urcăm pe calea adesea grea a progresului.

CAROL II.

Nu buruienile înăbușesc sămânța cea bună, ci negligența cultivatorului.

CONFUCIUS.

Incepe școala! Ea e lumina minții, dupăcum biserica e întărirea sufletului. Nu ocoli școala, apa vie a neamului!

Prof. I. SIMIONESCU.

Inscrieți copii la școală, arătați-i învățătorului și dați-le la timp, rechizitele trebuincioase.

La liceu să meargă numai elevii talentați, dornici de învățătură înaltă, fiindcă școlile superioare sunt foarte pretențioase, dar și costisitoare.

Să înveți pentru tine, dar să știi pentru toți!

Zodia „Cumpenei“ (Cântarul). Cei născuți în această zodie sunt frumoși la făptură și dispun de o finețe sufletească aleasă, gata oricând de a ajuta pe cei oprimați și neajutorați.

Femeile sunt săgalnice, le plac podoabele și se fălesc cu frumuseța lor; sunt bune gospodine, deși uneori ușoratică în căsnicie.

Bărbații sunt vorbăreți și lăduroși, chibzuesc însă bine treburile și se fericesc în viață, asigurându-și traiu bun și indestulitor.

Tipografia și Legătoria

„A T H E N E U“

TIMIȘOARA I, PIAȚA TEPEȘ VODĂ 2

Execută tot felul de lucrări: Ziare, Reviste, Cărți literare etc.

Telefon 3-55

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic	SOARELE
				ziua resare apune
1	Luni	Ap. Anania	Remig.	1 7.05 5.30
2	Marți	M. Ciprian, Iustina	Leodegar	7 7.16 5.16
3	Mierc.	M. Dionisiu	Candid	14 7. 1 4.59
4	Joi	M. Ieroteiu	Franc. Ser.	21 7.45 4.42
5	Vineri	M. Haritina	Placid	28 7.51 4.36
6	Sâmb.	Ap. Toma	Bruno	
D. 20. d. R. Gl. 1. Inv. 8. Ap. Fraților, arăt vouă, că Evanghelia [Gal. 1, 11-19]. Ev. În vremea aceea mergea Iisus într-o cetate ee sechema Nain [3 Lca 7, 11-16]				LUNA
				4. pătrarul ultim
				10. luna nouă
				16. pătrarul prim
				25. luna plină
7	Dum.	M. Sergiu	Iustina	
8	Luni	C. Pelagia	Brigitta	
9	Marți	Ap. Iacov, m. Poplia	Dionisiu	
10	Mierc.	M. Eulampie	Francisc	
11	Joi	Ap. Filip	Filomena	
12	Vineri	M. Andronic	Maximilian	
13	Sâmb.	M. Carp, Papil	Coloman	
D. 21. d. R. și a Păr. Sin. VII ecum Gl. 3. Inv. 9. Ap. Fraților, aduceți-vă aminte de mai marii voștri (Evr. 13, 7-16). Ev. Zis-a Domnul pilda aceasta: ieșit-a semănătorul (4 Luca 8, 5-15)				Povește economice
14	Dum.	† Cuv. Parasch.	Calist	La casă și curte: Văruie grajdul și cotețele. Pune varză pentru iarnă.
15	Luni	M. Lucian	Teresia	În grajd: Dă vitelor cu incetul nutreț uscat. Lasă berbecii în oi.
16	Marți	M. Login	Gallus	În grădină și pe câmp: Culege încă poame erna-tice. Fă gropi pentru pomii ce-i sădești în toamnă. Ară cucuruziștele și samănă grâu și orz. Alege grăul de sămânță și-l văruie cu var și piatră vânăță (1/1 kgr. la 100 kgr. grâu), ori dă-i cu praful numit Porzol. Adună tuleii de pe câmp și-i fă stup, glugă. Culege via.
17	Mierc.	Pr. Osie	Hedwig	În stupină: Cât mai sunt zile frumoase — călduțe, la-să albinele să iasă afară. Strâmtează urdinișul, ca să-i scutești de șoareci.
18	Joi	Ev. Luca	Luca	
19	Vineri	Prof. Ioil	Ferdinand	
20	Sâmb.	M. Artemie	Vendelin	
D. 23. d. R. Gl. 4. Inv. 10. Ap. Fraților, Dumnezeuu bogat fiind într-o milă [Ef. 2, 4-10]. Ev. În vremea aceea venit-a Iisus cu corabia în laturea Gadarenilor [6 Luca 8, 26-39]				
21	Dum.	C. Ilar., m. Socr.	Cordula	
22	Luni	C. Averchie	Fortunat	
23	Marți	Ap. Iacob fr. Dlui	Rafail	
24	Mierc.	M. Areta	Crisant	
25	Joi	M. Valerie	Dimitrie	
26	Vineri	† Sf. m. Dimitrie	Sabina	
27	Sâmb.	M. Nestor	Sim., Iuda	
D. 24. d. R. Gl. 5. Inv. 11. Ap. Fraților, Cristos este pa-cea noastră [Ef. 2, 14-22]. Ev. În vremea aceea venit-a către Iisus un om căruia era numele Iair [7 Lca 8, 41-56]				Aniversări
28	Dum.	M. Terenție	Ursula	La 16 Octomvrie, ziua nașterii M. S. Regelui Carol II.
29	Luni	C. Anastasia	Narcis	La 25 Octomvrie, naș-terea Marelui Voevod Mi-hai (1921), fiul M. S. Re-gelui Carol II.
30	Marți	P. Zenoviu, Art.	Claudius	La 29 Octomvrie, ziua nașterii M. S. Regina Maria.
31	Mierc.	M. Epimah	Wolfgang	

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Noi aci, la marginea de răsărit a Europei, am fost zidul asupra căruia s'au prăvălit atâtea și atâtea năvăliri și noi am rămas aci neclintii, îndeplinindu-ne fără șovăire înalta misiune a destinului nostru istoric.

Poetul a zis: „Apa trece, pietrele rămân.” Un lucru e cert: permanența poporului român.

Dar de aci nu trebuie crezut că totul s'a făcut în țara noastră. Sunt încă atâtea și atâtea de îndeplinit pe toate tărâmurile.

Din postul Meu de veghe nu cer altceva dela toți, decât ca fiecare să muncească cu cât mai puțin egoism pentru progresul țării acolo, unde el este convins, că poate da cele mai folositoare roade.

CAROL II.

Invidia nu e altceva decât ura față de superioritatea altuia.

MANTEGAZZA.

Sunt experiențe în viață asupra cărora taci, dorind să le faci și alții.

Zodia „Scorpiei”. Cei născuți în această zodie sunt ambițioși, statornici, rezervați față de lume, dar în prietenii credincioși și gata de ajutor; au voință hotărâtă și-și știu realiza cu succes dorințele.

Femeile sunt lacome după bani, nu știu păstra tainele; sunt schimbăcioase din fire, uneori arțăgoase și gâlcevitoare; ținute aspru în frâu, devin soții bune și gospodine harnice.

Barbății sunt iuți la fire, căutând să iscodească cauze de gâlceavă: ajunși la vârstă mai înaintată devin tăcuți și morocănoși; numai soțiile vesele și glumețe le pot inviora zilele vieții.

FLORĂRIA „MIMOSA”

TIȘOARA I., STR. ALBA IULIA 9

Cununi, coroane, buchete, flori naturale, trandafiri cu rădăcini, cepe de zambile, etc.

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic
1	Joi	SS. Dosma, Dam.	Z. tut Sf.
2	Vineri	M. Achindin,	Pom. morț.
3	Sâmb.	M. Achepi Iosif	Silvia

D. 22, d. R. Gl. 6, Inv. 1, Ap. Fraților, vedeți cu ce fel de slove (Gal 6, 11-18.) Ev. Zis-a Domnul pilda aceasta: era un om bogat și se îmbrăca în porfiră (5 Luca 16, 19-31),

4	Dum.	C. Ioanich	Carol
5	Luni	M. Galaction, Caius	Emeric
6	Mărți	C. Pavel mărț.	Leonard
7	Mierc.	S. 33 mărț. din Mel.	Engelbert
8	Joi	† A. Mih. și Gav.	Gottfried
9	Vineri	M. Onesifor	Teodor
10	Sâmb.	M. Orest	Andrieu

D. 25, d. R. Gl. 7 Inv. 2, Ap. Fraților, vă rog eu, legatul întru Domnul (Ef 4, 1-7). Ev. În vremea aceea venit-a un legiuitor la Iisus (8 Luca 10, 25-37).

11	Dum.	M. Mina, Victor	Martin
12	Luni	M. Ioan Patr.	Emilie
13	Mărți	C. Gură de aur	Leopold
14	Mierc.	Apóstolul Filip	Eduard
15	Joi	M. Gurie-D.	Grigoriu
16	Vineri	Apost. Ev. Mateiu	Otto
17	Sâmb.	C. Grigoriu, Lazar	Elisabeta

D. 26, d. R. Gl. 8, Inv. 3, Ap. Fraților, ca fiii luminii să umblați (Ef 5, 9-19.) Ev. Zis-a Domn, pilda aceasta: unui om bogat foarte i-a rodit țarina (6 Luca 12, 16-21; 8, 8),

18	Dum.	MM. Plat., Rom.	Felix
19	Luni	P. Avdie și m. Varl.	Intr. în bis.
20	Mărți	C. Grig. Deca	Sanislau
21	Mierc.	† Intr. în biser.	Serapion
22	Joi	Ap. Filimon	Cecilia
23	Vineri	C. Amfilochie	Clemente
24	Sâmb.	P. Clement	Ioan, Flora

D. 30, d. R. Gl. 1, Inv. 4, Ap. Fraților, îmbrăcați-vă ca niște aleși (Col, 3, 12-16.) Ev. În vremea aceea un om oarecarele s'a apropiat către Iisus ispitindu-l (13 Luca 18, 18-27),

25	Dum.	Ecaterina	Ecaterina
26	Luni	C. Alipie, Stelian	Conrad
27	Mărți	M. Iacov Persul	Virgil
28	Mierc.	M. Stefan-cel-nou	Sosten
29	Joi	M. Param.	Saturnus
30	Vineri	Ap. Andreiu	Andrieu

SOARELE

ziua	resare	apune
4	8.06	4.17
11	8.14	4.11
18	8.23	4.05
25	8.34	3.58

LUNA

1. pătărul ultim
8. luna nouă
15. pătărul prim
23. luna plină
30. luna nouă

Povește economice

La casă și curte: Așează în iernat: cartofi, morcovi, hrean etc. în pivniță. Taie varza. Rărește cucuruz în pod s'au hambar și alege pe cel stricat, ori necopt. Muierile încep cu torsul lăinii și a fuioarelor în serile cele lungi.

În grajd: Vitele nu se mai țin pe câmp. Vinde vitele bătrâne.

În grădină și pe câmp: Samănă sâmburi de poame. Pune pomi și să gropi pt. ceice îi vei sădi la primăvară. Spoiește pomii cu var și balegă. Sapă-i și îi gunoiește.

În stupină: Pregătește stupii pentru iernare. Grijește să nu umble șoarecii la ei

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

De ce să ne uităm numai la lipsurile zilei de azi și să nu ne aruncăm privirile asupra căii străbătute cu atâta trudă și cu atâta muncă patriotică a acelora, cari nu mai sunt între noi? Cu ochii ațintiți asupra viitorului să mai privim încă odată înapoi! Atunci sufletul oricărui român se va umplea de mândrie și în ochii fiecăruia va sclipi lumina încrederii desăvârșite în destinele acestui neam.

CAROL II.

Omul drept nu este acela care nu comite niciodată o nedreptate, ci acela, care având prilejul să fie nedrept, nu vrea să fie.

MENANDRU.

Incep șezătorile și serile de clacă: aci se citesc cărți cu învățături folositoare, se spun proverbe și se fac glume vesele.

Lumea satelor se adună la Casa Națională, ori la Societatea Corală și de Fanfară, unde se țin conferințe și se face muzică și cântare românească

Tineretul de ambe sexe dansează numai jocuri românești și bănățene, îmbrăcat în frumosul port neaoș bănățenesc.

Nu există decât o fericire: datorința

Nu e decât o mângăiere: munca

Nu e decât o plăcere: frumosul.

CARMEN SYLVA.

Zodia „Săgetătorului“. Cei născuți în această zodie au fire aprinsă, demulțori au parte la pagube, fiindcă acționează în pripă, fără prea multă judecată; sunt autoritari, iubesc sportul și sunt foarte întreprinzători.

Femeile sunt harnice și muncitoare, dar nu se prea lasă de a fi purtate de nas; își țin bărbații în respect, fiind cuvioase și cinstite.

Bărbații sunt ambițioși, cu judecată sănătoasă și vrednici de situații binestabilite, cu vază și mare câștig.

Farmacia la „Vulturul negru“

TIMIȘOARA I., PIAȚA S. GHEORGHE

Pentru înfrumusețarea și cultivarea pielii: creme, săpunuri și pudra „LAPTE DE CRIN“ și „NORMA“

Data	Zilele	Calendar Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic
1	Sâmb.	Prof. Naum, c. Fil	Oscar
D. 31. d. R. Gl. 2. Inv. 5. Ap. Fiule Timotei, credincios este cuvântul (I. Tim. 4, 9-15). Ev. In vremea aceea fost-a când s'a apropiat Iisus de Ierihon (14 Luca 18, 35-43)			
2	Dum.	P. Avacum	Aurelia
3	Luni	P. Sofroniu	Francisc X
4	Mărți	M. Varvara	Barbara
5	Mierc.	S. Sava, m. Diogen	Sava
6	Joi	† St. Păr. Nic.	Nicolau
7	Vineri	C. Ambrosie	Ambrosiu
8	Sâmb.	C. Patapie	† Zem.M.
D. 27. d. R. Gl. 2. Inv. 6. Ap. Fraților, întăriți-vă întru Domnul (Ef 6, 10-17) Ev. In vremea aceea învăța Iisus într-una din sinagogi (10 Luca 13, 10-17)			
9	Dum.	Zemislirea S. A.	Iudit
10	Luni	M. Mina, Marian	Damaschin
11	Mărți	Cuv. Daniil	Maxentius
12	Mierc.	Păr. Spiridon	Lucia
13	Joi	M. Eustratie	Spiridon
14	Vineri	M. Arian, Apolon	Irineu
15	Sâmb.	M. Eleuterie, Sos.	Adelaida
D. 28. d. R. și a Strămoșilor. Gl. 4. Inv. 7. Ap. Fraților, multă-mim Tatălui (Col. 1, 12-18). Ev. Zis-a Domnul pilda aceasta, un om oarecarele făcut-a cină mare (11. Luca 14, 16-24- Matei 20, 16)			
16	Dum.	Prof. Agheu	Leocadia
17	Luni	Pr. Daniil, m. Pat	Lazar
18	Mărți	M. Sevastian	Grațian
19	Mierc.	M. Bonifaciu	Manasie
20	Joi	M. Ignat.	Tomn
21	Vineri	M. Iuliana	Liberatus
22	Sâmb.	M. Anast.	Dim., Zeno
D. înaintea Nașt. Domn. Gl. 5. Inv. 8. Ap. Fraților, prin credință a nemernicit Avraam (Evr. 11, 9-10, 32-40). Ev. Cartea neamului lui Iisus Hristos (Matei 1, 1-24)			
23	Dum.	SS. 10 M. d. Crit	Victoria
24	Luni	Martira Eugenia	Ad. și Eva
25	Mărți	† N. D. I. Cristos	† N. D. I. H.
26	Mierc.	† Sob. Preacur.	† M. Ștef.
27	Joi	† Ap. și Arch. Ștef.	Ioan evang.
28	Vineri	20 mii MM. d. Nic.	Pruncii nev.
29	Sâmb.	Pruncii ucis de Irod	Toma ep.
D. după Nașt. Domn. Gl. 6. Inv. 9. Ap. Fraților, arăt vouă, că evanghelia (Gal. I, 11-19). Ev. Iar după ce s'au dus Maghii (Matei 2, 13-23)			
30	Dum.	M. An., c. Zotic	David reg.
31	Luni	C. Melania,	Silvestru

SOARELE

ziua	resare	apune
2	8.47	3.57
9	8.54	3.35
16	8.59	3.30
23	8.58	3.27

LUNA

8. luna nouă
15. pătrarul prim
23. luna plină
30. pătrarul ultim

Povește economice

La casă și curte: Făina așează-o la loc uscat. Alege poamele și legumele stricate din cele puse la păstrare. Muierile harnice torc, țese, șuveica și socala sbârne prin casă.

In grajd: Așterne din gros, ca să fie căldură in grajd. Ține vitele in curățenie: le țesală și le perie. Pe timp frumos lasă vitele la soare aerisează grajdul Galitelor dă-le grăunțe d'ajuns. ca să înceapă ouatul de timpuriu. Grijește să aibe apă de băut.

In grădină și pe câmp: Sapă straturile și gunoește ca peste iarnă să degere pământul. Acopere salata și spinatul cu crengi și frunze, dacă nu-i neauă. Gunoește via.

Aniversări

La 1 Decembrie 1918, Adunarea dela Alba-Iulia, unde s'a proclamat Unirea Ardealului și Banatului cu Patria mamă.

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

N'ai decât să treci ca fulgerul prin România și îndată te isbesc nesfârșitele putinți ale pământului. Datoria tuturor este de a munci fără preget pentru întărirea și dezvoltarea acestor bogății.

În această muncă trebuie să domine doi factori: lipsa de gelozie între acei cari s'au înhamat la treabă și o sănătoasă ambiție, nu pentru ei, ci pentru progresul țării. Este atâta de făcut încât nu este îngăduit să se ciocnească interese personale, ci dimpotrivă, în această operă de dezvoltare, toate eforturile trebuie să se pună umăr la umăr pentru un singur scop binecuvântat: dezvoltarea și întărirea patriei.

CAROL II.

Nu cereți recompensa înainte de izbândă și nici salariul înainte de muncă.

J. J. ROUSSEAU.

Suntem în pragul marelui praznic al Crăciunului: îndemnați copii să umble în pițerei, cu colinda, cu Vitleemul, cu Irozii ca să nu se uite obiceiurile frumoase strămoșești.

Zodia „Capricornului” (Țapului). Cei născuți în această zodie au multă atragere pentru învățături, sunt harnici, din fire vioi, foarte cumpătați, cu temperament serios.

Femeile chipeșe umblă după găтели. le plac petrecerile și se imbulzesc de a fi jucate; sunt de altfel harnice și totdeauna gătite și primenite.

Bărbații sunt vrednici, silitori și spornici la muncă, dar au cusurul, crezând, că alții ca dâșii nu mai sunt pe lume; în prietenii sunt neîntrecuți prin alipirea și sinceritatea, cu care își cinstesc amicii.

„Tipografia Românească”

— Execută tot felul de imprimare cu prețuri foarte avantajoase —

Timișoara I., Piața Tepeș Vodă 2

ROMÂNIA

România este un regat constituțional. Constituția din 1866 a fost chimbată și complectată în 1923. Conform Constituției, națiunea, dela care emanează toate puterile Statului, exercită drepturile sale prin reprezentatii săi în parlament.

Reprezentanța națională se compune din Cameră și Senat.

Camera se compune din 387 deputați aleși pe 4 ani prin vot secret și obligator, de către toți cetățenii având 21 ani impliniți.

Senatul are 196 membri aleși pe 4 ani tot cu vot secret și obligator, de către acei cetățeni cari au 40 ani impliniți. Senatul mai are încă și senatori de drept, cari nu se aleg, ci se numesc, avânt anumite merite sau vechime ca parlamentari.

Drapelul (steagul țării) e în colorile: albastru, galben (auriu) și roșu, așezate vertical.

Teritoriul României întregite e de 294.224 km. p. și se compune din: Muntenia, Oltenia, Moldova, Basarabia, Bucovina, Ardealul și Banatul.

Populațiunea: 18 milioane locuitori, 13 milioane Român, 730 mii Germani, 1 mil, 400 mii Maghiari, 540 mii Ruși, 18 mii Lipoveni, 16 mii Polonezi, 250 mii Bulgari, 165 mii Turci și Tatauri, 1 mil. 470 mii Evrei, 355 mii alte naționalități.

România se mărginește cu Jugoslavia, Ungaria, Cehoslovacia, Polonia și Bulgaria. Hotarele statului nu pot fi schimbate sau modificate (indreptate), decât în virtutea unei legi.

Teritoriul României din punct de vedere administrativ se imparte în 71 județe și 498 de plăși (preturi) și după legea nouă în 7 provincii, administrate (conduse) de către un director regional.

După noua lege administrativă, țara noastră numără: 20 municipii, 151 orașe, 100 comune urbane și 4846 comune rurale.

Statele din Europa

AUSTRIA, Republică Federativă;
BELGIA, Rege: Albert;
BRITANIA, Rege: Georg V;
BULGARIA, Țar: Boris III;
CEHOSLOVACIA, Republică;
DANEMARCA, Rege Christian X;
ELVEȚIA, Republică;
FRANȚA, Republică;
GERMANIA, Republică;
GRECIA, Republică;
ITALIA, Rege: Victor Emanuel III;

NORVEGEL, Rege: Hacon VII;
OLANDA, Regină: Wilhelmina;
POLONIA, Republică;
PORTUGALIA, Republică;
RUSIA, Republică;
SERBIA (Jugoslavia), Rege: Alexandru I;
SPANIA, Republică;
SUEDIA, Rege: Gustav V;
TURCIA, Republică;
UNGARIA, Regent: Horthy;



CASTELUL PELEȘ

În al șaptelea an al domniei sale, în ziua de 22 August 1875, Carol I a pus piatra fundamentală a castelului Peleș, la poalele Bucegilor, cu gândul de a construi un locaș demn și impunător, care să fie nu numai reședința sa de vară, dar și leagănul dinastiei române, întemeiată de el. Lucrările castelului au fost terminate în anul 1883.

În actul comemorativ pe care l-a transcris Regina Elisabeta, în litere ornate pe o foaie de pergament, se spune: „Am intrat în casa noastră în anul de grație, 1883, în al 17-lea al Domniei noastre și i-am dat numele de „Castelul Peleș“.

În cele patru versuri, gravate pe o placă de bronz, bardul dela Mircești a lăsat posterității cea mai justă caracterizare a regelui întemeietor și constructor, care a înțeles misiunea sa de cetățean în timp de pace și de soldat în timp de război, în noua sa patrie.

În ziua când s'a prezintat în fața Adunării Naționale spre a depune jurământul de domn al țării, tânărul principe Carol a declarat solemn: „Punând piciorul pe acest

pământ sfânt am devenit român... Cetăţean azi, mâine dacă va fi nevoie, soldat, voi împărtaşi cu voi soarta cea bună sau cea rea!"

În lunga şi glorioasă lui domnie, regele Carol I nu s'a abătut niciodată de la datoria sa. El a fost, prin înţelepciunea şi spiritul său constructiv, prin nobleţa caracterului şi simţul său de răspundere, prin marile sale virtuţi şi însuşiri morale, ca şi prin toate vorbele şi faptele sale, la înălţimea misiunii lui de suveran constituţional, de prim cetăţean şi de soldat.

La Sinaia, M. S. Regele Carol II, în prezenţa M. M. L. L. Regele Alexandru şi Regina Maria a Iugoslaviei, a M. S. Regina Maria, a membrilor familiei regale şi a demnitarilor ţării, a sărbătorit 50 de ani de la inaugurarea „Castelului Peleş", leagănul dinastiei noastre.

Povestea Peleşului este însăşi povestea României de ieri, care s'a înălţat şi întărit prin lupte, sacrificii şi muncă.

* * *

Poate — şi sunt sigur că veţi fi de părerea Mea — cu evlavie în amintirea celor doi Regi şi a Reginelor prin sufletele cărora aici s'a împlinit — mai presus decât aceştia, cari oricât ar fi fost de mari, sunt trecători. — ridic astăzi, cu dragoste nespusă, acest pahar în sănătatea singurului lucru, care rămâne permanent şi neştirbit pe aceste plaiuri, poporul românesc.

Sinaia.

CAROL II.



M. S. REGELE CAROL II.

Versurile

săpate pe placa comemorativă așezată cu prilejul
aniversării jubilare ale „Castelului Peleş”

1883—1933

Întâiul Rege aci, în brazi, sub creste
Și-a prăznuit în piatră biruința
Asemeni lui Manole din poveste
La temelie și-a zidit credința.
De atunci, șirag cînzeci de ani trecură
Poloș de sânge le-a 'nrozit velea'l
Șun vis slăvit de-a veacurilor gară
S'a isbândit de-a lungul și de-alatul.

Bătrâne Domn! Când viu să-ți văd sălașul
Și cer povața Ta să-mi reînvie,
Eu Regele, nepotul și urmașul
Al treilea în scaunul de Domnie

Spre depărtări azi ochii-Mi se 'ndreaptă
Și vorba mea dau chezășie Vouă
Gă voi clădi prin cumpănire dreaptă
Pe ziduri vechi, o Românie nouă.

OCTAVIAN GOGA.

ZIUA REGELUI

A 40-a aniversare a nașterii Suveranului

Poporul român a înconjurat totdeauna cu dragoste și respect Dinastia, care și-a legat destinul ei de soarta țării românești.

M. Sa Regele Carol II a deschis ochii sub cerul României, din primul moment, El a venit în contact cu viața din plaiurile noastre, a cunoscut și a văzut de copil eforturile marilor Săi predecesori, eforturi menite să pună statul român în rândul țărilor cu veche civilizație.

Participând de timpuriu, din primele clipe ale înțelegerii, la toate strădaniile, la toate suferințele și la toate bucuriile neamului, El s'a identificat cu neamul românesc și a putut cunoaște din vreme oamenii. Crescând aci pe plaiurile noastre, nimic din ce e românesc nu li e necunoscut. El a văzut și elanul și sacrificiile celor cari au luptat pentru izbânda finală.

Din postul de supremă comandă, Suveranul privind trecutul, avem convingerea că va găsi inspirația călăuzitoare pentru consolidarea și propășirea României moderne.

Continuând opera înfăptuită de marii Săi înaintași Carol I și Ferdinand I, primul cetățean al țării își va face datoria de român și de rege, întărind puterea statului.

Sărbătoarea națională de azi o vrem ca simbol, pentru că vârsta regelui țării a ajuns la unison cu maturitatea stâncoasă a poporului, și această maturitate trebuie să fie pragul marilor începuturi.

Noi, din această parte a pământului românesc, cari în trecut n'am avut bucuria să slujim un rege al neamului nostru, ne legăm toată încrederea de regele sub care așteptăm să se realizeze unitatea organică și renașterea noastră spirituală. Pătrunși de duhul istoric al întregului popor românesc ce, în setea de autoritate și sub cultul faptelor, și-a divinizat Voevozii numindu-i mari și sfinți, vrem să avem Regele nostru Mare, care să înceapă realizarea României de mâine.

Simbol etern al conducerii, țință a tuturor speranțelor, pavază împotriva veleităților străine, Dinastia formează o unitate nedespărțită de viața și aspirațiile neamului românesc.

Banatul urează Suveranului ani mulți și fericiți!

Trăiască Regele!

Ziua Eroilor

Prof. Neamțu

Ziua Eroilor: ziua acelora duși dintre noi în zgomo-tul infernal și groaznic al obuzelor; ziua acelora pieriți pe câmpurile de luptă pentru un ideal.

Ziua Eroilor — ziua înălțării sufletelor la Cer a acelora, cari au adus pe Altarul Patriei — supremul ideal — ofranda cea mai frumoasă: viața lor.

Ce nimerit e aleasă ziua „Inălțării Domnului” pentru preamărirea Eroilor... Ce simbol... Și într'un caz, și într'al-tul, este ridicarea în sferile senine ale Împărăției lui D-zeu a tuturor sufletelor, care aci pe pământ s'au jertfit pentru alții...

... Câtă abnegație, câtă lăpădare de sine la acești oameni, ca toată ființa lor să se concentreze într'o singură idee: să moară pentru binele altora...

... În căderea lor ei nu s'au plâns că moartea le-a răpit viața. Ei nu s'au plâns, că au trecut în neant fără lacrimi și lumină la căpătăiu, fără însoțire de glas de clopot și o „vecinică pomenire” și fără ca măcar o modestă cruce să arate locul lor de odihnă...

... Moartea lor a fost senină: era moartea dorită și așteptată — în mod conștient — pentru un viitor mai bun... pentru urmași...

Iată de ce, acești oameni, au încetat să mai fie oameni; ei au ieșit din șirul muritorilor de rând și s'au ridicat la înălțimea Eroilor...

Morții — Eroii, nu ne-au cerut și nu ne cer nici lacrimi, nici recunoștință pentru fapta lor.

... Dar noi știm, că cei vii pomenesc pe cei morți, printrucă: Morții trăiesc prin vii, iar vii arată vrednicia celor morți... Aceasta e o datorie, ce se perpetuează, din neam în neam.

De aceea, ca o datorie sfântă, cu drag ne aducem aminte azi de Eroii noștri. Și smeriți ingenunchiem înaintea maiestății acelora, cari au căzut la Olt, la Jiu, la Mărășești Cașin, la Tisa și Oituz și au presărat toate râpele, văile și colțurile țării cu trupurile lor... Pe acești Eroii, în aureola Sfinților, îi admirăm... dar... nu-i plângem.

... Nu-i plângem, printrucă... „noi n'avem morți de plâns”. Pentru Neam, pentru Credință, pentru Dreptate și Adevăr nimenea nu moare, nici nu cade, ci se înalță...

... Din lumea lor, ei ne îndeamnă să luptăm, ca jertfa lor să nu fie zadarnică. Ei ne îndeamnă să muncim, ca jertfa lor de sânge, să aducă roadă în viitor, roadă vrednică cu viața cea nouă, creată prin moartea lor. Ei ne îndeamnă la iubire frățască.

Să fim vrednici de jertfa Eroilor noștri.

10 Mai

Insorită zi a calendarul românesc, când odată pe an putem sta de vorbă și putem desluși glasul bătrânului Istru, șopotul Seminicului și al Carpaților.

Din veacuri de mult amuțite, mai prindem însă svon în această zi, din freamătul oștirilor lui Cyr și Alexandru Makedon... De mult nu mai scapără stepele dela Nistru de copitele roibilor sarmați. Uitate sunt hoardele de Huni de Goți și de Tataři. Doarme adânc, în fundul apelor și 'n ruina cetăților semeția musulmană și mute sunt strâmtorile munților...

S'a topit în veșnicie umbra lui Ovidiu la Tomi, podul lui Apolodor și-a curs picioarele în Dunăre, vatră arsă și pustie este Sarmiseghetuza. Cazamatele dela Alba-Iulia și Timișoara au uitat și ele de mult penele de smarald ale generalilor austriaci...

A trebuit ca Istoria să-și verifice o serie de experiențe în partea noastră de lume, să dea curs liber, nestăvilit, generațiilor barbare, ieșite din leagănul lor himalaic...

Nod de fulgere al tuturor înclășărilor, Țara Românească de azi a fost pământul de filtrație și selecțiune etnică a continentului.

Greu a fost până să se aleagă actuala statornicie, „o apă și-un pământ” cum se spunea în bătrâni.

Câte epoci și evuri au fost străbătute până la aparatul civilizației moderne, până ce marea și uscatul și aerul să nu mai aibă rezistențe.

Și cu cât vremea va trece și se vor risipi tot mai mult vămile văzduhului, cu atât stabilitatea așezării noastre sub raportul geografic, va fi mai definitivă.

Noi, cari și de altfel, în mod cu totul revelatoriu, am fost quasi anticipați de Marele Regisor al Existenței în această minunată panoramă a Europei, care este Țara Românească, avem, în virtutea unui patrimoniu de suferințe fără egal, mai multe predispozițiuni sufletești și în consecință mai multă inițiativă misionară pentru realizarea unui ideal de generală pacificarea umană.

Soarele primăvăratec de 10 Mai luminează în adâncuri sursele acestei credințe a noastre.

BANATUL

Banatul este o provincie cu totul deosebită de Ardeal, atât în cece privește tipul, limba, portul, obiceiurile, cât și dezvoltarea lui istorică-culturală.

Banatul, în înțelesul adevărat, se socotește colțul de țară dintre Mureș, Tisa și Dunăre, despărțit de Ardeal prin cununa munților: Poiana Rusca, peste Poarta de Fier dela Gradiște, la Muntele Mic și Țarcu până la Orșova. Teritoriul acesta are o întindere de aproape 25 mii Km. p. cu peste 1½ milion locuitori și cuprinde județele: Caraș, Severin, Timiș și Torontal; cele din urmă, după trunchierea Banatului prin tratatul dela Sereres, azi fiind împreunate în județul Timiș-Torontal.

Frontiera, care taie Banatul în două, începe jos la Dunăre la Baziaș și se termină la Cherestur pe Mureș.

Numirea de Banat, o are dela Ban (Pan?) jude sau administratorul ținutului și-l găsim în istorie pe timpul regilor arpadieni, vestitul „Banat al Severinului”.

Înainte de acestea, provincia însă aparținea „Daciei ripensis”. Fiind cucerită de Romani, ei zidesc aci, mai multe castre și cetăți ale căror urme să vadă și azi. Tot aci s'a născut poporul daco-roman, unde aflăm cele dintâi mărturii istorice despre Români.

Produse. Banatul nostru e binecuvântat de Dumnezeu cu toate produsele naturii. Are munți bogați în codrii și minereuri, dealuri potrivite pentru pomi și vii și un șes mănos pentru cereale.

Stațiuni balnearo-climaterice: 1) Buziaș, băi minerale, calde și reci, hidro-carbonizate și calorifere de nomol feruginos și ape minerale de băut. 2) Băile Herculane, băi termale sulfuroase și cloruro-sodice de renume european. 3) Lipova, băi calde și reci. Ape minerale de băut hidro-carbonizate, ferugionase. 4) Ștaierdorf. Stațiune climaterică cu poziție frumoasă, climă plăcută și împrejurimi cu păduri de brad. 5) Bocșa-Montană. Loc plăcut de vilegiatură cu un sanatoriu vestit. 6) Văliug, aproape de Reșița, situat pe Valea Bârzavei, la poalele muntelui Seminic are o regiune admirabilă cu păduri de brazi și molizi.

Ocupațiunea. Românii bănățeni sunt în majoritate plugari „paori, paore, păoriță”, adică țărani. Foarte puțini sunt între dâșii, cari n'au pământ și casă.

Imbrăcămintea comună a bănățenilor, cu toate deosebirile după sat și loc e numai românească, adică: cojoc ori șubă, cămașă și izmene; iarna pantaloni „șioareși” și opinci. Deși încălțămintea comună e opinca, totuși foarte mult s'au răspândit cizmele, bocancii și ghetetele orașenești, mai cu seamă dela război încoace.

Pânza de cânepă și pânura de lână, se țese în casa bănățeanului.

Arta muzicală. Bănățeanul iubește muzica. Banatul e patria corurilor și a fanfarelor: sunt 200 coruri și 60 fanfare de plugari.

Tipul și Caracterul. Românii bănățeni, au păstrat tipul roman, atât în caracter cât și în limbă.

Bănățenii sunt în genere oameni chipeși, subțirei și mlădioși, la față oacheși, profil nobil și bine marcat, părul și ochii negri, cei mai mulți sunt oameni frumoși. Dela fire sunt voioși, prietenoși și ospitalieri, ceea ce îi face iubitori de petreceri; dar sunt și oameni avântați, năvalnici, mai îndrăzneți, ca toți Românii. De aceste virtuți vorbește trecutul nostru.

În istoricul luptelor naționale, Bănățenii au fost totdeauna în frunte. Cu tot puhoiul de străini, ce au fost aduși aci, am resistat până în ceasul desrobirii noastre definitive, păstrându-ne limba și datinele moștenite dela străbuni.

Al nostru e pământul

Al nostru e pământul, pe care'l arăm și sămănăm,
căci noi cu sânge l'am stropit și l'am plătit
și noi din el ne-am plămădit!

A noastră e țărâna, în care facem noi ogorul,
căci pentru dânsa a murit și „tatăl și feciorul”.

Și lanurile de porumb, hectarele de grâu frumos,
sunt ale noastre,
căci palma noastră s'a bătut, de greul coarnelor de plug,
de munca dela sapă, grapă și lopată...

Și noi am sămănat și'nfrumșetăt ogoarele
și viile, livezile, pruniștile, câmpiile...

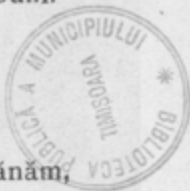
Miron Ghila.

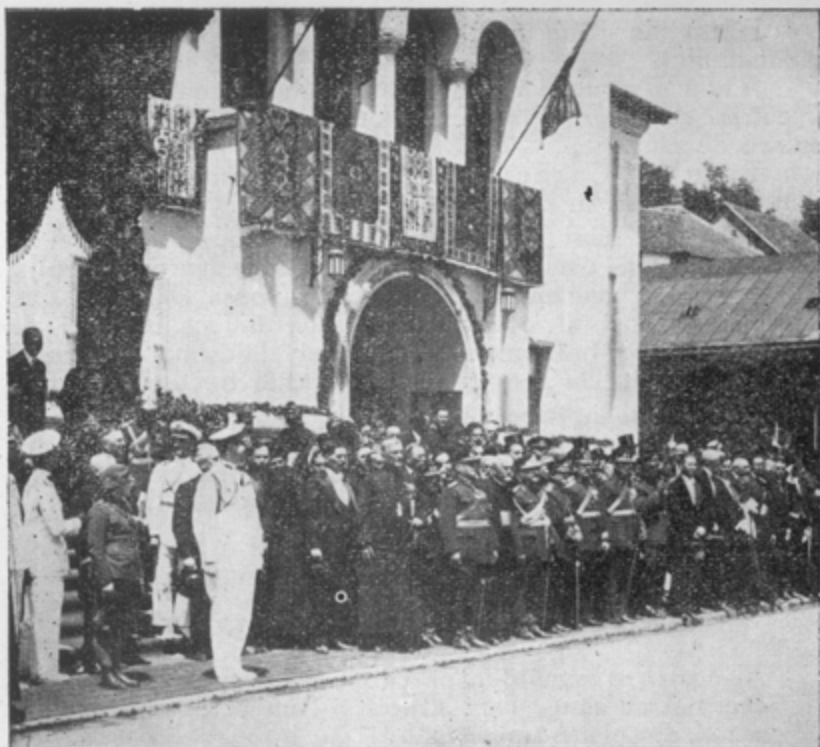
Glume

— Bărbate, s'au dus vremurile de galanterie masculină! Ce frumoasă e povestea acelui trubadur, care văzând că e noroi în calea reginei, și-a întins mantaua la picioarele ei, ca să treacă! Numai sunteți la fel, acuma, bărbații!

— Crezi?

— Ce scandal ai făcut ieri fiindcă ți s'a așezat mama pe pălărie!





Defilarea

M. S. Regele Carol II. și A. S. Voevodul Mihai în Banat

În vederea marilor serbări naționale, ce s'au desfășurat în prezența M. S. Regelui Carol II., a A. S. Voevodul Mihai și a Înaltei Suite Regale, cu ocazia desvelirii monumentelor ridicate la Băile Herculane și la Oravița, Asociația, printr'un ordin circular, a invitat toate Societățile Corale și Fanfarele de pe tot cuprinsul regiunii, să răspundă cu toată însuflețirea chemării de a colabora cu dragă inimă la ridicarea fastului acelor serbări, dând și de astădată dovadă, că Banatul este într'adevăr țara cântecului.

Satele de pe Valea Cernei, din Țara Almăjului, Valea Begheiului, Timișului, Berzavei, Cărașului și Dunării, au îmbrăcat haine de sărbătoare pentru a primi înalta vizită.

La Oravița au participat peste 50 mii de cetățeni sosiți de pretutindenea pentru a-și vedea și cunoaște Regele. A fost o impunătoare defilare în fața Suveranului și miniștrilor țării, la care au luat parte peste 120 de coruri și fanfare

din toate frunțile comune ale Banatului. La masa regală, aranjată fastuos de către ospătarul timișorean, dl Iosif Scheer, au participat peste 300 persoane.

Tot cu acest prilej au avut loc mari serbări populare în comuna Răcăjdia (aproape de Oravița), unde Suveranul a asistat la concursul de coruri și dansuri naționale și a vizitat expoziția vitelor de soi.

„Acēste rare serbări au fost prilejuri de reculegere sufletească, de fericire și de bucurie și prin concursurile de cântece și muzică, cari au ținut și păstrat în decursul secolelor de urgie și stăpânire străină frățietatea română, dragostea de neam și limbă și păstrarea obiceiurilor strămoșești.”

Așa apoi când M. S. Regele a călcat glia mândrului nostru Banat, societățile noastre corale și fanfarele au adus M. S. Regelui omagiile cântăreților bănățeni și prin imnuri de slavă, prin cântări de glorie și prin doine și cântece bănățene au simbolizat sufletul bănățean, care n-a desnădăduit nici atunci, când apăsau stânci pe pieptul lui, ci sub vraja doinelor și a cântecelor alegorice, a stat neclintit de strajă pe această glie străbună, treaz și pregătit pentru Învierea politică a Banatului.



La Răcăjdia

Spun toți cei întorși dela Oravița, că rareori așa însuflețire populară s-a rostit mai generos și mai vibrant în drumul Regelui, venit să umanizeze legenda împărătească de atâtea veacuri înflorită în sufletul bănățean.

„Pe aceste plaiuri bănățene, spuse dl. Al. Vaida-Voevod, primministru — se găsește un popor cu calități specifice în mijlocul neamului românesc, un popor poet, muzical, vesel, cu însușiri alese, bogat în broderii, cântece, jocuri și folklor, pe care Majestatea Voastră a avut prilejul să le vadă!”

M. S. Regele, adânc mișcat, a onorat preagrațios Banatul cu următoarele cuvinte :

„Pot zice, că bucuria, cu care am venit, azi va fi insu-
tită la plecare, prin primirea frumoasă și călduroasă pe care
mi-a făcut-o acest ținut atât de frumos, bogat și important
în ansamblul țării... În acest gând exprim viile mele mul-
țumiri întregului popor bănățean pentru primirea făcută mie și
iubitul meu fiu. Ridic paharul întru propășirea și întărirea
poporului bănățean!”



Mi-e drag Banatu...

Dedicație amicului meu: Prof. Velceanu

Mi-e drag Banatu 'n care m'am născut
Mie drag, cum îi-e mamei copilășul.
Mie drag, căci are un frumos trecut
Ge-l cântă 'n valuri Gerna și Garașu'.

Mi-e drag Banatu 'n care moșii mei
Măriaș pe Dumnezeu cu toată slava.
Și Timișu-mi doinește despre ei,
Iar basmul lui mi-l murmură Bârzava.

Mi-e drag Banatu, căci în al său sân
S'adăpostesc morminte și ruine.
Și codrii 'n frunza brazilor îngân
Povestea vechiei mele origine.

Mi-e drag Banatu, că-i un colțișor
Al țării mele — Țara Românească. —
Și pentru el nutresc un singur dor
Ca Tatăl sfânt puteri să-mi dăruiască:

Urmașilor să-l las „întreg”, — nu ciunt,
Așa, cum moșii-mi au croit Banatu...
Și-l voi lăsa! Cu mine-i Tatăl sfânt
Și-alăturea cu mine e tătnatu...

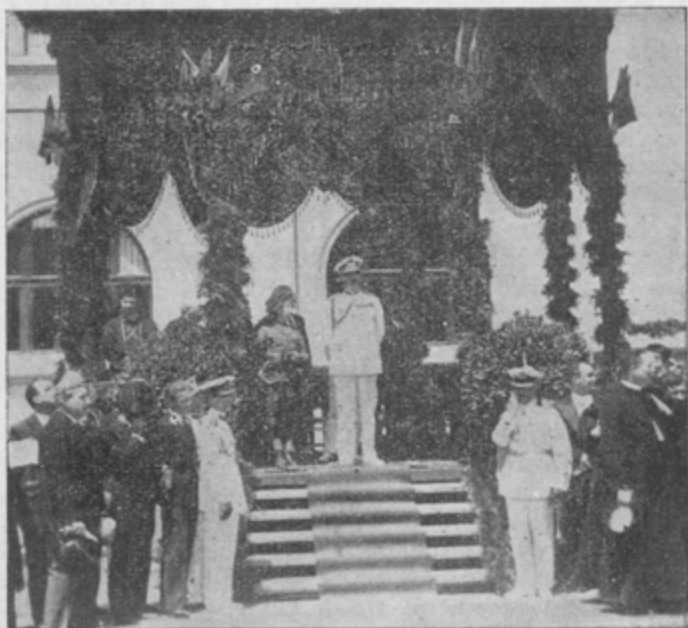
GOL. RADU JONESCU.

Cuvântul Regelui . . .

M. S. Regele Carol II. a rostit la sfințirea Catedralei din Cluj o cuvântare, a cărei importanță depășește cu mult evenimentul local: M. S. Regele și-a adus aminte de toți Românii „ori unde ar fi ei”.

Pentru întâia oară se trimite un gând, înălțător și mângăitor tuturor Românilor, deci și celor cari trăiesc înafară de granițele actuale ale Țării Românești.

M. S. Regele Carol II. integrat și prin religie în viața românească, găsește în sufletul Său rezonanțe și pentru Românii de sub alte sceptre, dar cu priviri încrezătoare spre Patria Mamă.



Sărbările Regale dela Oravița

Reproducem cuvintele Regelui demne de antologie:

„Având în suflet și în minte exemplul celor de ieri, având în suflet năzuința spre progres și spre mai bine, ridic paharul Meu, întâiu în sănătatea Ardealului, și pe urmă în sănătatea întregului popor român, ori unde ar fi și de orice credință ar fi!”

Noul episcop al Caransebeşului

Arhiereul nostru Vasile . . .

Văduvita noastră eparhie, clopeşită de cele mai profunde simţiminte de bucurie, şi-a văzut ales ca vlădică, de marele colegiu electoral, pe cel ce l-a dorit mai mult, ca pe oricare altul să-i fie cărmaciul corabiei, spre limanul mântuirii... pe Arhimandritul Dr. Vasile Lăzărescu.

Nimic mai firesc, ca această bucurie, dată fiind, atât criza morală, ce ne încearcă tot mai mult, cât şi împrejurările grele în cari se desfăşoară viaţa religioasă-morală, din acest colţ depărtat al ţării, din acest frumos ţinut al Banatului — remedierea lor nefiind altceva decât pacea şi între oameni bunăvoirea. De aci şi necesitatea venirii cât mai grabnice a noului păstor de suflete, a celui chemat să conducă turma drepcredincioasă.

Par'că un glas din ceruri, a insuflat în gândul tuturor, ideea ca Vasile să fie episcop. „Cu smerenie şi cutrenur mă plec în faţa chemării Dvoastre... mă plec cu cutremur pentru că îmi dau seama de greutatea ce apasă pe umerii mei, pentru că îmi dau seama ce sarcini are un Episcop!”

Pe baza celor învăţate de ssf. apostoli şi având în considerare, că episcopii sunt cei dintâi preoţi, învăţători şi conducători, cel ce vrea episcopie să dovedească „o alipire strânsă de credinţa ortodoxă şi o viaţă ireproşabilă”. Episcopii au ieşit din monahism.

Cine ar fi întrunit aceste calităţi aşa de minunate sintetizate în persoana Înalt Prea Cuvioşiei Sale Dr. Vasile Lăzărescu, profesor de teologie la Oradea-mare? Blândeţea unui părinte cu adevărat şi smerenia unui călugăr! Iar o alipire strânsă de credinţa ortodoxă, de sf. noastră biserică a nutrit din fraţeda-i copilărie, căci ce altceva îndemna pe fiul comunei bănăţene Jădani, ca după terminarea studiilor secundare, să ia drumul Cernăuţilor şi să studieze teologia, încă în timpul când jugul strein ne apăsa din greu, când preoţie era apostolat împreună cu mult sacrificiu — dacă nu dragostea ce a nutrit-o faţă de biserică. Ce altceva l-a îndemnat să îmbrace haina de călugăr, „să se îmbrace în Christos” fiind singurul copil al unor părinţi bine situaţi materialmente, dacă nu această „alipire”, dacă nu această dragoste, de care e însufleţit numai acela, care vrea să trăiască în Domnul, care în interesul său nutreşte năzuinţi de înălţare spirituală, de zidire a omului launtric. Cu adevărat în acel moment a putut face mărturisirea: „Învinsu-m'am şi această ivingere asupra mea o mărturisesc” sau să zică cuvintele de duhovnicească biruinţă: „Toate le-am dat celui ce am fost sortit...”

avere, renume, traiu bun, chiar studiile mele... și am preferit pe „Christos.”

Înina lui Christos cel restignit pentru păcatele noastre, a fost obiectul concentrării energiei sale raționale și afective.

Credință, viață fără prihană, blând smerit, vederi largi, iar în acelaș timp hotărit, drept și energic — așa după cum reclamă și necesitățile eparhiei noastre!

Iată pietrele unghiulare ale edificiului său sufletesc! Iată în mod succint, lapidar, reprezentată din fuga unui condeiu prea slab, figura viitorului nostru păstor sufletesc, preot după rânduiala lui Melchisedec, vrednic urmaș al predecesorilor săi și al s-ților Apostoli.

Nutrind în sufletul nostru aceste sentimente și îmbrăcând vestmântul bucuriei, să-i intonăm cu toții impresionantul imn arhieresc. „Pre Stăpânul și Arhiereul nostru Vasile, Doamne păzește-l, întru mulți ani Stăpâne!”

Caransebeș, la 3 Nov. 1933.

Prof. Isaia I. Suru.

Sentimentul religios ca factor primordial în viața popoarelor

de Prof. C. Rudneanu

Sentimentul religios a fost factorul cel mai însemnat din viața popoarelor. Dela origine și până azi omul a avut înaintea sa imaginea unei ființe atotputernice, care orânduia mersul general al existenței, și al mediului inconjurător.

Progresul treptat l-a făcut să simtă tot mai mult, că'n lume există și acționează un principiu divin.

În sufletul omului primitiv Divinitatea era o adâncă realitate, gândul lui era concepția ireală a unei lumi guvernată de puteri supranaturale.

Gândul de supranatural îl desprindem depe zidurile peșterii dela Altamira, el s'a țesut tot mai mult până la sculptura și pictura genială a poporului grec și italian.

Gândul omului a fost veșnic acelaș: credința puternică și nezdruincată în existența ființei divine, existența lumii spirituale.

Toate popoarele, din toate timpurile, ne arată clar, că, sentimentul religios a trebuit și a fost un ce existent.

Studiul manifestărilor superioare al popoarelor ne arată ființa însăși a religiilor.

Religiile răspund la marea întrebare a creațiunii lumii, ce suntem și unde mergem?

Aceste întrebări, cari l-au chinuit pe primul om, se pun cu toată precizia și azi. În răspunsurile acestor întrebări găsim sentimentul religios, geneza căruia trebuie căutată în vechile rămășițe ale civilizației umane,

Civilizațiile umane, cercetate cu atâta minuțiozitate de archeologi, cât și cercetările de istorie religioasă, ne lămuresc concepția superioară a gândirii prin relevarea sentimentului religios.

Dacă știința cercetează însușirile materiei, religiile prin suflul lor religios și spiritual, se ridică din ce în ce spre o Creațiune . . . ele sintetizează sentimentul religios al umanității.

Sentimentul religios ne dovedește gândul și trebuința profundă a omului de a crede și a spera într-o ființă transcendentă, cu însușiri extraordinare și cu o voință puternică.

Operile literare și manifestările de artă ale anticilor, celor din evul mediu și creațiunile modernilor. ne dau tot mai mult convingerea, că sentimentul religios a contribuit în măsură foarte mare la realizarea celor mai de seamă manifestări de viață sufletească.

Cercetătorii religiilor ne spun clar, că sentimentul religios s'a manifestat puteratic — a fost crezul tuturor popoarelor. — La baza vieții culturale de azi trebuie căutat sentimentul religios — el a fost inerent firii omenești — căci datorită acestui sentiment, omul se ridică în sferele puternice ale lumii divine și ale idealismului.

În zilele noastre când se vorbește despre o „stingere a lumii” și despre „epoca mohorâtă”, vom înțelege foarte ușor, că germeii decadenței trebuiesc căutați în slăbirea sentimentului religios-moral, care produce un dezechilibru vizibil în lumea întreagă.

Aprofundându-ne în victoria religiilor dăm peste acea filosofie puternică, care ne pune în evidență drumul vieții religioase — diferitele direcții sau școli de filosofie religioasă, toate având de scop explicarea sentimentului religios, plecând dela diferite criterii sufletești. Înainte de a studia filosofia religioasă trebuie să fi adâncit viața religioasă sub toate formele ei.

În lumina cercetărilor de azi, religia e strâns legată de toate manifestările culturale — se poate vorbi despre: Religie și cultură, Religie și artă, Religie și viață.

Spiritualizarea face ca lumea să fie mai înțelegătoare în ceea ce privește domeniul vieții religioase și morale. Ea va fi tot mai bine înțeleasă și acceptată pe zi ce mergem. Ni-se cere viață curată și gând religios.

Fără de o schimbare a sufletului nu-i cu putință o îmbunătățire a vieții.

Ajun

Mia Cerna

Pe cărarea cu nămeți
Trece-o ceată de drumeți,
Piciorușul poticnește
Pela geamuri se oprește
Gura mică glăsuește :
Dai Leru Doamne . . .

Iar la geamuri ni s'aprend
Crengi de brad cu nuci de-argint,
Și cu mere d'aurite,
Cu zaharuri învelite,
Toate'n fire strălucite,
Dai Leru Doamne . . .

Și când glasurile tac,
Geamuri albe se desfac,
Și o mână inelată
A svâcnit afară-odată,
Lăsând banii ca să-i cadă
Dai Leru Doamne . . .

Pe cărarea cu nămeți
Pleacă ceata de drumeți,
Și cu mâinile 'nghetate,
Cu suflute fermecate
Trec și cântă mai departe :
Dai Leru Doamne . . .

Iar în cer, deasupra lor,
Pe marginea unui nor,
Moș Crăciun călătorește
Și cu dragoste-i privește.
Ține'n mână luna plină
Felinarul cu lumină
Și îngână în surdină:
Dai Leru Doamne . . .

Un pericol național

Dr. Victor Radulescu, avocat

Odată cu realizarea visului milenar, se resimte nevoia unei înfrățiri a Românilor din teritoriile alipite cu frații noștri din vechiul regat.

Lucru foarte firesc, despre care nu ar trebui să se vorbească. Durere această înfrățire nu este nici azi încă o realitate.

Aceasta din mai multe motive: cu înfăptuirea României



Dr. Victor Radulescu

Mari, statul având nevoie de funcționari de naționalitate română, nu a avut la dispoziție din primul moment, mai ales în teritoriile alipite, numărul necesar de funcționari. Bineînțeles nu era lucru ușor, nici pentru frații din vechiul regat, să găsească în primul moment toate elementele de valoare necesare, cari trebuiau să vie între noi. Așa s'a întâmplat, că între cei mai buni s'au strecurat și câțiva mai slabi, cari nu au făcut nici cinstele fraților din vechiul regat, nici bucurie nouă. Dar azi slavă D-lui lucrurile stau cu totul altfel.

Frații noștri veniți între noi merită toată laudă și admirația. Vedem aci profesori distinși, avocați eminenti, magistrați integri și intelectuali cu o cultură vastă, cu cari ne putem mândri înaintea a celor minoritari, cari și azi cred, că vechea Românie era un focar de inapoiți și barbari.

Când voim să le reproșăm acestor frați veniți între noi, cu inima curată, vre-o vină, pentru greșelile lor, să nu uităm, că nici noi nu suntem mai buni, avem și noi pleava noastră. Dar oricum ar fi, interesul binelui general al neamului, și interesul superior al statului cere, ca înfrățirea fraților să devie o realitate.

Trebue să iubim pe frații buni ce vin din vechiul regat, fiindcă acolo a fost soarele visurilor noastre și știți bine, că pentru prima oară au strălucit lacrimi de bucurie în ochii noștri atunci, când viteazul dorobanț român a călcat pragul Transilvaniei, pentru a ne desrobi de sub urgia stăpânilor de ieri.

Ce clipe mărețe, nemai văzute au fost acelea, când poporul român, în veacuri rob, pentru întâia oară a putut aduce deschis și fără teamă omagiile sale Regelui tuturor românilor și armatei române victorioase.

Să ne unim sufletește, prin iubire frățească, și atunci
tăria poporului român se va inzecei.

România Mare, odată tare înlăuntru și în afară, nici un
dușman nu va putea zdrobi opera minunată clădită prin jert-
fele sângeroase ale soldatului român. Nu lăsați ca inamicul,
care stă la pândă, să-și atingă scopul său infam.



Cor de plugari din Banat

Cântecul românesc

Am simțit cum peste cuvintele sobre, hotărâte la o nouă
răspundere, în primirea de la Academie, Enescu vibra din
toată acea trăire a unei arte menite să intreacă pentru suflet,
înțelesul cuvintelor. Locul lui îl avea de mult între baladele
lui Coșbuc și cântecele lui Goga. Au fost chemate să sune în
amintire toate doinele. În clipe când se opera răsufletul —
simțai că zvănesc înfiorate acorduri din ceea ce încercăm să
numim muzica gândului. E acea ivire tăcută a lacrimilor, e
acea înclinare ușoară, în care se pleacă florile, și alunecare lină
a unei aripi de arhanghel prin văzduh premergătoare armoniei.

Cântecul românesc — murmur de izvoare, șoaptă de
frunză, glas de clopot și clar de lună în care tângue o cobză
— își primea s'înțirile — și își dăruia inimilor noastre împărtășire. E mișcătoare sărbătoare, cinstind deopotrivă
pe cel ales și pe cei aleși — faptă de seamă, pentru că
alături de Enescu, recunoscut ca geniu muzical de toată
omenirea — ziua dădea înfățișat supremă consacrare cânte-
cului românesc.

Aceste însemnări nu ar mai putea aduce nici o floare nouă — pentru dreptatea în care ori și cum artistul cel mare va munci mai departe, creator. Ce țin însă a semnala tocmai acum, când atenția publică e ațintită la cântec — e faptul că vecini ai țării noastre, într'o propagandă lipsită de onestitate, au început să fure motivele muzicii noastre populare, împodobindu-se cu ele, ca furate pene de pân. Legea proprietății artistice apără pe autori; e însă nevoie să fie apărută și creația anonimă a poporului nostru. Mi s'a vestit un furt în mare de doine românești — ce se reprezintă azi într'o țară vecină drept muzică națională a unui neam asiatic. Și o nerușinată propagandă caută să induioșeze revizuiți prin doinele noastre.

Creatorul muzicant are de-acum menire să apere destinele cântecului românesc. A fost întotdeauna însuflețitor și incurajator al talentelor — în apărarea lor prin ropote de aplauze va ști să desprindă izbânda — dăruind-o iar țării.

ADRIAN MANIU.

Poporale

Cât fu vara de frumoasă	Hai bade să ne-avem dragi
Nu prinsei picior de coasă,	C'amândoi suntem săraci
Ci căuta mândra frumoasă.	Ș'am trăi cu buze moi,
Trece vara ca și-o pâine	Ca și cei cu șase boi.
Vine iarna ca ș'un câine	Ș'am trăi cu buze dulci
Eu trăesc ca vai de mine.	Ca și cei cu șase junci.

Ion Cojocariu.

Glume

- Iar ai mâncat prune, Bebeluș!
- N'am mâncat, zău!
- Uite un sâmbure pe jos!
- Nu e dela mine. Eu îi înghit totdeauna!
- * * *
- De două zile nu vorbesc cu nevastă-mea.
- De ce?
- Vorbește ea, și nu vreau s'o intrerupt.
- *
- Bravo, maestre, ai făcut un excelent portret al nevastă-mi!
- Nu-i lipsește decât vorba!
- Las'o așa! Nu i-o mai pune! E admirabilă cum e!

Scriitorii români bănățeni din timpul calvinismului

de A. Cosma junior

După bătălia dela Mohács (1526) Turcii puseseră stăpânire pe tot teritoriul Banatului, în afară de părțile lui orientale, unde se refugiaseră Românii prin munți și prin păduri. Regiunea Lugojului și a Caransebeșului, mai ferită de invaziuni, deveni mai târziu terenul prielnic al propagandei protestante și calvine.

Primele rădăcini ale calvinismului au fost întinse în Banat pe la sfârșitul secolului al XVI-lea, iar primele centre erau cele din Lugoj și din Caransebeș, care erau atât de bine organizate și erau atât de puternice, încât exercitau o influență de propagandă până în regiunile învecinate ale Hunedoarei și Hațegului.

Pentru literatura română răspândirea calvinismului are o importanță mare, fiindcă cele dintâi manifestări literare românești s'au produs tocmai datorită propagandei calvine. Și cum centrul calvinismului se găsea în partea de răsărit a Banatului, tot acolo se formă și leagănul literaturii române. Putem chiar afirma, că cea dintâi scântei de literatură românească a fost aruncată din Banat și de către românii bănățeni.

Se știe doar, că în localurile de rugăciune ridicate de calvini în Lugoj și în Caransebeș se cântau pe la mijlocul veacului al XVII-lea versuri românești, care nu erau altceva decât psalmii traduși în românește de către cei dintâi calvini români din Banat. În istoria literaturii noastre a rămas ca un document de mare valoare colecția de versuri românești adunate de tatăl lui Mihai Halici, care făcea pe vremea aceea multe traduceri românești. Fără îndoială că aceste traduceri sunt cele dintâi produse ale literaturii noastre.

Un alt mijloc de creație literară românească, destul de interesant, dar primitiv, era și metoda de învățământ aplicată de dascălii de atunci. Ei dădeau elevilor subiecte pe cari să le



Dr. A. Cosma Jun.

versifice. La început versificările acestea se făceau în hexametri latini, iar mai târziu elevii erau îngăduiți să facă versificările și în limba lor maternă. Astfel se făceau o mulțime de versificări românești de către elevii români, a căror majoritate erau recrutați dintre copii familiilor calvine din Banat. Se spune, că scriitorul bănățean de mai târziu, Mihai Halici, era un foarte talentat și bun versificator.

Din punct de vedere al istoriei românilor bănățeni, această epocă calvinistă are o însemnătate foarte mare, deoarece în timpul ei au trăit o serie de scriitori români bănățeni de religie calvină, cari au adus contribuții prețioase literaturii noastre. Între aceștia cei mai cunoscuți erau Ștefan Herce, predicatorul din Caransebeș și Moise Peștișel, predicatorul din Lugoj, apoi Ștefan Fogarași, preot calvin român din Lugoj, precum și Mihai Halici tatăl și Mihai Halici fiul. Prin acești scriitori calvini a luat și Banatul parte la cele dintâi manifestări ale literaturii române.

Ștefan Herce și Moise Peștișel sunt autorii faimoasei biblia dela Orăștie, cunoscută sub numirea de „Pălia” și tipărită la Orăștie în anul 1582. Această biblie a fost tradusă sub superintendența mitropolitului calvin Mihail Tordași, numit de către principele calvin, pentru întreg teritoriul Ardealului pe seama românilor trecuți la calvinism. Între colaboratorii la traducerea acestei biblia se mai găsesc și numele dascălului Efrem Zăcan din Sebeș și a protopopului Achirie din Hunedoara.

Ștefan Herce și Moise Peștișel au întocmit vechia scriptură, luând de bază biblia ungurească tipărită la 1551 în tipografia lui Gașpar Heltai din Cluj și comparând textul ei, cu traducerea latină a sfintei scripturi, făcută de către Sf. Ieronim (Vulgata).

Ștefan Fogarași era în bune legături cu Acoș Barcsay, banul Lugojului și al Caransebeșului, numit în această funcțiune de către principele Rakoczi pentru deosebitele merite câștigate în legătură cu misiunile sale diplomatice din țările românești. Acoș Barcsay l-a încurajat foarte mult pe Ștefan Fogarași ca să facă traduceri românești după cărțile religioase calvine.

Dintre scriitorii români bănățeni din timpul calvinismului cei mai însemnați sunt Mihail Halici tatăl și fiul.

Mihail Halici tatăl era descendentul unei nobile familii românești din Caransebeș, care trecând la calvinism și înrundindu-se prin căsătorie cu diferite familii ungurești, își pierduse legătura cu poporul românesc. Pe lângă toată această maghiarizare, membrii familiei Halici continuă să vorbească și să cultive limba românească. Mihail Halici tatăl, care era „jurat” în senatul din Caransebeș, a fost doar colecționarul versurilor românești traduse după psalmii ce se cântau în casele de rugăciuni ale calvinilor români din Lugoj și Caransebeș.

Despre Mihail Halici fiul ne-au rămas mai multe date biografice și chiar și produse literare. El s'a născut la Caransebeș în ziua de 9 Octombrie 1643. Primele studii le-a făcut în orașul

sau natal, iar cele secundare la gimnasiul reformat din Sibiu, apoi la gimnasiul academic reformat din Aiud. După aceea a plecat în străinătate, cerând în anul 1665 înscrierea sa la Universitatea din Nürnberg. Întorcându-se acasă, a îndeplinit funcțiunea de rector al școalei reformate din Orăștie. Mihail Halici fiul s'a ocupat și cu ideea plecării sale la o Universitate străină, dar nu se știe dacă și-a putut realiza acest plan. Tot astfel nu se cunoaște nici data morții sale. Domnul profesor universitar Sextil Pușcariu susține însă, că Mihail Halici fiul desigur a fost deja mort în anul 1712 (vezi Istoria literaturii române. Epoca veche.)

Mihail Halici fiul și-a început activitatea sa literară deja pe băncile gimnasiului, când se îndeletnicea cu diverse versificări în limba românească. Din timpul acesta însă nu ne-a rămas decât urma unui vers latinesc intitulat „Carmen“ și dedicat prietenului său Valentin Frank von Frankenstein, care a ajuns mai târziu comitele suprem al Sașilor. Domnul N. Drăgan crede însă, că și „Kenték Ruménész de dragoszte skriz“ se datorește lui Mihail Halici fiul și că aceasta poezie ar fi tradus-o tânărul bănățean pe la anul 1660 în mod liber după un „Cantio de amore“. Domnul Sextil Pușcariu spune, că „această poezie a fost păstrată împreună cu alte cinci versuri populare în copia din 1672 a lui Nicolae Petrovary de Petrova.“

La 1 Iunie 1674 scrie Mihail Halici fiul o odă în hexametre și pentametre dedicată prietenului său Francisc Pariz Papai, cu ocazia promovării acestuia de doctor al Universității din Basel.

Cea mai însemnată lucrare a lui Mihail Halici fiul este „Vocabularul românesc-latinesc.“ Se crede că după exemplul acestui Dr. Francisc Pariz Papai, care compusese un lexicon latin-maghiar și-ar fi întocmit Mihail Halici fiul vocabularul său. Acest „Vocabular românesc-latinesc“ are pentru istoria limbii noastre, dar mai ales pentru cunoașterea dialectului bănățean din vremea aceea o importanță covârșitoare. Vocabularul este scris cu litere latine și cu aceeași ortografie bizară, compusă din amestecul caracterelor maghiare și săsești, pe care o întâlnim aproape în toate scrierile românilor calvini. Cuvintele românești din acest vocabular sunt în majoritatea lor cuvinte adunate din dialectul bănățean, dar multe din ele nu reprezintă adevăratul grai pe care îl vorbea poporul român din Banat, fiindcă Halici, având contact cu familiile nobile ungurești, în mod fatal își amestecă limba maternă cu maghiarisme. Domnul prof. Sextil Pușcariu spune cu drept cuvânt, că „însemnătatea acestei lucrări nu stă însă numai în bogăția materialului lexical cu colorit regional — peste 5000 de cuvinte —, ci mai ales în faptul, că pentru întâia oară se pune alături, într'o lucrare lexicografică, limba română cu cea latină, din care s'a născut.“

Tot după acest vocabular a lui Halici s'a compus pe la finea secolului al XVII-lea și dicționarul folosit de generalul Marsigli, vestitul geograf italian, care venise să viziteze Banatul și să facă studii asupra poporului român din aceste regiuni. Dicționarul acesta însă purta și cuvinte maghiare pe lângă cele române și latine.

9.4783-11

p. 1580

Activitatea literară a acestor scriitori români din Banat, care deși s'au înstrăinat de clasa de jos a poporului nostru prin forța împrejurărilor impuse de situația lor nobilă și prin noua lor credință calvină, totuși au fost singurii cultivatori literari ai limbei române din timpurile acelea. Lucrările lor nu înseamnă numai începutul istoriei literaturii noastre bănățene, dar formează și primele manifestări literare mai importante ale neamului românesc în general.

Osemintele lui E. Murgu aduse în Banat

În cimitirul din Budapesta, sub crucea cu inscripție românească, pe care sta scris numele lui Eutimiu Murgu, groparii au deslăcut mormântul și scoțând rămășițele lui pământești, osemintele au fost depuse într'un nou sicriu, ce s'a adus în patria lui, în România, pentru a cărei libertate și unire a luptat atât de dărz.

* * *

„Marele căpitan al vremurilor apuse, cel mai de seamă bănățean — E. Murgu — cu suferințele lui, cu anii lui de temniță a creiat crezul nostru al Bănățenilor.

După 62 de ani de hodină în pământul unguresc vine acum pe pământul nostru și al lui, ca un nou avertisment la adresa noastră și a dușmanilor noștri. În lupta națională ce se ducea pe atunci n'a fost altul mai furtunos ca el.

Viața și faptele lui, ca și a celorlalți mari Bănățeni trebuie să fie cunoscute de noi și numai pe linia trasată de ei să ne urmăm calea.

Există deosebire între popor și națiune; un popor devine națiune atunci când își cunoaște trecutul.

Cum am crescut noi în spiritul lui Țichindeal. Murgu și alții, așa și urmașii noștri să fie crescuți în spiritul nostru. Creșteți-vă copiii voștri în credința, că țara aceasta trebuie apărată și păstrată.

Învățați-i să țină cu o mână coarnezle plugului, iar cu cealaltă barda pentru a-și apăra țara de dușmani.

Crucea dela Becicherecul-Mic, a lui Țichindeal și cea care se va ridica mâine lui Murgu la Lugoj, să ne fie nouă simbol înalt, simbol al măreției noastre, care să ne arate cum să ne îndreptăm pașii noștri spre zile mai bune și mai fericite.”

Sever Bocu.

* * *

Ca recunoștință pentru marile lui fapte, îl înfășurăm azi, în tricolorul românesc și-l ducem să-l îngropăm în câmpia Libertății dela Lugoj, unde a ținut Adunare dela 1848.

Coriolan Buzacu.

Reabilitarea

de Alex. Țințariu

Ora unsprezece noaptea.

D-na Lucreția Păunaș, își avea ațintită privirea la pendula de pe perete.

— Acum a sosit trenul! Numai dacă n'ar avea întârziere, zice ea încet, în timp ce un fior de teamă îi trece, fulgerător, prin tot corpul.

De câte ori se auzia pe stradă trecerea vreunui automobil, ea, stăpânită de o stare de surescitare chinuitoare, se repezia la fereastră și asculta atentă, dacă se oprește, ori își continuă mai depărte calea.

Când apoi, la ora unsprezece, timp care pentru ea a fost o veșnicie, un automobil a stopat cu zgâmot la poartă, un suspin de ușurare a eșit din pieptul ei, iar în clipa următoare a fugit în antreu, să deschidă ușa.

Ajunsă acolo, a auzit sunetul strident și prelung al clopoțelului de la poartă, apoi pașii greoi, cadențați ai portarului, care trezit din somn, s'a sculat să deschidă poarta. Aude învârtirea cheii și zgâmotul 'produs prin deschiderea porții; aude vocea târăgănată a portarului, fără să poată prinde toate cuvintele rostite de el, ci numai niște crâmpene:

— ... imediat aici ... dreapta ... prima ușă ...

În clipa aceasta ea e cuprinsă de teamă; un val de neliniște se lasă asupra ei, acoperindu-i întreaga ființă. Ce rost are să întrebe soțul ei de locuință? Numai un străin poate să facă aceasta ... Nu a sosit deci Tiberiu, pe care l'a așteptat cu atâta înfrigurare.

Clopoțelul de la ușa locuinței o face să tresară din reveria ei. Se întreabă în gând, dacă e bine să deschidă ușa unui străin, în timp de noapte, atât de târziu.

Totuși, după câte-va clipe de ezitare, deschide ușa, când privirea ei întâlnește, pe un necunoscut, un bărbat de vreo cincizeci de ani, svelt, bine făcut.

— Sunteți soția lui Tiberiu Păunaș? a întrebat necunoscutul.



Alexandru Țințariu

— Da . . . eu sunt . . .

— Mă iertați, că viu pe un timp atât de nepotrivit, dar mâine dimineată, de timpuriu, trebuie să mă inapoiez cu primul tren . . . Am o misiune . . .

D-na Păunaș, a fost cuprinsă de un fior rece, un fior de groază.

— Intrați, d-le . . . a zis ea cu vocea abia perceptibilă. Ajunși în prima cameră, străinul a spus:

— Eu sunt Liviu Păunaș . . .

D-na Păunaș a exclamat:

— Unchiul soțului meu!

Apoi imediat a întrebat, privind fix pe Liviu Păunaș:

— Unde este soțul meu? De ce n'a venit? . . . Am o presimțire rea . . . Ziua întreagă am fost chinuită de o asemenea presimțire.

A urmat o tăcere grea, apăsătoare, după care Liviu Păunaș a zis:

— Cum vi-am spus, am o misiune . . . Viu din partea părinților lui Tiberiu.

— Știu ce voiți să-mi spuneți. Vor să ne desparlă?! — și cu sclipiri ca de oțel, cari aveau o expresie sfredelitoare, a privit pe Liviu Păunaș.

Răspunsul lui a fost categoric:

— Da, așa este!

D-na Păunaș nu și-a mai putut reține plânsul. Lacrimi mari, dureroase, au început să izvorească din ochii ei, niște ochi frumoși și atât de blânzi; lacrimi cari îi picurau pe față, ca stropii de ploaie.

Liviu Păunaș, vădit impresionat de această explozie a unor sentimente de cea mai sinceră durere, a așteptat ca d-na Păunaș să se calmeze.

Ea însă, deodată, a izbucnit:

— Dar aceasta este îngrozitor! Noi suntem fericiți și ne iubim atât de mult!

— Vă rog să mă ascultați, liniștită . . . Căsătoria Dvs. cu nepotul meu, cu fiul fratelui meu, cum prea bine știți, s'a făcut în contra voinței, atât de hotărât exprimată, a părinților lui Tiberiu. Toate avertismentele, toate amenințările lor, au fost nesocotite. Prin această căsătorie părinții soțului Dvs. au fost și sunt adânc jigniți, loviți în cele mai sfinte sentimente ale lor. Ei văd cariera, viitorul copilului lor periclitat. Tiberiu, în expansiunea lui tinerească, nu și-a dat seama de ceea-ce face. Odată însă, și nu e departe timpul acela, el se va desmetici, va vedea, va înțelege și va regreta pasul ce a făcut . . .

— Nu! . . . Aceasta nu se va întâmpla nici odată!

— Se va întâmpla, d-nă. Văzându-se izolat, de toată lumea, deci condamnat, repercursiunile sentinței pronunțată și executată, fără de nici o condescendență de un factor de

temut: opinia publică; se vor revărsa, în primul rând, asupra soției lui. Și aceasta ar fi nespun de dureros pentru Dvs., ar fi cea mai nemiloasă lovitură.

— Dar ea nu se va produce nici odată, mă înțelegeți: nici odată! — a exclamat Lucreția Păunaș, apăsându-și cu ferocitate, amândouă mâinile pe inimă.

— Cum vedeți, d-nă, intenționat, am căutat să nu fac nici o aluzie la trecutul Dvs., neamintind nimic de acel trecut. Credeam că o să mă înțelegeți...

D-na Păunaș a ridicat amândouă brațele spre Liviu Păunaș, ca și când ar fi voit să ceară milă și îndurare:

— Dar trecutul meu e înmormântat pentru totdeauna!

— Nu, d-nă, el vă urmărește pretutindenea, ca o fantomă.

— Trecutul meu!... Trecutul meu!... Nu mai pot suporta acest supliciu! El trebuie să înceteze, de aceia voi vorbi acum... trebuie să vorbesc!

În vocea ei, vibra disperarea. După ce a rostit aceste cuvinte enigmatice, care au uimit mult pe Liviu Păunaș, ca și când ar fi fost mânăta de un vânt puternic, furios, a trecut în altă cameră, de unde apoi s'a reîntors peste câte-va clipe, cu un plic în mână.

A scos din plic o scrisoare și a arătat-o lui Liviu Păunaș întrebându-l:

— Cunoașteți scrisul acesta?

Liviu Păunaș a privit scrisoarea și imediat a spus:

— Da, este al Eugeniei.

Eugenia Păunaș a fost sora lui Tiberiu, acum, de vre-o câteva luni, moartă. A fost cea mai bună prietenă cu Lucreția. Începând din clasa întâia de liceu, până la bacalaureat, ele două au fost mereu nedespărțite, iubindu-se ca două surori bune. Numai moartea, atât de timpurie a Eugeniei, le-a despărțit pentru totdeauna.

— Considerați deci scrisoarea aceasta ca autentică:

— Bine înțeles.

— Vă rog să mă ascultați, d-le Păunaș: eu nu am nici un trecut! Trecutul de care sunt învinuită, nu este al meu... acel trecut a fost al Eugeniei...

Liviu Păunaș s'a ridicat brusc de pe scaunul pe care sedea în acel moment și amenințător s'a apropiat de soția nepotului său:

— Calomniezi pe o moartă?!

— Nu pot calomnia pe aceea, pentru care de bună voie, din dragoste față de ea și Tiberiu, m'am sacrificat, luând asupra mea, păcatul ei...

— Nu înțeleg... a îngănat Liviu Păunaș.

— Veți înțelege imediat. Vă rog să citiți scrisoarea.

Liviu Păunaș cu mâinile tremurătoare a luat scrisoarea și a citit:

„Scumpa, dulcea și buna mea Lucreția, Azi mă simț

ceva mai bine și nu vreau să las să treacă această împrejurare neașteptată, și care cine știe dacă se va mai ivi vre-odată, fără să nu-ți scriu. Poate, că aceasta va fi ultima mea scrisoare, de aceea, vreau să-ți scriu mult, făcându-mi iluzia că suntem împreună, că stăm, ca altă dată, una cu alta de vorbă.

Acum îmi dau mai bine seama, cât de mult îmi lipsești. Ași suporta mai ușor boala mea, dacă te-ași avea zilnic lângă mine, la patul durerilor și suferințelor mele — da, la patul meu, pe care, am presimțirea că nu o să-l mai părăsesc niciodată."

Liviu Păunaș s'a oprit o clipă, ca să-și șteargă lacrimele din ochi.

Lucreția plângea și ea, lin.

"Dar în urma avansării părintelui meu, noi ne-am mutat din orașul în care mi-am petrecut cei mai frumoși ani ai copilăriei mele — apoi, la sfârșit și câte-va luni de groază, de suferințe și remușcări, — cari nu se pot exprima în cuvinte.

A fost mare și sfânt sacrificiul ce tu l'ai făcut pentru mine, pentru ce îți datorez atâta recunoștință. Numai un suflet nobil, ca al tău, a putut să facă aceasta, îndemnat fiind de două lucruri frumoase, sublime: de o parte dragostea ta sinceră față de mine, iar de alta iubirea ta mare față de fratele meu Tiberiu.

Prin sacrificiul tău am scutit pe buna mea mamă de o durere cumplită, ba chiar am scăpat-o dela o moarte sigură, căci boala ei de inimă, cu siguranță ar fi dus-o atunci în mormânt.

Acum soarta așa voiește, așa a hotărît, ca eu să plec înaintea mamei... Și e mai bine așa... Prin moartea mea, tu ești deslegată, mai de timpuriu, de un jurământ, pe care l'ai ținut cu sfințenie, suferind atât de mult pentru o greșală care nu a fost a ta. Vorbește cu Tiberiu, și la un moment potrivit, spuneți părinților mei adevărul...

M'am gândit să fac eu aceasta, dar nu pot... nu pot, scumpa Lucreția... odată moartă, nu mi se vor mai putea aduce invinui. E un obicei străvechiu, ca de morți numai bine să se vorbească... morților li se iartă mai ușor greșelile din viață... poate de aceea, pentru că nu mai pot fi trași la răspundere pentru ele...

Mă pregătesc liniștită de moarte, sunt chiar mulțumită, căci moartea mea, îți va aduce ție și lui Tiberiu fericirea completă, supărarea părinților mei încetând în acel moment, când vor cunoaște gestul ce l'ai făcut pentru mine.

Am scris mult, scumpă și dulce Lucreția; ceva divin, o putere necunoscută mi-a dat tărie la aceasta. Inima mea este acum mult mai ușurată, mă simt atât de bine, îmi vine să cred, că dacă m'aș scula din pat, ași putea să merg în grădinița mea, la liciacul meu, acum înflorit, dar pe care eu nu-l pot vedea din pat. El însă, nu m'a uitat, căci în fiecare zi,

dimineața și seara, când fereastra camerei mele este deschisă, îmi trimite parfumul lui, care mângăie lin și dulce, fața mea palidă, suptă de o boală atât de nemiloasă...

Lucreția mea scumpă și dulce, acum te îmbrățișează și de sărută de multe, multe ori..."

Eugenia.

Când Liviu Păunaș a terminat cu citirea scrisorii, plângea cu hohot.

A plâns mult, ținându-și capul în mâini.

A mers apoi la Lucreția, i-a luat amândouă mâinile, a strâns-o cu dragoste părintească la piept și sărutându-o pe frunte, a zis încet:

— Copilă dulce și bună!... Ce suflet generos ai tu. Ai amânat moartea, o moarte mult mai dureroasă, a unei mamei iubitoare...

Tăcere. Tăcere de mormânt.

Unchiul și nepoata sunt cufundați în contemplarea portretului Eugeniei. Plâng amândoi.

Ora două după miezul nopții. Cele două sunete de metal ale pendulei, au un timbru de clopot îndepărtat, ca și când ar vesti ceva tainic, față de care ființele omenești sunt slabe, neputincioase. Lucreția și Liviu Păunaș se cutremură.

— Unchiule, de ce a fost chemat Tiberiu prin telegramă urgentă acasă?

— Boala de inimă a mamei sale, în ultimele zile s'a agravat mult...

— Apoi și din cauza mea?

— Nu, dragă Lucreția, de aceasta nu mai vorbim acum... nici odată nu mai vorbim... Medicii au renunțat la ori ce speranță. Poate că e chestie numai de ore, ca catastrofa...

Nu a terminat, căci un automobil s'a oprit înaintea casei.

Peste câteva clipe apoi, Tiberiu își strânge soția la piept spunând:

— Mama a murit... Automobilul așteaptă, plecăm imediat.

— Și eu, dragul meu? a întrebat Lucreția.

— Da, și tu, scumpa mea... După moartea mamei, am mărturisit totul lui tata. A trebuit să-i spun. El a trebuit să cunoască, tocmai în cele mai tragice momente ale vieții lui, sacrificiul ce l'ai făcut. A fost o a doua lovitură cumplită pentru tata, dar lovitura aceasta, are și un balsam... Tata te așteaptă cu brațele deschise... Tata își cere pensionarea, ne mutăm la țară, la moșioara noastră, unde rămânem timp mai îndelungat.

Tăcere. Tăcere solemnă.

În inimele bune, curate, ale lui Tiberiu Păunaș și a soției sale, se luptă vehement două sentimente diametral opuse: durerea și fericirea...

Cântec de leagăn:

Luminița

de Radu Gyr.

Are tata o fetiță
luminiță,
pași de vis și mânușită
de crăiță.

Când dorm umbre moi de zadă
în livadă,
păunițe de zăpadă
vin s'o vadă.

Sună merii 'n cinstea ei
clopoței,
și albine-aduc cercei
din știubei.

Cântă crinii pe vioare
de ninsoare,
melcii spun istorioare
mici, cu soare . . .

Dar în casa argintie
de hârtie,
doar tăticul prost mai scrie
și nu știe
că de dragul luminiții
licuricii
au aprins, la geam, aglicii.

Iar piticii
au cărat o lună mare
în spinare
și-au proptit-o 'n casa noastră
de fereastră.

Pacostea satului

Snoavă bănăţană

de Dridri Goroniţă.

„Nu vrea să m'o dea, babo Iulco, nici în ruptul capului!”
Gheorghită îşi trecu nerăbdător mâna prin părul cârlionţat şi negru ca funinginea. Capul regulat şi de o frumuseţe neobişnuită îi sta atârnat în jos, par' că el ar purta toată povara lumească.

„Toată vara i-am lucrat, mai pe nimica, până i-am umplut podurile de bucate şi acuma zice că n'are fată pentru feciorandri scăpătaţi. Dar scăpătat mis io, când m'o dat D-zeu braţele astea?” Şi încordarea nervoasă o făcu pe baba Iulca să se tragă instinctiv, cu nişte urme mai departe.

„Dacă m'o fost ursita să cresc printre străini şi să nu-mi cunosc părinţii, cu ce mis io vinovat?!” Nişte mărgele lucitoare i se iviră pe la marginile genelor, încât baba Iulca, uitându-şi prevederile şi apropiindu-se cu un râs meşteşugit, îşi așează mâna pe spatele lui indoit.

„Las' baichii, că avem noi ac pentru cojocul lui! Iți fierbe baica nişte buiezi fermecate şi dacă într'o săptămână nu-ţi făgăduieşte fata, uite, poţi să-mi faci oalele ozdrele!”

Ca să nu îndelungească prea mult treaba, baba Iulca puse o oală la foc, umplând-o cu o iarbă puturoasă, peste care turnă nouă guri de apă, luată din nouă ulcele ne'ncepute.

Tot boscorodind, iarba se îngroşa bine, iar baba Iulca umplu cu ea un săculeţ de piele şi îl întinse flăcăului.

„Vără-l sub pragul uşii şi şapte zile să nu tuni la ei în casă, nici cu fata de vorbă să nu stai!”

„Mulţam, babo Iulco!” şi sculându-se de pe scăunelul de lângă vatră, flăcăul scotoci din praşchie, un bănuţ de leac, apoi luând farmecele, plecă cu ele spre căsuţa cu dorul.

Mânezi dimineaţa, gazda Pătru, dupăce controlă dacă slugile au îngrijit bine vitele, se 'ntoarce în casă, la gustarea de dimineaţă.

„Ioane pâr, mă pâr, să pâr, dai pâr, mai pâr, mult pâr, fân pâr, lu pâr, Alba pâr, că pâr, până pâr, la pâr, târg pâr, abia pâr, prinde pâr, carne pâr!”

Slugile ce stăteau înşirate la masă, aşteptând respectuos pe gazdă, să se așeze în frunte şi să înceapă merindele pregătite de găzdărită, rămaseră uluiţi de vorbele lui pârăite şi nu-l înţelegeau de fel. Dânsul simţind par' că ameteală, se așează la masă, crezând că poate frigul de-afară i-a împletecit limba. Dar abia începu să 'ndemne slugile la mâncat şi pârăitul începu din nou.

Mai potolindu-şi zâmbetul, mai bănuind că vinul cel tare din pivniţă, i-a încurcat măselele, slugile mâncau cotin-

du-se ușor, pe sub masă. Dar când naica Mărie, de spaimă, era să scape blidul cu laptele fierbinte, văzură că aici nu-i a bună! Găz.lărița dete se întrebe câte ceva, dar el îi speria pe toți, cu un pârâit din ce, în ce, mai sgomotos.

"Săraca dă mine, că ș'o pierdut mințile," începu să bocească femeia și cu lacrimile în ochi ieși grăbită să-l cheme în casă, pe moș Toader, socru-său. Dar ce se vedeți la întoarcere?!

"Ce-i pâr, mă pâr, Petre pâr, începu să-l întrebe incremenit, bătrânul, căci acum de limba lui se prinse pârâitul.

"Doamne pâr, sfinte pâr, cine pâr, blăstămat pâr," începu văicărelile pârâte, femeia, dând din mâni și smulgându-și părul în desnădejde.

În vremea asta, Sofica, fata mare, care abia săturase orătăniile din curte, veni și ea în casă să-și caute de gură. Când intră, îi îngheță sufletul văzând sbaterea dureroasă a mame-si.

"Mamă pâr, dragă pâr, ce pâr, ți pâr; în pâr, săraca pâr, dă pâr, mine pâr."

Acum slugile săriră dela masă, crezând că în gazde a intrat turbarea. Galbeni, ca turta de ceară se uitau unii la alții, ce-i de făcut?

Atunci gazda trânti un pumn în masă, înghețându-le tot sângele în vine.

"Mă pâr, Ioane pâr, du-te pâr, la pâr, cojocarul pâr, să pâr, ne pâr, coasă pâr, gura pâr."

Ion argatul ieși buzna pe ușă, ca de frica necuratului. Dar găzdărița Mărie strigă la celălalt slugă:

"La pâr, popa pâr, să pâr, ne pâr, facă pâr, slujbă pâr!" Și într'un suflet, și al doilea slugă alarmă în trecere, tot satul, până să ajungă la popa.

În grabă veni cojocarul satului, cam cu frica în sân, de bolânzala ivită, însoțit de o mână de oameni, prieteni de-ai casei.

"Bună pâr, ziua pâr, vecine pâr, începură acum să pârâe cu toții, împreună cu sluga, de credeai că li-se pocnește limba, cu un biciu de curele.

"Na pâr, drace pâr, că pâr, acu pâr, s'o pâr, prins pâr, de pâr, noi pâr, năpasta pâr, behăia ca un berbec cojocarul cine pâr, ne pâr, coasă pâr, nouă pâr, gura pâr, cum pâr, dracu pâr, imi pâr, vind pâr, cojoacele pâr, la pâr, târg pâr!"

"Da pâr, io pâr, calu pâr!" strigă gazda.

"Porcu pâr, vaca pâr, oaia pâr" se auzia din toate părțile pârâitul, după cum bieții oameni se pregătiseră de târgul câșlegilor.

Dă Dumnezeu într'un târziu și sosește și sfinția sa părintele, cu crâsnicul, dascălul, primarul și alte fețe cinstite ale satului.

"Blagoslovită pâr, să pâr, fie pâr, casa pâr," popa incremenise cu binecuvântarea pe buze, dându-și seama că

acum el singur a intrat în dansul duhurilor spurcate, împreună cu celelalte fețe cinstite ale satului, cari la rândul-le îi țineau în acelaș fel, isonul.

Nu mai încăpea indoială, că aici și-a vârit necuratul, coada. Se adună tot satul să vadă mirarea nemaipomenită, dar cum treceau pragul, nu mai scăpau de pârâit.

Așa se duse pomină de căpierea satului întreg și din alte părți năvălia lumea, ca la comedia fără bani, să vadă năpasta. Dar ce te prinzi cu baba Iulca! Care cum trecea pragul cu pricina, se alegea cu pârâitul. Acum se duse veste despre pericol și nimeni nu mai cuteza să-și pună piciorul în satul acela. Ba începură și niște bătaii zdravene, cu sudălmii rău pârâite, învinuindu-se oamenii, care din cotro, că au fost amăgiți de alții să intre în casa cu pârâitul.

Ținea răzmirița mai bine de o săptămână, când iată că la fereastra casei cu pricina se ivește baba Iulca, care în tot timpul acela fu nevăzută.

„Apoi dragul baichii,” începu ea prin fereastră să-l mustre pe gazda Pătru, „grele păcate or căzut pe casa voastră.”

„Pâr, pâr, pâr,” o grămadă de oftări porniră din casă.

„Până nu-i da-o pe Sofica, după Ghiorghită, nu vi se implinește sorocul!”

Toți câți o auziră se năpustiră asupra lui gazda Pătru, ba indemnându-l, ba amenințându-l să-și dea fata după Gheorghită.

Și numai după ce fură logodiți tinerii, se deslegară limbile tuturor de vrajă, căci săculețul de sub prag și-a îndeplinit menirea.

Iar la nunta cea mare fu chemat tot satul, ba se adunară și cei din alte locuri, ca să se încredințeze cu toții, că într'adevăr a scăpat satul acela de pacostea pârâitului.

Până aici e snoava. Iar eu sfătuiesc pe Bănățenii mei cei prea lacomi după averi, nu cumva să-i împingă păcatul a trece prin satul babei Iulca, să nu se aleagă și ei cumva, cu pârâit la limbă.

Gă tot ce ești și tot ce poți

Parere-i tot, dacă socoți

De mori târziu, ori mori curând

De mori sătul, ori mori flămând

Totuna el și rând pe rând

Ne ducem toți!

GOȘBUG.

Ce dăm noi poporului?

Spicuri din „Făclii aprinse“

de Dr. Ioan Roșu, prof.

Ce dăm noi poporului? O întrebare poate neobișnuită, peste care însă azi, simțim că nu mai putem trece la ordinea zilei, fără nici un răspuns.

Prin greu și multe nevoi până azi, dar avem deja și noi un popor stăpân pe binele agonisit, popor de țărani, dela care vin „holdele, datinele și cântecele, hrana trupului și sufletului tuturor, munca și poezia...” ba avem și o largă pătură de intelectuali, menită a conduce destinele acestui neam.

Avem un popor bun, blând și loial, înfrățit cu munca cea mai grea din zori de zi până în noapte. Suportă de minune atâtea sarcini, umiliri, insulte chiar, încât ai crede, că a școlărit veacuri întregi, de-și știe lecția așa de pe de-a dreptul. În aceeași măsură însă e și flexibil la extrem: ușor abdică de orice demnitate omenească, iar într'un mediu stricat, e cel dintâiu, care decade.



Dr. Ioan Roșu

Priviți căminele acestor feți frumoși și nepoți de zei și veți afla, cum „în munți ca și în vale, de-alungul râurilor, în unghiurile stâncilor, tot sate de-ale lor, fără avere, fără lumină, fără dreptate...” de-ți sângerează inima de durere, când trebue să vezi cu ochii proprii, în cele mai multe locuri: murdărie fără seamă, negura neștiinței, patimele josnice, fatalismul chiar, în care se bate și veștează un popor, care numără milioane; care din sudoarea sa nesecată dă anual sute și mii de cărturari, purtând șapte piepturi de aramă și-n ele șapte vieți, la șapte frontiere zăvorite cu foc și baionete.

Ne cugetăm la acest popor și gândul ne sboară la falanga cărturarilor lui, pe câți îi are azi, repartizați în toate ramurile vieții publice.

Care dintre noi cărturarii, specialiști versați în toate tainele științei de afară, am putea susține, că nu suntem lumină din lumină, sânge din sângele aceluiași popor; ori, că nici un strop din sudoarea lui continuă, n'ar fi curs și pentru diplomele noastre?

Noi, ori părinții noștri, dar toți fără deosebire, am secăt mereu același mare izvor de viață, ba cu diplomele în mână, iarăș la acelaș popor ne-am iatōrs: trăim și ne agonisim în mijlocul lui!

Toți cărturarii, fără osebire, suntem în aceeaș măsură obligați față de poporul, care ne-a înălțat și purtăm aceeaș răspundere istorică pentru soarta lui.

Marele procent de analfabeți adulți se mai resfrânge și azi asupra tuturor intelectualilor noștri! Cine poartă vina lipsei totale de igienă în popor; desmoștenirile, procesele fără capăt, orfanii rămași pe drumuri, concubinatele, beția și cele multe înainte — pentru ce se sporesc treptat, în loc de-a scădea, regenerând pulsul de viață într'un popor ca al nostru, vrednic de o mai mare considerare?!

Am văzut deja mulți intelectuali de-ai noștri, de toată categoria, toți răsăriți din popor, mijlocit ori nemijlocit, indiferent, cari bucușori își etatează, la tot prilejul, listele venitelor... puțini am văzut însă, cari să poarte cu aceeaș consecvență, în vre-o rubrică: evidență și despre vre-o nobilă muncă sistematică și gratuită, în cadrul lipselor de obște, pe seama poporului!

Cutrierăți ținuturile noastre dearândul și vă convingeți. Veți afla, că adeseori chiar aceia, pe cari norocul i-a înălțat din sânul poporului departe deasupra aceluiaș popor, în belșug și mulțumire: își țin de prima datorie nobilă să-și uite poporul.

Fii, nepoți și strănepoți de țărani fac titlu de mândrie din disprețul, ce-l pot arăta față de consăngenii proprii; un simptom trist din cale afară, care se reoglindește și mai trist în stările noastre de obște.

E drept, că la noi mai strigă și azi o seamă de lipsuri publice inexorabile și în penumbra acestora se aciuiesc în dragă voie toate viciile posibile: ne lipsește înainte de toate o conștiință publică sănătoasă, pe temeiul unei etici largi; pildele rele, venite dela înșiși cărturarii poporului împing o parte a poporului în sectele pocăiților, mai agreabili decât grosul alor noștri, pe când cealaltă parte cunoaște deja indiferentismul extrem pe întreaga linie.

Unde poporul simte, că are câte-un apostol sincer între cărturarii săi, se dă ușor după el și-l împrejmuește din toate părțile. Dar vin scăderile noastre urite, cari nu suferă „morală mofturoasă”.

Poporul, tăcut și tacticos (să nu credeți că e prost!) în zisa poetului, închide numai șiret dintr'un ochiu, dar în clipa aceea și raționează și-și trage concluziile: așa ne demoralizăm noi înșine poporul.

Azi-măine ne sună și nouă lozinca istoriei: ați pierdut poporul și v'ați pierdut pe voi înșivă!

Viitorul apropiat va suleva, mai curând decât ne așteptăm o seamă de probleme sociale pe țărâmburi tot mai noi. Și va fi bine să nu ne găsească nepregătiți!

Nu mai avem noi oare nimic comun cu acest popor? E rândul nostru să grăim!

Dar nu numai atât: să trecem dela vorbe la fapte!

Aforisme



Colonelul Dragalina
fiul Banatului

Pretențiile sunt ca vinurile vechi: în vechimea lor constă calitatea lor.

Foarte mulți, când văd un nenorocit zic: „săracul”, dar foarte puțini tac și-l ajută.

Țăranul leneș nu găsește nicidecum un plug bun...

De vrei să ai pace cu vecinii: nu sta la sfat cu slugile lor.

Cel ce e sănătos, e bogat fără să știe.

Să nu-ți pară rău niciodată că ai mâncat prea puțin.

La casa leneșului e totdeauna sărbătoare.

Omul însetoșat se duce el la fântâna, nu așteaptă să vină fântâna la el.

Banul imprumutat pleacă râzând și întoarce plângând.

Mai bine să-ți pară rău că ai tăcut, decât că ai vorbit.

Nu uita că hoția e soră cu pușcăria.

Liniștea sufletească este cea mai mare comoară în viața omului.

Boii bătrâni fac brazda dreaptă.

Când găinele păzesc stratul: puțin rămâne grădinarului.

Cerul curat de trăznat nu se teme.

Nu dorm toți, câți țin ochii închiși.



Cor de plugari din Banat

Școala de Arte Frumoase

Inaugurarea deschiderii cursurilor

Sunt cunoscute de toți stăruințele fruntașilor bănățeni și în special ale dlui Sever Bocu pentru înființarea unei astfel de școli aici în metropola Banatului. Deaceia s'au făcut toate eforturile pentru aducerea ei la noi. Reușindu-se, școala și-a deschis cursurile.

Serviciul divin a fost oficiat de către părintele protopop Țiucra, care ținând o frumoasă predică, a arătat legătura ce există între biserică și artă, mai ales la noi, unde toată arta de până acum e în mânăstiri.

Dl Pop, directorul școalei, arată semnificația artei pentru scăparea din haosul actual în care ne zbatem. Impresionat de felul cum a fost primită școala de Arte Frumoase la Timișoara, face un călduros apel de a i-se da tot concursul.

Cuvântarea dl. Bocu, președ. comitetului școlar, impresionează numărul public.

În fine, dl I. Velceanu, rostește următoarea cuvântare:

Școala de arte frumoase, ce se inaugurează azi aici, în Metropola Banatului, este în adevăr un eveniment de o importanță incontestabilă în viața artistică a regiunii bănățene, ce vrea să se încadreze, cu un ceas mai de vreme, dar și cu toate demnitatea în mozaicul României moderne.

Ca prestigiu Școala de arte frumoase, bănățeană, vrea să deștepte îndemnuri avansate și să coordoneze eforturile tuturor factorilor, la ridicarea cât mai sus a nivelului manifestățiunilor artistice din acest colț de țară: promovarea artei picturale, sculpturale, arhitectonice și industriale, dezvoltarea

și nobilitarea gustului estetic, în sens artistic, înfripirea unei munci cât mai intense pentru răspândirea și popularizarea stilului și a ornamentice naționale, — iată, preocupări mari și serioase, ce vor intra în cadrul programei de muncă.

Artiștii noștri vor deschide sălile de expoziții și ne vor călăuzi de a vedea, a cunoaște și a ne îndulci de frumusețile eternizate pe pânzele, în statuetele și reliefele operelor de artă.

În acest fel se va putea stimula avântul prosperării artei naționale nu numai la pătura intelectualilor, ci în deosebi la poporul dela sate, care până aci, abia a avut ocazie să cunoască adevărata artă românească.

Să recunoaștem, că operelor artiștilor noștri nu au putut pătrunde în măsura cuvenită nici la păturile culte, necum să fi putut ademeni, prin frumuseța lor artistică, sufletul sateanului, care n'a avut prilej să se împărtășească de o educație în această direcție: bănățeanul, mai ales țaranca română, și-a cultivat prin ea însăși această podoabă sufletească, păstrându-ne colecții prețioase de ornamente, în mii de variante specifice, eternizate în frumoasele ei cusături și țesături.

Iată pentru ce inaugurarea acestei școli răspunde unei arzătoare necesități: de aci se va porni o educație artistică și estetică nu numai pentru tineretul școlar, ci razele de lumină se vor reflecta mai ales asupra provinciei, îndemnându-ne pe toți, de a iubi frumosul și operele de artă și de a avea dragoste pentru tot, ce este lucrat în sens artistic. În acest fel am adus provinciei, dar și țării, un mare serviciu: am format în direcție sănătoasă opinia publică, care este în definitiv, cel mai mare părtinilor al produselor de artă.

Artiștii singuri nu pot face totul: avem nevoie de un public înțelegător, cu curajul demnității românești și cu inimă caldă și darnică, — care să se însuflețească și să simtă plăcere la vederea unei opere de artă. Trăim zile de renaștere și suntem invitați la o nouă muncă națională în provincia bănățeană!

Distinșii artiști, ce stau la conducerea și care fac programa Școalei de arte frumoase bănățene, între care, spre bucuria noastră și bănățeni de talia unui Ladea, Ciupe, Miloia, Vlad, sunt o cheazășie deplină, că în adevăr se pornește o muncă mare de prosperare; rămâne, ca societatea și în deosebi lumea noastră cultă să-i știe aprecia și să le știe da întreg concursul.

Aducând, ca bănățean, prinosul de recunoștință dl. S. Bocu pentru stăruințele depuse și realizate de a împodobi Banatul, cu o nouă instituție superioară — și felicitând pe toți merituosi fruntași bănățeni, care au colaborat la înjghebarea acestei instituții artistice, urez, dl. dir. Pop și întregului corp profesoral sănătate deplină, voce bună și spor la muncă!

Mormântul dela mănăstirea Partoșului

La o depărtare de 12 km. spre sudvest dela orașelul Deta și dela șoseaua națională ce duce dela Timișoara spre Vârșat și Baziaș, pe malul stâng al canalului Bârzăvii, se află frumoasa și vechea comună Partoș, care are o biserică parohială ortodoxă română, zidită pela anul 1730. În curtea acestei biserici parohiale, dindărătul altarului, se află o veche biserică, mai mică, cunoscută sub numele de: mănăstirea dela Partoș, care în veacul al 18 lea a fost un focar de cultură românească, având o școală pentru creșterea tinerilor, cari voiau să fie preoți și învățători. Din această școală au ieșit și vestiții cărturari bănățeni: protopopul Ioan Șuboni al Jebelului și al Timișorii, și dascălul Timișorii: Mihai Roșu-Martinovici din Jadani.



Preot P. Bizerea

Mănăstirea dela Partoș a fost ridicată în veacul al 15-lea și a fost locuită de călugări până în veacul al 18-lea, când la ordinul împărătesei Maria Terezia a fost închisă (la a. 1777), dimpreună cu alte mănăstiri din Banat (Baziaș, Șemlac, Srediște). Atunci, obiectele mănăstirii Partoșului au fost trecute la mănăstirea Săm-Giorzului, iar călugării dela Partoș s'au mutat parte la mănăstirea Săm-Giorzului, parte la mănăstirea Voiloviței, și starețul lor, Petru Popovici, s'a reîntors (în a. 1778) la fosta sa parohie din comuna Soceni (lângă Reșița).

În vechea mănăstire dela Partoș, în naos, la intrare, se află mormântul unui mitropolit român din Timișoara, care a trecut la veșnicie cu faima sfinteniei Sfântul Iosif cel nou. Pe acest mormânt se află icoana sfântului Iosif cel nou, zugrăvită la anul 1782 de preotul Ștefan Bogoslovici și dăruită mănăstirii Partoșului de către protopopul Ioan Șuboni al Jebelului. Pe icoană este scrisă, în limba slavonă veche, o cântare bisericească, un tropar, care în traducere românească sună astfel :

„Din pruncie cu totul te-ai supus Domnului, cu rugăciunilor, cu ostenelele și cu postul, pildă făcându-te bună-tății. Pentru aceasta, văzând Dumnezeu nevointele tale, arhiereu și păstor bisericii sale te-a pus.”

Existența acestui mitropolit al Timișorii o recunosc și istoriograful sârbi și unguri. După eruditul istoric bănățean

Tincu-Velea († 1867), mitropolitul Iosif a trăit înainte de ocuparea Banatului de Turci (1552). Mitropolitul Iosif al Timișorilor a păstorit pe Românii din Banat între anii 1529 și 1552. Către sfârșitul vieții sale s'a retras la mănăstirea Partoșului, unde este înmormântat.

Mormântul dela Partoș ne dovedește, că avem un sfânt bănățean și că Banatul a avut Mitropolia sa cu reședința la Timișoara.

. . .

Din punct de vedere bisericesc, Banatul se ține astăzi de mitropolia transilvăneană de Alba-Iulia—Sibiu, cu două episcopii sufragane: a Aradului și a Caransebeșului. (După întregirea României s'au mai reînființat două episcopii: a Oradiei și a Clujului.) Mitropolia transilvăneană, încetase prin unirea, cu catolicii, a mitropolitului Atanasie, la sfârșitul veacului al 17-lea. Tot pela sfârșitul al 17-lea se organizează biserica sârbească din Austro-Ungaria prin patriarhul Arsenie III. Cernoevici, care vine dela Ipec cu 30.000 de familii sârbești, cari se așează în Sirmiu, Slavonia și pe malul drept al Tisei. Împăratul austriac, Leopold I., acordă Sârbilor privilegiu însemnat și supune toate bisericile ortodoxe din Austria și Ungaria patriarhului sârbesc. Astfel ajung Românii ortodocși din aceste țări sub ierarhia sârbească. În veacul al 18-lea și prima jumătate a veacului al 19-lea, Românii bănățeni se țineau de episcopia Caransebeșului-Vârșătelui, a Timișorilor și a Aradului.

Înainte de unirea lui Atanasie, Ardealul a fost ocărmit de mitropoliți români cu reședința la Alba-Iulia. Acești mitropoliți aveau jurisdicțiune asupra Românilor din Ardeal; asupra Banatului însă mitropoliții ardeleni nu aveau dreptul de ocărmiture oficială. Dupăcum geograficește și politicește, tot așa și bisericește Banatul n'a format o parte integrantă a Ardealului, ci a fost totdeauna un ținut cu viața sa politică și bisericească deosebită. Singurul mitropolit al Ardealului, care a avut oficial jurisdicțiune și asupra bisericii românești din Banat, a fost Sava Brancovici (1656—1680), bănățean de origină.

Pe timpul, când Banatul era sub stăpânirea voievozilor din Țara-Românească (Vlaicu Vodă 1368—72, Mircea cel Bătrân 1389—1410), Banatul s'a ținut bisericește de mitropolia Severinului (1370—1480). După apunerea mitropoliei Severinului, Banatul și-a avut mitropoliții săi proprii. Deci, mitropolia bănățeană apare în acelaș timp cu mitropolia ardeleană, adevărat după apunerea mitropoliei Severinului.

În timpul ocupației turcești (1552—1717), mitropolia bănățeană dispăre; dar existența ei cu reședința la Timișoara, a recunoscut-o și patriarhul sârbesc al Carlovițului, Arsenie IV Ioanovici Șacabent (1734—1748), care a reînviat-o, pe o scurtă durată, numind pe Nicolae Dimitrievici, episcopul Caransebe-

şului (1726—28), de mitropolit al Timişorii, unde a păstorit în anii 1728—1745. Lui i-a urmat apoi tot ca mitropolit timişorean Gheorghe Popovici (1745—57).

Delă mijlocul veacului al 18-lea, mitropolia timişoreană incetează — până în zilele noastre. Abia în anii din urmă s'a ivit ideea reînfiinţării vechii mitropolii bănăţene, dându-se prin aceasta Banatului importanţa ce a avut-o în trecutul neamului românesc.

Preot P. BIZEREA.

Ceremonii şi estetică

Religia şi-a luat ca atribut arta. Biserica este o operă arhitecturală iar vitraliul, mozaicul, fresca şi sculptura în biserică apuseană, toată iconografia Bisericei, sunt imagini în culoare sau în formă, care ne-au dat tipurile sfinţilor pe înţelesul tuturor: Biblia transpusă în imagini plastice. Din conlucrarea acestor arte cu Biserica s'a creiat atmosfera prielnică sufletului creştin, atmosferă ce duce spre extaz sufletul omenesc. În acest cadru se face slujba religioasă iar preotul îmbrăcat în odăjdii simbolice, cu crucea în mână, cu Evanghelia în faţă, cu cădelniţa în semn de adorare, se încadrează în cadrul Bisericei, în sentimentul religios şi estetic care se întâlnesc şi se contopesc perfect.

Slujba religioasă şi ceremonia religioasă se încadrează în forme religioase cu sens simbolic, în afară de realităţile de toată ziua şi de orice detaliu domestic care să amintească funcţiile de rând. Numai astfel se poate atinge acea atmosferă de meditaţie şi de contopire a sufletului cu spiritul creştin. Biserica a alcătuit un întreg ritual al formei în care să se desfăşoare o ceremonie religioasă. Mi-a rămas viziunea splendidă a cortegiului de prelaţi, ce au slujit cu ocazia desvălirei statuei regelui Carol I la Sinaia.

De pe terasa Castelului Peleş cobora cortegiul vlădicilor ţării având în frunte pe Patriarhul Miron Cristea. Erau îmbrăcaţi în odăjdii grele de aur, purtând odoarele Bisericei creştine. Se coborau încet, majestuos, aproape ireal. Păreau că coboară din secolele ce alcătuiesc istoria neamului românesc. Coborau pentru a sfinţi prima statuie a primului rege al ţării româneşti. Simbolic parcă, Biserica ortodoxă, dominantă, venia oprea în faţa monumentului, pe când partea cealaltă, venia cortegiul regal, în frunte cu M. S. Regele Carol al II-lea.

Ceremonia a străbătut în sufletele tuturor prin acest moment de evocare şi simbol, alcătuit în cea mai frumoasă formă estetică.

Ceremoniile religioase se fac cu sentiment religios şi simţ estetic.

Nestorul învățătorimei bănățene:

Iuliu Vuia

Nemuritorul Iuliu Vuia, apostol al generațiilor veacului său, s'a stins pe nesimțite în orașelul Caransebeș, sediu vlădicesc cu trecut îndepărtat, unde s'a stabilit după plecarea sa din Banat-Comloș, nu ca să se odihnească în binemeritata stare de pensiune, ci pentru că așa i-se părea, că aci va putea continua mai bine în spirit larg românesc, alături de tradiția vlădicilor apărători de altare, opera sa culturală și națională de valoare netrecătoare.

Moartea l'a găsit lucrând...

Iuliu Vuia a cunoscut viața numai în lupta ei, o luptă pusă în serviciul culturii și renașterii viguroase a neamului său, atât în vremea asupririi, când însăși conștiința românească însemna în virtutea ei, un motiv de luptă și de conservare în patrimoniul de care Pronia Cerească ne-a învrednicit prin toată dușmânia veacurilor în care am viețuit, cât și în îndrumarea zilelor grele de azi, a căror desorientare strică atât de mult neamului și-i oprește'n loc destinul lui istoric.

Iată pentru ce viața luptătorului Iuliu Vuia ne-a fost atât de prețioasă și de ce moartea lui ne-a indușat profund.

Inimă bună, a cărei conținut de neprihănită dragoste, l-a închinat în întregime operei de mari îndemnuri spre înălțimi de idealuri, pentru însușirile alese ale neamului său și pentru luminătorii lui devotați progresului, în toate aspectele vieții creatoare.

Dascălul Iuliu Vuia, din frageda lui activitate culturală sătească și pâna la pensionare, în contactul zilnic cu sistematizarea progresului cultural și economic al regiunii pe care a reprezentat-o jumătate de veac, a fost un exponent puternic și veșnic actual al civilizației occidentului, adoptată cerințelor de viață productivă a pământului nostru.

Iuliu Vuia, ajuns la conducerea Reuniunii învățătorilor din stânga Mureșului, în incomparabila sa însuflețire pentru superioritate, în organizarea profesională a sufletului activ dăscălesc, a eluptat asociației, animată de dânsul, prestigiul celei mai grandioase manifestări de forțe organizate,



Ludovic Cioban

O jumătate de veac, biruitorul neînfrânt în eroica susținere și apărare a prefacerilor culturale din Banat și Ardeal, și în câmpul involburat al luptelor naționale fără sfârșit, a dominat ca o conștiință istorică, acțiunea colectivă de re-deșteptare, înălțind moralul dascălilor colegi și îndrumându-i viguros spre ținte mari de progres și de demnitate.

Dăscălimea i-a aparținut prin obligamentul marelui comandament al spiritualității active, în nediscutata mișcare de corp, prin ideia înaltă a binelui ce se realizează în frământări de această natură, cu repercusiuni de largă binecuvântare pentru neamul al cărui suflet noi îl ocrotim.

Această dăscălime sinceră în simțemintele ei, ingenunchează lăcrimând la crucea prea vrednicului ei părinte și roagă pe Dumnezeu, să-i facă odihna ușoară, făgăduind să-i preamărească memoria din generație în generație.

LUDOVIC CIOBAN.

Toamnă

Sângele a înghețat în mine iubito!
frunze cu amintiri stau moarte pe alee,
ca să desleg enigma viața mi am irosit-o:
și n'am găsit iubire în femei . . .

În labirintul gândurilor bolnave, reci,
mă'nchid ca un monah, uitând de lume;
prin fața mea, cu siluetă fină nu mai treci
și nici nu-ți mai strivești surâsu'n glume . . .

Se clatin teii grav — par'că ar plânge
cu mine împreună'n astă toamnă . . .
din inima-mi nu mai țâșnește sânge:
nimeni nu mă poartă și nu mă mai îndeamnă.

Cântări de 'nmormântare vin din zare,
în cripta amintirii e 'ngropat
soarele — răpus de-o sărutare
a unei fete ofticoase: ultima din sat . . .

În parcul gol . . . Stafiile țin horă'n el
și 'n oglinda cerului înnoată murdării . . .

ION MIUȚA.

„Altarul cărții“

Societatea scriitorilor români din Banat

Ziua cărții intrunind o seamă de scriitori locali, a condus, prin inițiativa bună a colaborării tuturor autorilor de beletristică, la ideea constituirii unei societăți a tuturor scriitorilor Români din Banat.

Gândul unei atari grupări a preocupat pe mulți dintre mănuiitorii condeului, încă de demult. Momentul potrivit a fost însă așteptat și ziua cărții, intrunind într'o galerie parte mare din lucrările bănățenilor, a declanșat sufletele, cari spovedindu-se reciproc, au proclamat necesitatea înjghebării unei familii de breslași ai cugetului și sentimentelor românești în acest colț de țară.

În entuziasmul d-lor prof. ing. Dion Mardan, lt.-col. Volbură Poiană-Năsturaș, prof. Traian Topliceanu, prof. Iosif Velceanu, prof. Dr. Ion Roșu, Alex. Țintariu, prof. D. Fara, prof. Gh. Atanasiu, prof. D. Stănculescu, lt. Gr. Popiți, C. Miu-Lerca și preot Romul Fabian au hotărât înființarea Societății Scriitorilor Români din Banat cu numele „Altarul cărții“, în scopul de a promova cultura românească prin scris și diferite alte manifestări în legătură cu cartea.

Chemare către toți scriitorii Români din Banat

Activitatea culturală din Banat determinată și stimulată de elemente cari din ce în ce mai mult încep să se afirme pe firmamentul creațiilor originale, sesizând o parte dintre reprezentanții scrisului românesc din această provincie, a născut în sufletele lor ideea unei grupări de afinitate, în sensul unei rodnice colaborări pentru mai binele lor și al renumelui baștinei unde trăiesc.

Grupul inițiatorilor adresează o călduroasă chemare către toți scriitorii Români din Banat să dea prin prestigiul scrisului și personalității lor, amplexarea cuvenită grandiosului început al înființării unei grupări a tuturor.

Adeziunile se vor trimite secretarului d. C. Miu-Lerca, pe adresa librăriei „Cartea Românească“.

Glume

Fie-vă milă și pomană de un biet de nenorocit care și-a pierdut un braț!

— Imi pare rău, dar nu l'am găsit eu!

La Tribunal.

— Acuzat să ne spui tot adevărul. Minciunile o să le spuie mai târziu, avocatul d-tale!

Pregătirea pentru viață a copiilor surdo-muți

Învățământul surdo-muților e foarte puțin cunoscut de marele public ca să deștepte interes și să a lăcă mângâiere în familiile unde sunt surdo-muți.

Infirmitatea surdo-mutului nu-i motiv de sclăvie și de-a fi scos din rândul oamenilor. Surdo-mutul are dreptul la viață, ca și semenul său auzitor și vorbitor, are dreptul de-a se pregăti și făuri viața așa cum și-o dorește.

Nimeni n'are dreptul a-i sta în calea pregătirii și-a profita de infirmitatea lui, care natural îl pune pe o treaptă inferioară ca semenul normal fizicește.

Societatea are datoria a se îngriji de soarta lui și-a căuta posibilitățile de a-l scăpa die ghiarele cerșătoriei și sclaviei de mâine.

Trecutul experenților pedagogice și științifice a dovedit că surdo-mutul poate fi făcut productiv și folositor societății.

Metode medico-pedagogice realizează:



Gheorghe Atanasiu

1. Demutizarea surdo-muților. Surdo-mutul este mut pentru că n'aude. Organele sale fonatoare cât și celelalte organe, ce iau parte la vorbire sunt normale, sănătoase și capabile să redea oricând un sunet. Le lipsesc flexibilitatea, mobilitatea și controlul auditiv. Flexibilitatea și mobilitatea organelor de vorbire le-o dăm prin exerciții de respirație, fonetizare și articulație, mecanismul fonetic prin învățarea sunet cu sunet încădrat fiind în diferite cuvinte, iar controlul auditiv prin cetitul de pe buze. În demutizare parcurgem drumul, pe care un copil auzitor îl parcurge între 1—7 ani.

2. Cunoștințele a 4 clase primare. Surdo-mutul nu este anormal. El este capabil a se cultiva și a-și însuși cunoștințele necesare pentru viață. El își poate însuși cu succes cunoștințele a 4 clase primare. În institutele de surdo-muți se predă cu succes istoria, geografia, fizico-naturale, matematica și toate obiectele ce se predă în cursul primar.

3. Educația profesională. Surdo-mutul poate învăța o meserie accesibilă infirmității lui, fie în atelierele din institut, fie în atelierele din oraș.

Băieții surdo-muți pot învăța: cizmăria, croitoria, curelăria, tâmplăria, frânghelăria, legătoria de cărți, pălărieria, cartonajo-

ria, tapițeria, impletitoria de coșuri, tipografia, vopsitoria, pictură, desen, litografie, gravură și sculptură.

Fetele surdo-mute pot îmbrățișa lucrări casnice, croitorie de dame, și albituri, impletituri, broderie, coșărie, pictură, desenul și confecționarea pălăriilor de dame.

Cu alte cuvinte, surdo-muții se pot pregăti pentru viața prin :

1. Demutizarea (Li se redă vorbirea).
2. Cunoștințele a 4 clase primare.
3. Învățarea unei meserii.

Pentru a se putea ajunge la acest rezultat un surdo-mut trebuie să stea în institut 10 ani de zile și anume :

- 4 ani (cl. I—IV) pentru demutizare și cl. I primară ;
- 3 ani (cl. V—VII) pentru cursul primar complet (cl. IV) ;
- 3 ani de ucenicie pentru învățarea unei meserii.

Intrarea lui în institut se face la vârsta de 7—8 ani și eliberarea la vârsta de 17—18 ani, în calitate de calfă și absolvent a 4 clase primare și a cursului de ucenicie.

În țară noi avem următoarele institute, cu localuri proprii, cu corp didactic specializați, cu ateliere și maeștrii respectivi :

1. Inst. de Surdo-Muți din Timișoara.
2. " " " " " Cluj.
3. " " " " " București.
4. " " " " " Iași.
5. " " " " " Cernăuți.
6. " " " " " Focșani.

Copii surdo-muți se primesc în institut în urma unei cereri adresate institutului respectiv, iar învățământul este gratuit, pentru cei lipsiți de mijloace.

Gheorghe Afanasiu

directorul Inst. de Surdo-Muți

Timișoara.

Poporale

Câte flori sunt pe răzor
Toate strigă să mă'nsor
Numai una ce-o tot văd
Tot îmi zice să mai șad
Că vremea nu mi trecută
Nici mândra nu mi-e crescută.

Măndrele care's mărețe
Nu se țin cu pădurețe
Ci se țin cu buze moi
Și cu pere din altoi.

Ion Cojocariu

Institutul Social Banat—Crișana

Când mi s'a cerut un articol pentru acest calendar, din primul moment mi s'a impus ideea de a scrie ceva în legătură cu Institutul Social Banat—Crișana.

Este o instituție de cultură integrală românească, înființată de curând în metropola Banatului — în Timișoara — de către o mână de oameni, cari vor se muncească în folosul neamului românesc.

În urma marelui războiu neamul românesc, încadrat în o nouă geografie politică — cea firească — simte nevoia unei puternice reconfortări a vieții sale spirituale și economice. Această pentru a putea ajunge la o bună organizare de stat. Lipsurile morale și materiale sunt nenumărate și politicienii — de cele mai multe ori — trec nepăsători sau neputincioși peste ele. E firesc să fie așa, deoarece în politică — după cum de multe ori am avut ocazia să constatăm — nu există domnia valorilor, ci aceea a electorilor sau mai bine zis a demagogilor. Astfel legătura dintre politicieni și corpul social-politic pe care-l reprezintă s'a dovedit — în nenumărate rânduri — a fi o legătură de vorbe deșarte, de promisiuni demagogice. Pentru o politică mai mult sau mai puțin vendă, evident, politicul este și va fi totdeauna mai presus de cultural, economic și social.

În Banat, la granița de Vest a Ronâniei, unde populația se prezintă cu un pronunțat caracter eterogen, firește trebuie să avem alte preocupări decât acelea de politicianism mărunț și personal. Aci politica trebuie să fie politica neamului românesc și nu a unuia sau altuia dintre nenumăratele partide politice.

Realitatea socială bănățeană se prezintă cu anumite caracteristici cari — dacă nu luăm măsuri cât mai e vreme — pot deveni fatale. Relele de care suferă Banatul, și deci neamul românesc, trebuiesc corectate și puse în lumina lor cea adevărată pentru a se putea convinge oricine de funestele consecințe naționale. Lucrul va fi greu, dar cu atât mai mare va fi meritul acelora, care au înțeles și înțeleg să-și dea concursul lor moral și material la limpezirea multiplelor probleme grave încopiate vieții noastre românești la granița de Vest,



Traian Topliceanu

Toată lumea e convinsă că Banatul se depopulează. Toți repetă cu îngrijorare: Banatul e cimitirul frumos al României. Alcoolismul face ravagii, căci autoritățile nu ușurează țăranilor producători valorificarea prunelor; tubercu oza, sifilisul și alte boale infecțioase se manifestă cu impresionantă și îngrijorătoare intensitate din lipsa de sanatorii, dispensare, spitale etc. Animălele bănașenilor, de cea mai perfectă calitate, când e vorba de export sunt lăsate pe seama celei mai obiecte și ticăloase înșelăciuni de care sunt capabili nenumărații intermediari dintre vânzători și consumatori interni sau externi. Toate acestea se petrec în fața noastră, în Banat, ca într'un „pârlog părăsit”. Măsurile de împiedecare a acestor plăgi sociale întârzie mereu. Din când în când vedem oameni care sunt adânc preocupați de adevărata realitate dela noi, dar ei au fost și sunt singuri și când nevoile sunt multe, acțiunile individuale nu le pot birui.

Pentru toate aceste motive, acțiunea întreprinsă de câțiva fruntași ai vieții noastre culturale din Banat, de a pune barele unui Institut social în Banat—Crișana a fost primită cu entuziasm de către toți aceia cari, în felul acesta, vor avea putința să desfășure o activitate constructivă și dezinteresată în sensul promovării intereselor permanente ale neamului românesc.

Din conferințele aranjate pân'acum de către Institutul social Banat—Crișana, precum și din cuprinsul celor 5 (cinci) numere apărute din Revista acestui institut, se desprinde dorința clară a membrilor de a depăși, în bine, tot ceea ce s'a făcut în Banat pân'acum. Se tinde cu multă perseverență la crearea unor serioase posibilități de promovare a vieții noastre culturale și sociale. Munca este grea, dar avem credința fermă că acest institut, mai curând sau mai târziu, își va duce la îndeplinire scopul măreț ce și l-a propus și anume acela de a deveni izvor de „noi tătăzuri de vieată românească”, aci, în Banat, unde — după credința marelui Hașdeu — este leagănul românismului.

TRAIAN TOPLICEANU.

Rețetă dramatică

Scriitorul Louis Verneuil asistă la reprezentația unei piese scrise de un tânăr autor dramatic. După reprezentație autorul se adresează ilustrului scriitor:

- Cum vă place drama mea, maestre Verneuil?
- În piesa d-tale, eroii se otrăvesc, îi răspunde Verneuil, eu te-aș sfătui să-i pui să se împuște.
- Dece? întreabă autorul, înmărmurit.
- Ca să trezească publicul!

Și dacă vor ști să citească?

Intre altele, marea noastră jălanie este aceea, că avem în țara noastră atâția neștiutori de carte. De aceea este atâta zarvă în jurul nevoii învățătorilor, căci dacă imputinezi școlile și nu dai învățătorilor, ce le trebuie, n'ai să ai oameni care să știe a citi și a scrie.

Prea bine. Dar dacă s'ar face o cercetare: și oare ce citește ceice știu carte? Te-ai minuna și ai zice că degeaba mai știu a citi.

În adevăr, să știe carte; dar pentru ce? Numai așa, ca să descurce slovele? Nu, ci ca să știe să se descurce în lume, să știe a-și pune numele pe hârtie, să știe a face o scrisoare și câte socoteli îi trebuie la o târguială, să știe ce se spune într'o hârtie, iar mai pre sus de toate; să-și deschidă mintea.

Dar băgați de-seamă dumneavoastră, că ceice știu citi își deschid mintea?

Se înțelege, știutul de carte este numai un mijloc, nu un loc de oprire. O poartă, prin care intri, pentruca să vezi ce nu vede cel fără carte și să te luminezi.

Dar câți au chipul de a intra pe această poartă și se luminează? Pentru cei mai mulți, știința de carte nu este de loc o cale de luminare și este mai rău decât cum n'ar ști, fiindcă citește un scris nenorocit. Tot ce intră în dorul lor de a citi sunt numai nemernicii și fleacuri.

Pentru asta au învățat carte?

Azi, în poarta locuinței mele, dis-de-dimineața, iată un căruțaș. Citea. E lucru rar ca un căruțaș să citească. Dar ce să facă și el? Era singur. Cu ce să-și mai treacă vremea? Citind romanele lui Hertz.

Altădată i le-am smuls din mână și i-am dat cărți dela mine, Le-a citit. Acum îi mai trebuiau altele. Cum n'a mai fost cu mine, a luat ce i s'a îmbiat pe uliță.

Trec câteva ceasuri. Ies din biserică. Iată în fața bisericii lucrători care mâncau. Unul isprăvisese și avea în mână alt fleac al lui Hertz.

Lume de lucrători. Trăind în București, știu a citi. Dar ce folos? Nu-și luminează mintea cu nimic. Învață doar să facă sparger. Astea sunt povestirile din romane.

Oare pentru asta atâtea strigăte, ca să dăm știință de carte?

O! nu! știința de carte este bună la ceva, dar trebuie călăuzită fără încetare. Dacă lasăm pe om la cât am văzut că făceau lucrătorii aceia, e păcat de osteneală. Degeaba mai cheltuim cu școala primară.

Dar e mai bine cu ceice au învățătura mai multă?

Un negustor cu bibliotecă de împrumutat din Calea Văcărești (în casele Teatrului „Izbanda”) îmi spune că, la biblioteca lui, sunt abonați cu cititul oameni de carte și iau la citit cărțile cele

mai ticăloase. Tot ce iese mai spurcat, ca „Ora Sexuală” și „Amantul Doamnei Chaterley” și alte scrieri de aceeași țeapă.

Să știi carte, ca să-ți pierzi vremea cu astfel de lucruri! Nu găsesc cititori scriitori cei mari, dar găsesc aceștia, care anume caută să ațâțe pornirile păcătoase și poftele dobitocești din om!

Pentru aceasta să dăm științe de carte?

Va zice, cineva că eu îndemn să nu mai învățăm carte, pentru că măcar atâtea spurcăciuni să nu mai răzbată pe calea ochilor. Dar nu zic așa, ci: mai mare trebuie să ne fie grija, după ce am dat știința de carte, ca să intre în mâni numai cartea sănătoasă.

Fără ei, e mai rău.

Arhim. Scriban.

Adevăruri despre Corurile din Banat

S'a dat dovadă de capacitate, de râvnă, de sacrificiu, timp de câteva decenii. Mai mult decât au făcut acești modesti plugari, nu se poate cere, nu se poate aștepta. Trecutul și activitatea lor este un indiciu real pentru acei, cari au preocupări și îndatoriri de a stimula și îndrepta viața culturală-artistică a Țării în general și a Banatului în special...



Sabin Dragoi

Trebuie solidaritate, absolută disciplină. Banatul are datoria de a susține acest specific prin toate mijloace. Sacrificiul și inițiativa particulară nu lipsește, dar treaba stagnează, căci dela un grad oarecare trebuie și sprijin din afară, fără care nivelul și exploatarea acestui specific, acestui product regional nu evoluează, nu progresează...

Proiectele și năzuințele Asociației reclamă ajutoare materiale de care județele cuprinse în teritoriul Banatului trebuie să țină cont la întocmirea bugetelor anuale.

SABIN DRAGOI.



Cor de plugari din Banat

Pelerinaj la mormântul lui Ion Mărilă

Regretatul, falnicul dascăl bănăţean Ion Mărilă s'a născut la 12 Iunie 1883 în Reşiţa-română, jud. Caraş. După terminarea Institutului Pedagogic din Caransebeş, a funcţionat ca învăţător în comunele Mircovăţ, Ciclova-română şi Reşiţa. Pretutindeni pe unde a trecut, a depus o muncă stăruitoare atât în şcoală cât şi în afară de ea. A fost ales membru al sinoadele eparhiale şi al congresului naţional bisericesc.

În 1919 este numit ca Revizor al jud. Caraş-Severin. Pentru activitatea lui prodigioasă desfăşurată a fost decorat cu Răsplata muncii cl. I, şi cu Coroana României în gradul de cavaler.

Viaţa lui a fost o viaţă de muncă cinstită şi fără preget, o viaţă de muncă rodnică pricepută şi chibzuită pe altarul şcolii primare şi a educaţiei populare.

A murit la 12 August 1933 în Lugoj, iar osemintele i-au fost aşezate spre vecinică odihnă în cimitirul din Reşiţa.

Corul învăţătorilor din Lugoj sub conducerea directorului şcolar Gheorghe Onae şi Corul Scorpionilor din Lugoj sub conducerea avocatului Dr. Tiberiu Seviciu, cu concursul Reuniunii de cântări şi muzică din Reşiţa-montană, sub conducerea dlui Vasile Pctrovici şi a Corului plugarilor din Reşiţa-română, sub conducerea

dlui Ion Iliasa, au aranjat în Reșița o serbare comemorativă întru pomenirea inspectorului școlar Ion Mărilă.

În biserică răspunsurile liturgice le-a dat corul plugarilor din Reșița-română. Acest cor, veche înjghebare culturală din Banat, cu o tradiție strâns legată de numele decedatului, încă de pe vremea când acesta era dascăl confesional, s'a executat cu sentimentul caracteristic bănățenilor. La parastas, a dat răspunsurile funebrele corul învățătorilor din Lugoj, înființat în vara anului trecut sub imboldul dispărutului inspector școlar. După oficierea Serviciului divin, a urmat pelerinajul la mormântul lui Ion Mărilă. Răspunsurile liturgice la mormânt le-a dat „Corul scorpionilor” din Lugoj. „Scorpionii”, au venit să-și ia „ultimul rămas bun” dela acela care a fost sufletul manifestărilor culturale din județ și din Lugoj.”

În discursul său, revizorul școlar Cornel Mircea, al jud. Severin, a scos în relief faptele bune ale defunctului inspector școlar, iar teologul absolvent, Ion Uzum, vorbește cald în numele foștilor elevi.

Seara a urmat concertul dat de corurile amintite. A urmat cuvântarea învățătorului Vasile Cărpinișan, președintele Asoc. Învățătorilor Bănățeni, secția Lugoj și conferința învățătorului Pavel Jumanca din Caransebeș asupra vieții și activității lui Ion Mărilă.

Concertul s'a dat în beneficiul „Fondului Ion Mărilă.”

Miliardarul și poetul

John Rocheffeller, miliardarul american, care fusese bolnav de gripă și s'a însănătoșit, a asistat la o recepție dată de fiul lui.

— Ce mai faceți? Nu vă resimțiți deloc de pe urma boalei? — l'a întrebat un diplomat al unei țări europene.

— Nici nu mă gândesc la boală — răspunse bogatul octogenar. De altfel, eu am un principiu: în viață nu trebuie să-ți amintești decât de lucruri plăcute și să uiți pe celelalte.

Și după o pauză adaugă:

— Formula aceasta, trebuie s'o recunosc, nu e a mea. Am imprumutat-o dela Lamartine.

— E pentru prima dată, replică diplomatul, să văd și eu un poet împrumutând unui miliardar...

Echivoc nevoit

Într'un restaurant cu orhestră. Se cântă cu entuziasm. Clientul arătând chelnerului mâncarea ce i se aduce:

— Dar ce-i asta?

Chelnerul atras, în aceea clipă, de orhestră:

— E o bucată din „Văduva veselă”...

Protecția mamei și a copilului

Soarta poporului român este strâns legată de generațiile sale viitoare. În cei 15 ani dela Unire ne-am gândit la toate probleme vieții prezente: la reforme agrare, electorale și administrative, la valută, cereale și contingentări, la crearea unor categorii burgheze (industriale, bancare și intelectuale) etc. etc., până și la înobilirea rasei cailor, cheltuind pentru toate aceste scopuri zeci de miliarde; numai problemele legate de pregătirea generațiilor viitoare, în folosul cărora ar trebui să se facă în primul rând toate orânduielele sociale, nu ne-au preocupat în mod serios. Sub raportul îngrijirii și creșterii copiilor s'a lăsat aproape totul în voia întâmplării, respective a instinctului de perpetuare a rasei.

În privința organizării prezentului am căutat deci să trecem dela viața patriarhală a Dacilor la viața organizată sistematic a Românilor (după V. Pârvan aceasta este cotitura istorică a neamului românesc) și desigur numai timpul scurt este de vină că formalitățile întrec cu mult realizările practice; în ceace privește însă generațiile viitoare lipsesc și încercările de organizare; diferite superstiții și moravuri rele, ignoranța și indolența, boalele acute și cronice ne răresc, nestingerile, rândurile copiilor sau ne degenerază neamul.

Mai mult decât unele probleme trecătoare și variabile ale prezentului, pregătirea temeinică, sub toate raporturile, a generațiilor viitoare va trebui să fie considerată ca o problemă vitală a neamului românesc.

Toate popoarele culte și civilizate, fie antice, fie medievale sau moderne, care au lăsat o dără de lumină în istoria omenirii, au avut o deosebită grijă pentru mamă și copil.

Marele Rege al Babiloniei, Hammurabi, a întocmit în anul 2250 înainte de Christos, un cod al drepturilor mamei și copilului. Egiptenii au fost buni cunoscători ai științei obstetricale; Hindușii, până au urmat religia brahmană, au creat o viață senină, prielnică maternității și copilăriei; Evreii au introdus curățenia corpului ca dogmă religioasă; Japonia, țara minunatelor ascensiuni politice și culturale, a fost și este „raiul copiilor”; Grecii au fost buni pedagogi și puericultori; Romanii ne-au lăsat ca moștenire cultul virtuților familiare (între cari graviditatea) și al educației alese a tineretului.

Creștinismul a introdus în relațiile sociale iubirea față de aproapele, grație căreia s'au creat cele dintâi spitale, maternități și azile pentru bolnavii săraci, pentru fete și pentru copiii părăsiți.

Revoluția franceză a complectat mila creștinească cu ideea solidarității sociale cu privire la mamă și copil; dela principiile ei s'au inspirat cele mai multe legiuri moderne.

Desvoltarea științei medicale în ultimii 70 de ani, ca și progresele însemnate ale ramurilor speciale ale medicinei privitoare la maternitate și la arta de a crește și a vindeca pe copii, apoi cunoștințele noi în domeniul igienei sociale și al pedagogiei, sunt instrumente prețioase în pregătirea unor generații tot mai sănătoase, atât sub raport fizic, cât și moral.

Interesul mereu crescând pentru soarta copilului și a mamei a culminat în declarația dela Geneva din anul 1923, la care au aderat toate statele membre ale Ligii Națiunilor, urmând ca ele să se inspire în opera lor de legiferare, din desideratele cuprinse în această declarație.

România se găsește în pragul votării unei legi de protecție materno-infantilă.

Pentru noi, Românii bănățeni, cari nu cunoaștem o problemă mai arzătoare a provinciei noastre, decât problema depopulării, viitoarea lege va fi de o importanță primordială.

Cu o singură condiție: ca legea să aibă, drept consecință practică, măsuri energice. Altfel, ea va fi o literă moartă, iar viitorul pe aceste plaiuri nu ne va aparține nouă.

Dr. I. Nemoianu.

Starea de prosperitate în care se afla Dacia sub oblăduirea română

de Prof. Iosif Velceanu

Românii prin cucerirea Greciei Mari, intrară în atingere cu lumea greacă, adaptând civilizația și artele grecești; venind în contact și cu Grecii dela răsărit ei fură cucerți mai ales de cultura greacă.

La aceasta contribuîră miile de Greci cultivați, aduși ca sclavi la Roma, sau veniți aci, ca să se căpătuiască: medici, profesori, actori, filosofi, — toți răspândiră cultura hellenică și admirația pentru ea. Pe de altă parte, mii de Romani, locuind vreme îndelungată în țări, unde cultura greacă era în floare, reîntorcându-se la Roma, întăriră curentul nou și contribuîră la transformarea ideilor și a moravurilor.

Românii absorbiți pe acele vremi de războaie și lupte politice interne, angajau din Grecia și Etruria mai ales arhitecți și artiști, cari lucrau apoi la împodobirea și înfrumusețarea Romei și a altor orașe: în felul acesta s'a născut arta romană.

Indeosebi arhitectura a fost mai mult apreciată; aci Romanii s'au dovedit adevărați creatori. Toate lucrările arhitecturale au avut un caracter practic, servind utilitatea publică. Inginerii romani au construit șosele mari, pavate cu lespezi de piatră sau cu pietriș bătut. Podurile romane erau lucrări de artă desăvârșite. Ingi-

nerii romani ştiau să arunce poduri chiar peste ape mari, largi şi repezi. Traian a legat ambele maluri ale Dunării la T.-Severin cu un pod, a cărui stâlpi se văd şi azi. Sistemul de canalizare pentru strângerea şi aducerea apei portabile era foarte dezvoltat: apeductele fac o deosebită cinste inginerilor şi arhitecţilor romani, cari au dovedit în construcţie ingeniositate şi solidaritate, răspândindu-o în vastul imperiu.

Roma, putere, cuceritoare, a fost foarte dibace în a se servi de cei cucerţiţi spre a-şi întinde imperiul. Romanii pretutindeni, pe unde şi-au întins cuceririle, s'au arătat practici şi doritori de a satisface nevoile materiale ale provinciilor ocupate: pretutindeni, pe unde a călcat piciorul roman, s'au înălţat construcţii, pe care Romanii la credeau importante pentru de a asigura bunăstarea supuşilor.

Aşa au făcut şi cu Dacia, unde se văd şi azi urmele dominaţiunii romane. În primul rând o înzestrare cu şosele, care înlesniau marşurile trupelor. Dar mai serveau şi ca artere de comunicaţie pentru nevoile sociale.

Dacia a avut într'un timp o reţea bogată de şosele romane, ce se întindeau mai ales prin Transilvania şi Oltenia. Dintre acestea au fost deja explorate: şoseaua dela Grădiştea (Sarmisegetuza) la Haţeg, — de aci, peste Mureş, la Alba-Iulia (Apulum), iar de acolo, o ramură spre Baia Abrudului (Alburnus maior), unde se aflau mine de aur, — iar o altă ramură, urmând cursul Someşului — spre Radna şi Bistriţa, unde erau mine de argint. Alte linii spre Sibiu, către Turnul-roşu spre Muntenia; o altă şosea către apus, pe valea Mureşului, spre Dobra. În Banatul de azi o şosea importantă porneşte dela Orşova (Tierna) peste Băile Herculane (Thermae Herculis) dealungul Timişului (Tibiscus) până la Jupa (Tibinum) aproape de Caransebeş; de aci se bifurcă, spre răsărit la Sarmisegetuza (Ulpia Traiana Augusta) iar spre sud-vest la Berzovia, Varadia (Arcidava) la Dunăre, în apropiere de Baziaş.

Prin întinderea şoselelor către răsărit spre Carpaţii Moldovei, Romanii apărau pasurile răsăritene ale Daciei, unde ea era ameninţată de năvăliri barbare.

S'au găsit în aceste regiuni urme de lagăre şi inscripţiuni şi se constată, că Romanii întocmiseră la baza Carpaţilor un lanţ întreg de întărituri militare, menite să apere provincia.

Dacă în partea dela răsărit Dacia se putea uşor apăra, protejată fiind de înălţimile Carpaţilor, — în partea ei din spre apus, apărările ei fireşti fiind slabe, ele trebuiau întărite prin întărituri maestre, cunoscute sub numirea de valuri romane.

La nord exista pe lângă oraşul Porolissum un val roman, care merge încovoindu-se spre Transilvania până în malul Crişului repede, ceva mai jos, în dreptul Aradului, un alt val roman, care trece peste râurile Begheiu şi Pogăniş, până lângă râul Caraş în Banat. Dela Timişoara în jos, unde trebuia apărat de barbarii apuseni chiar centrul provinciei, începe un al treilea val roman, ce se coboară până în râul Bârzava. Partea sud-estică a Banatu-

lui era apărută de un al patrulea val roman, care se întindea pela Alibunar și se cobora peste Cubin (Castra Augusta Flavianza), până la Dunăre.

Pe lângă aceste întărituri și lagăre militare, Dacia ni-a mai păstrat și urmele unor numeroase zidiri civile, ale căror ruine acoper și azi unele locuri, în care „plugul țaranului român răstoarnă adesea împreună cu brazda și pietre, care altădată se înălțau în coloane frumoase, dând adăpost sub cupolele lor contra elementelor atmosferice.”

Mai întâlnim în Dacia și urmele amfiteatrelor, care serviau, ca și în Roma, la jocurile de fiare și de gladatori.

Se invederează, că cele mai multe din localitățile Daciei nu erau niște simple sate, neînsemnate, ci orașe importante, în care populația era numeroasă și civilizată, spre a avea trebuințe de petreceri publice.

În Dacia se ridicară și zidiri de utilitate publică: apaducte și băi, pentru uzul locuitorilor și trupelor, care păziau țara.

O inscripție dovedește, că ziditorul băii se îngrijește și de uleiurile cu care Romanii își ungeau corpurile după baie. Publius Aelius Gemelius zidește din temelie, pe cheltuiala sa o baie publică. Băile Herculane erau într-o stare înfloritoare.

În fine atât cultul religios roman, cât și cel al religiunilor introduse în Dacia prin coloniștii aduși din alte provincii ale imperiului au favorizat ridicarea multor temple, despre a căror existență se regăsesc dovezi în ruine și inscripțiuni. Tot atât de importante erau casele de întrunire ale colegiilor, care au existat în Dacia. Alte zidiri, de care pomenesc inscripțiunile dacice: sala de gardă la comandamentul militar din Apulum, înălțarea mai multor statui și colonne în onoarea împăraților, între care columna ridicată de veteranii legiunii XIII Gemină, în anul 151.

Inscripțiunile arată, că multe construcțiuni s'au făcut din mijloace private, însemnându-se: din banii săi (ex sua pecunia). La Romani era o onoare de a cheltui în interesul public. Cetățenii își câștigau un nume și titluri, spre a fi aleși în diferite demnități civile tocmai prin întrecerea lor de a jertfi spre binele obștesc.

Acest sprijin care însuflețea întreaga societate romană îl regăsim strămutat în Dacia; dărnicia, cu care daco-romanii aveau veniau în ajutorul obștiilor în sânul cărora traiau și câștigau — denotă deplina infiltrare a caracterului și a felului de viață romană în Dacia, dovedindu-se totodată și starea de prosperitate, în care se afla această provincie sub oblăduirea romană.

În concluzie: dacă dominațiunea romană a ridicat odinioară aci, la apusul și sud-estul Daciei valuri romane de întărire a granițelor și a jertfit nespuse de mult pentru bunăstarea și prosperitatea populației băștinașe, — atunci dominațiunea română de azi, urmând pilda străbunilor, va trebui să ridice valuri culturale de apărare: granița de Vest a Banatului reclamă înființarea Mitropoliei, ridicându-se aci instituțiuni superioare românești de cultură, științe și arte, încurajarea și sprijinirea tuturor așezămintelor

religioase, sociale și sanitare, ce vreau să asaneze sufletul provinciei și să oțelească și animeze caracterul și firea darnică a baștinășilor, scurtându-li-se calea de a ajunge la o bunăstare materială.

Numai așa se va imprima cu deplină dovadă și se va resimți cu deplină satisfacție oblăduirea românească!

Urmând pildă străbunilor, de a fi stăpâni la noi acasă, vom imprima, cu voința de fier a cinstei și a demnității civice românești, pretutindeni și în toate realizările și manifestările vieții noastre efigia suveranității românești, care va stăpâni pe vecie aceste meleaguri de obârșie daco-romană.

Inceputul tuberculozei plămânilor (oftica) sub climatul bănațean

de Dr. Emil Pocrean

Meteoropatologia, știință arhaică ce se ocupă de variațiunile temperaturii și efectul lor asupra mersului boalelor, întemeiată de tatăl medicinei Hipocrate înainte cu 2300 ani,



Dr. Emil Pocrean

specialist de boli interne, Timișoara

își trăiește încă faza copilăriei. Până în zilele noastre ea n'a fost reluată din punct de vedere medical-științific, deși probleme mai puțin însemnate și de valoare practică mai mică pre-ocupă zilnic presa medicală. În cartea sa „Despre aer, apă și locuri” Hipocrate spune textual: „Cine vrea să facă cercetări eficace asupra artei medicale trebuie să aibă în vedere, ce boli poate să producă fiecare anotimp și că în anumite regiuni bântue anumite boli.” Această maximă abia în zilele noastre a fost ridicată la valoarea de dogmă, cu ocazia primului Congres Internațional de Meteoropatologie.

Incontestabil că alături de ereditate, alături de infecție și teren prielnic, climatul determină până la un punct ca factor ajutător pornirea și staționarea tuberculozei pulmonare. Precum există regiuni de gușați, de reumatici sau de nevropați, așa există și focare permanente de tuberculoză pulmonară. Cunosce în Banat

câteva sate cu tuberculoză endemică, unde numai o adevărată cruciadă sanitară ar putea salva populația, dacă autoritățile n'ar fi absorbite de alte probleme mai veroase.

Banatul, sub aspect meteorologic, prezintă două variațiuni: partea de vest are o climă de șes, iar în munții Banatului, reprezentați prin masivul Semnicului și al Almașului, care la Dunăre se termină în clisura Cazanelor, dominează o climă de altitudine.

Temperatura medie în Banat este de 15° C. Maximul de frig este de -20° C, iar căldură maximă atinge $+30$, $+40^{\circ}$ C, adică oscilațiunile anuale cuprind aproximativ $50-60^{\circ}$ C.

Regimul ploilor se caracterizează printr'o variațiune subită. Harta pluviometrică ne arată că județul Timiș-Torontal, de exemplu, primește anual în medie 700—900 mm. ploaie. (pe metru cub.)

Vântul cel mai caracteristic este Bora, care vine din Dalmația și are o viteză de 15 m. pe secundă. Crivățul, vânt ceva mai violent, bate dinspre Vechiul Regat, aducând temperatură din stepele Rusiei meridionale.

În general clima Banatului se caracterizează prin iarnă mai mult umedă decât rece, vară călduroasă — dogorătoare, toamnă lungă cu variațiuni subite de temperatură și primăveri scurte și tardive. Ploile sunt urmate de lungi depresiuni barometrice și higrometrice.

Locuitorii Banatului fiind în imensa lor majoritate așezați la șes stau sub influența acestei clime de o variațiune surprinzătoare.

În legătură până la un punct cu stările meteorologice tuberculoza debutează sub următoarele aspecte:

În lunile de vară întâlnim mai des formele cu hemoptizie (scurt de sânge). Cu toată alarma bolnavilor aceste forme evoluează în majoritatea cazurilor spre bine, bolnavii, de obicei oameni tineri, se refac uimitor. Hemoptizia la tuberculoși vechi le observăm mai mult toamna, în legătură cu subite depresiuni barometrice.

Inceputul banal, cu tuse, slăbire, expectorație purulentă și fenomene generale de toxemie (lipsă de apetit, anemie, febră, dureri musculare etc.) îl observăm mai ales primăvara, când așa numiții gripați de iarnă se revelează a fi atinși de tuberculoză.

Formele cu debut violent, cu infiltrate precoce și caverne precoce, cu mers galopant, sunt mai frecvente toamna, când și mortalitatea înregistrează cifre mai ridicate.

Dintre debuturile larvate, forma incipientă cu tulburări stomacale se observă mai des sub climatul de toamnă. Nu odată suferinzii de stomac de peste iarnă regușesc primăvara pentru a consulta un medic care îi diagnostizează boala adevărată la plămâni.

Medicina a făcut în ultimii 3—4 ani mari progrese în materie de tuberculoză la plămâni: 30 de ani s'a crezut că această boală începe la vârful. Și atunci vârfurile erau examinate foarte minuțios, prin toate metodele noastre de explorare, chiar și la Roentgen interesa cu deosebire starea lor. Această concepție greșită a fost în zilele noastre complet abandonată. Tuberculoza nu începe la vârfurile plămânilor. Faimosul „Lungenspitzzkatarr” formează azi o concepție rotată, și o relicvă de ignoranță medicală. Astăzi se știe că tuberculoza pulmonară începe sub claviculă, sau în jurul tilului (centrul plămânilor) sub formă de infiltrat, care duce la cavernizare (găuri) sau sub formă de proces productiv (țesut fibros de apărare, dar totuși tuberculos). Prin urmare nu există catar pulmonar și mai puțin la vârful. Sputa căutată minuțios conține bacili de tuberculoză. Astăzi examenul sputei este considerat de o valoare aproape decisivă pentru diagnostic. Când sputa nu e pozitivă, diagnosticul nu are o bază sigură, deoarece o serie de alte boale pot produce simptome similare de supurațiune.

Este interesant de remarcat cum s'a schimbat în legătură cu această concepție nouă statistica sanatoriilor de plămâni. Mai de mult se puneau în Sanatorii numai bolnavi cu catar la vârful, adică oameni sănătoși, slăbiți, anemici, surmenați cu dureri de spate, nervoși cu neuralgii, hipocondri etc. și bineînțeles toți se îngrășau, le mergea bine și statistica Sanatoriilor arăta 90% vindecare fără alt tratament decât picături de fier sau arsenic. Adevărații tuberculoși, cei cu sputa pozitivi, erau refuzați din sanatorii, spunându-li-se că au o formă deschisă, periculoasă, gravă, să meargă acasă, la aer, căci nu sunt cazuri pentru tratament sanatorial. Astăzi din contră numai pozitivii se primesc în sanatoriu, cei negativi se refuză. Așa se explică în mare parte că statistica a scăzut la 40—50% vindecare, cu toate că metodele de tratament s'au îmbunătățit enorm. (Pneumotorax, frenicectomie, auroterapie, toracoplastie, plombaj, oleotorax etc.)

De sigur că începutul tuberculozei la adult variază în primul rând după felul de reacțiune al fiecărui organism. Lupta împotriva agresiunii bacilului Koch, reacțiunea procesului în sens productiv-fibros sau exsudativ-destructiv depinde de complexul factorilor defensivi ai organismului. Cum atacul privește mai des aparatul respirator, contactul permanent al acestuia cu atmosfera poate să aibă oarecari influențe asupra rezistenței. Variațiunile meteorologice influențează formula leucocitară, tensiunea arterială, metabolismul general, chiar și psihicul, factori importanți în menținerea rezistenței organismului.



O fanfară sătească din Banat

Inălțarea Regelui Alexandru la rangul de mareșal român

Cuprinsul Înaltului Decret Regal

În „Monitorul Oficial” din Noembrie 1933, a apărut Înaltul Decret Regal, prin care e înălțat la rangul de Mareșal al Armatei Române Majestatea Sa Regele Alexandru al Jugoslaviei, care în campania din 1913 și în războiul cel mare a dovedit extraordinare însușiri ostășești, luptând pentru cauza comună. Prin aceasta a ajutat România și a contribuit la cimentarea frăției de arme a celor două armate, sârbă și română, manifestată pe Pământul Românesc prin remarcabila acțiune a Diviziei Sârbe în Dobrogea (toamna anului 1916).

Bisericile de lemn din Banat

de I. Miloia

Între anii 1780—1840 se petrece în Banat o adevărată renaștere materială și spirituală a Românilor bănățeni. Dela marele eveniment al eliberării Timișoarei de sub Turci, trecuseră mai bine de 60 de ani; în acest răstimp au fost refăcute satele, reinjghebate gospodăriile, reorganizată societatea și complectată populația românească, iar bunăstarea materială renăscută odată cu înflorirea agriculturii, a putut prilejui și mugurirea unor produse ale gândului și simțirii românești.

Viața spirituală a acestei epoci pare că s'a regăsit în vechiul făgaș marcat de o spiritualitate daco-latină, concretizând stăruințele ei în deosebi înspre două momente: latinitatea noastră, deci o afirmare națională, și lupta contra ierarhiei sârbești, la aparență având obiectiv pur sufletesc, în realitate însă ascunzând și această mișcare, desrobirea și politică a Românilor bănățeni.

Cât privește însă formele fizice ale nou înjghebatei vieți românești prin colonizarea Șvabilor în Banat, a produs schimbări în multe aspecte ale vieții cotidiene, începând dela agricultură și până la formele pretențioase ale arhitecturii bisericilor.

Sub înrăurirea tenace a culturii germane și imitând exemplele comunităților românești, în orice caz neortodoxe, Românii bănățeni au abandonat arhitectura de lemn a bisericilor trecând la construcția de piatră.

Motive de ordin social și sufletesc schimbă aproape în întreg Banatul vechile forme înlocuindu-le îndeosebi cu începere de pela 1780, cu noile concepții apusene.

Dacă cineva caută în lucruri și sufletul împrejurărilor creatoare, precum și poezia răsărită din imediata sensibilitate a unui etnos, în speță a vechii populațiuni bănățene, acesta numai regreta poate dispariția bisericilor care, cândva, se ridicau construite numai din lemn pe întreaga întindere a Banatului.

Această părere de rău nu este numai a noastră, este și a științei universale care a urmărit cu deosebit interes evoluția arhitecturii lemnului.

În Banat, motivele arătate mai sus, au pricinuit dispariția bisericilor de lemn îndeosebi în ținuturile unde elementul german, agricol, minier, sau militar a fost mai des colonizat. În Timiș-Torontal astăzi avem numai 10, în Caraș abia 4, în Severin însă se mai păstrează și astăzi 40 de biserici de lemn, aproape toate în funcțiune.

Trebue să specificăm că și în Severin aproape toate aceste biserici de lemn se găsesc în partea din spre Răsărit, pe valea Begheiului, deoarece această vale a fost evitată și de grosul colonizărilor nemțești și de organizația militară a graniței.

Bisericile de lemn din Banat sunt construite ca și pe aiurea din cel mai rezistent material: din stejar. Pe o talpă de grindă așezată sau pe un vag fundament de piatră sau deadreptul pe pământ sunt fixate la intervale bârne verticale, făcând legătură cu grinda superioară ce susține acoperișul. Între bârnele verticale sunt așezate bârnele orizontale constituind peretii propriu ziși. Pe acest schelet sunt așezați căpriorii apoi lațurile orizontale, iar deasupra acestora învelițoarea de șindrilă. Turnul construit la fel din grinzi are formă de prizmă, învelită în scândură, răspunzând unui scop practic: adăpostirea clopotelor, sau numai dintr'un acoperiș în forma de piramidă și terminând în cazuri mai pretențioase într'un coif mai mult sau mai puțin elegant, și bineînțeles în cruce.

În câteva cazuri găsim și un exornatex rudimental în formă de cerdac identic cu cerdacul caselor laice. Generalizat este însă tipul simplificat fără cerdac, cu accesul deadreptul în nartex.

Stilul bisericilor noastre de lemn este fără excepție cel longitudinal, deci dacă-l considerăm ca moștenit din vechime: cel bazilical; în orice caz accesorii și îndeosebi turnul redau atât cât permite lemnul, modelațiunile caracteristice barocului apusean. Să vedem planul orizontal:

Bisericile acestea oricât ar fi de mici observă riguros împărțirea în altar, navă și nartex sau despărțământul femeilor. Întrări, în regulă generală, are două: la mieznoapte, pentru bărbați și la apus pentru femei. În câteva cazuri găsim o singură intrare, la mieznoapte.

Dimensiunile sunt foarte reduse, în medie lungimea acestor biserici este de 9—10 metri, lărgă de 5—6 metri, înălțimea tavanului totdeauna plat, în nartex 2—2,20 metri, ferestrele minuscule, iar înălțimea totală dela sol și până la crucea turnului între 9—11 metri.

Deasupra navei și a altarului se desvoltă în totdeauna o boltă „a botte”, adică în formă de butoi tăiat în lungime. Altarul este mai strâmt decât corpul bisericii și se silește să descrie semicercul. În cele mai multe cazuri altarul este o jumătate de exagon sau octogon.

Bisericile de piatră din Hunedoara construite în secolul XIII—XIV-lea ca și biserica de piatră din Căvăranul nostru, datând din veacul al XIII-lea, au altarul sau o jumătate de patrat sau o jumătate de exagon, evident deci că nu sunt altceva decât traducerea în piatră a altarelor bisericilor de lemn.

Vechimea bisericilor noastre de lemn nu este prea mare. Și aceasta din cauza materialului lemnos care oricât ar fi de solid, expus intemperiilor și nefiind întotdeauna reparat la timp, n'a prea durat mai mult de 200 de ani.

Cea mai veche biserică de lemn din Banat este cea din Crivina, construită la anul 1676, deci de aproape 260 de ani.



Dr. C. Angelescu
ministrul Instr., Cult. și Artelor

Corurile și fanfarele Banatului

Nuclee în jurul cărora s'a plăsmuit viața noastră politică și etico-culturală, corurile și fanfarele Banatului în afara marelui rol istoric ce l-au avut în ultimul secol al asupririi noastre, privită sub unghiul realităților etnice, ele au rămas și vor continua a rămâne unicele expresii de viață ale satelor și păturei țărănești.

Cântecul și culoarea, expresiile primordiale ale sensibilității sufletești, revelatoare de mari forțe, intrinsece specificului unui neam sau colț de țară, au fost singurele mijloace prin cari și-a sugerat, sieși, poporul nostru, o limbă, o tradiție și un port, cultivându-și în impletitura cănepei și ecoul doinelor, inerția și rezistența.

O coeziune sufletească s'a consolidat în „Reuniunile de cetire și cântări”, cari în fiecare sat și oraș al Banatului, — în pofida oricărui vicisitudini — au răsărit și înflorit, pârguind sub hărnicia dascălilor de odinioară — generații de adevărați apostoli — semințele din cari a crescut marele fenomen al unității noastre naționale.

Cu „fana” lor în frunte, își fâlfâiau idealul în simbolul celor trei culori: steagul din mătasă roșie, literele galbene, de aur, și panglica nașei — printr'o tăcută și unanimă convenție, — era albastră.

Fiecare cor bănățean își are vitrega lui istorie. Câte greutăți trebuiau învinse.

Astăzi, corurile, încheindu-și bilanțul, sau prin nouile orânduiți în fața shakespeareanei întrebări: a fi sau a nu fi. Eri, în al treilea congres muzical, la care au luat parte pe lângă exponenții vieții noastre muzicale, toți președinții și conducătorii corurilor, și fanfarelor bănățene, n fost desbătută trista situație în care au ajuns.

Școala confesională de odinioară, fortăreață care adăpostea toate mișcările culturale ale satelor prin dascălii ei, nedespărțirii străjeri ai stranelor și hărnicii conducători ai corurilor noastre, fiind desființată, astăzi cântecul stranelor mai este îngânat doar de câte un bătrân, uitat de vreme, iar corurile se mai mențin doar prin mistica tradiției, conduse și ele de câte-un țăran mai priceput. Putem spune, cântecul bănățean dormitează pe laurii trecutului.

Sesizați de aceste stări, acei cari au răspunderea patrimoniului nostru etnic, au dat alarma, preconizând o vîguroasă reacțiune. Ea nu va da însă rezultatele cari se recer, decât atunci, când, problema corurilor și fanfarelor din Banat, va fi sugerată, acelor potenți, cari trebuie să intervină acolo unde se poate deslega favorabil, soarta acestei valori și mândrii bănățene.

Costa Oana.



Cor mixt de plugari din Banat

Cooperația

Azi când țara întreagă, dar mai ales agricultorii noștri gem sub jugul greu al crizei economice, prea puțini sunt de aceia, cari să arate celor năpăstuiți calea ce au de urmat spre a ieși din impas. Se înceacă fel de fel de rețete pentru încetarea crizei prin care trecem, preconizând organizarea pe altă bază a capitalismului, ajungând până la colectivismul rusesc anarhizant și distructiv. La noi se lansează, imitând exemplul altor țări, restabilizarea sau inflația ca soluții mântuitoare pentru cei mulți și năpăstuiți, ele singure aducând bunăstare și belșug.



Prof. G. Andrașiu

Cauza principală însă a crizei economice prin care trecem, trebuie căutată în inegală distribuire a bunurilor, cari mereu provoacă nemulțumiri, creind celor mulți o stare sufletească obositoare și desnădăjduită. La noi mai ales se evidențiază această situație prin dezechilibrul între condițiunile de producțiune agricolă și cea industrială, datorită capitalismului desorganizat, care în dorința de a schimba structura agricolă a țării, a favorizat industria în dauna agriculturii exploatată și dusă la faliment. În fața acestei situații, fiecare dintre noi, intelectual și agricultor, trebuie să ne punem problema, cum vom putea ieși din acest greu impas.



În fața capitalismului exploatator precum și a colectivismului rusesc distrugător de proprietate și anarhizant, Cooperația este cea mai ideală formă de organizare economică și numai prin cooperatie vom putea reda agriculturii noastre belșugul și bunăstarea de odinioară.

Numai când fiecare agricultor va înțelege rostul cooperatiei și va urma principiile ei în producțiunea și desfacerea produselor agricole precum și în aprovizionarea lor cu cele necesare, va putea să-și asigure o viață morală, socială și economică mai bună, insufletită fiind și de spiritul de solidaritate și frăție. Marea masă a agricultorilor organizată pe bază de cooperatie va impune și capitalismului interesele ei, înfrânându-l și organizând creditul necesar prin economiile depuse la băncile populare, conduse și îndrumate tot de ei. Numai astfel organizați vom putea scoate agricultura din ghiarele cămătăriei și a paraziților de tot felul și-i vom putea asigura prosperitatea în viitor.

Cooperația este și ea o credință, care trebuie să pătrundă în păturile cât mai largi ale maselor populare și aceasta nu o pot face decât cei cari, pătrunși de țelurile ei idealiste, vor depune toată munca și entuziasmul în răspândirea ei.

Numai pătrunși de principiile salvatoare ale cooperatiei vom putea lupta cu succes împotriva crizei grele ce străbatem și vom asigura în țara noastră o viață mai mulțumită și fericită.

Prof. G. Andrașiu

Un sat românesc din Banatul jugoslav

Fruntașa comună Sân Mihai din Banatul jugoslav se întinde spre vest de Vârșeț, având 5000 locuitori, toți Români de religie ortodoxă.

Comuna e vecină cu comunele: Alibunar, Săleuș, Armeaz, Șandorf și Sânioș.

Sân Mihai este un sat bine îngrijit. Casele sunt toate din cărămidă și acoperite cu țiglă. Aproape fiecare casă are câte 2—4 camere, bucătărie, cămară de bucate, grajduri spațioase, grădini îngrijite.

Oamenii se ocupă cu agricultura și creșterea vitelor. Sunt recunoscuți ca cei mai buni plugari. Pe timpul unguirilor, din această comună s'a exportat mii și mii de vagoane de cereale pentru străinătate.

În ce privește industria casnică pretutindeni sunt căutate țesăturile ce isvoresc din mâinele femeilor din această fruntașă comună, ca din mâini de zâne fermecate, felurite țesături,

măestre scoarțe și chilimuri în toate felurile, alcătuite cu gust și cu minunată pricepere.

În această comună nu lipsește biblioteca populară și cea parohială. Cărțile și foile românești sunt citite cu multă dragoste.

Comuna Sîn Mihai a fost și un însemnat centru cultural și național. Aci s'a pus bazele „Partidului Român” sub președinția d-lui Dr. Ion Jianu care a și fost ales deputat, fiind un inimos luptător naționalist.

În toamna anului 1923 a luat ființă „Uniunea studenților Români din Jugoslavia”, sub președinția profesorului ing. Ștefan Ardeleanu.

La stăruința intelectualilor din Sîn Mihai, se înființează la Timișoara în anul 1930 „Societatea pentru Cultura Românilor din Banatul jugoslav”. Se alege comitetul de conducere aclamându-se ca președinte profesor Ștefan Ardeleanu, vicepreședinte Ion Tăpăla-gă, secretar Iosif Bagiu, cassar mecenatul Mihai Condali, membrii Pavel Rudneanu, Lazar Sfera și Andrei Bonțilă.

Și cum aş putea să trec fără să mulțumim dlui inv. dir. Simeon Todoran, preotului Corneliu Cure, Lazăr Cârdu și primarului Ion Sfera, cari printr'o muncă asiduă și armonioasă, au infiltrat dragostea de neam și cultură.

Biserica gr.-ort. este zidită din materie solidă în stil bizantin, în anul 1820.



Episcopul † Dr. Badescu în Jugoslavia

Școala primară este situată într-o clădire mare unde copiii de români ai satului sunt luminați cu lumina cărții, iar locuitorii în Duminici și sărbători participă la șezătorile culturale, ascultând cu mare atenție cuvântul conducătorilor fi-rești ai poporului preotul, învățătorul și primarul cari își fac pe deplin datoria.

Comuna Săn Mihai mai are și o societate corală. Scopul societății este de a introduce la sate cântece și jocuri naționale și populare. Iniințarea societății este datorită vrednicului plugar Lazăr Ciuru, care luptă cu atâta râvnă pentru ridicarea poporului nostru din Banatului jugoslav.

Instituițiile de stat precum și cele particulare, sunt conduse de români, elemente capabile, cari știu să-și facă pe deplin datoria față de statul Jugoslav și față de locuitorii satului.

În general vorbind, comuna Săn Mihai e pe calea dezvoltării și a propășirii culturale.

Frați din alte comune luați exemplul dela Simienți.

Iosif Bagiu,

funcționar al primăriei, Timișoara.

Concertele populare

de Diaconul Alexandru Bocșianu

Ne-a rămas în memorie rezultatul moral obținut prin aranjarea emulărilor de coruri parțiale și generale, din diferite centre ale Bănatului, dar mai ales grandioasa emulare din



Alexandru Bocșianu

și necesitatea aranjării concertelor populare la orașe.

Timișoara, când toată lumea, s'a putut convinge de izvorul neseecat al muzicii bănățene. Tocmai aceste emulări, au fost un puternic stimulent pentru corurile noastre și aci zace secretul, că pe acele timpuri, corurile noastre, au fost mai active și mai bine pregătite ca în prezent, când observăm o decădere generală. Trebuie să inviorăm din nou, centrele Banatului nostru, făcând să răsune din nou, operele neperitoare, plămădite de compozitorii noștri dând posibilitate corurilor noastre sătești, să fie cunoscute de marele public dela orașe, care azi, are nevoie mai mult ca ori când, de o renaștere sufletească. Aci zace importanța

Mult apreciatul nostru președinte, dl. I. Velceanu, încă acum trei ani, în lucrarea sa „Corurile și fanfarele din Banat”, la capitolul „Programul de muncă” (pag. 96) a precizat următoarele: Vom năzui să câștigăm consimțământul și sprijinul Consiliului Comunal al Municipiului Timișoara, de-a putea organiza Concertele populare, ce s’ar ține în Duminici și zile de sărbători, în teatrul comunal, ori în grădina de vară a cinematografului, la care ar colabora, tot câte 2—3 coruri și fanfare bănățene, aduse anume în acest scop la Timișoara.

Iată, prinurmare, că ideea de organizare a concertelor populare, a fost emanată încă acum trei ani, iar acum cred, că e timpul realizării, fiindcă serviciile ce le-ar aduce corurile pe altarul neamului, prin această propagandă culturală-națională, ar fi neperitoare.

Dar poate, că se va zice: de unde câștigăm banii necesari deplasărilor? Cine ne va sprijini în acțiunea noastră?

1. Pentru ca transportul să nu fie anevoios, întreg Banatul să se împartă în trei regiuni și anume: Timișoara, Lugoj și Oravița, urmând ca, concertele populare să se aranjeze în cele trei capitale de județ, ori și numai la Timișoara, centru mai puțin românesc și unde propaganda națională este mai necesară.

2. Prefecturile și Primăriile respectivelor capitale, în marea posibilităților bugetare, să acorde tot sprijinul material.

3. Asociația, să întocmească un memoriu, prin care cere gratuitate pe C. F. R. ori în cazul cel mai rău, o reducere de cel puțin 75%, iar memoriul, să fie recomandat Ministerului în drept de autoritățile județene și de siguranță.

Să se ceară scutire de impozit.

4. Prezidiul Asociației, să întocmească un program amănunțit pentru un întreg ciclu de concerte, iar Asociația să esmită mai mulți instructori-dirijori, pentru a constata, dacă cântările ce urmează să se execute, sunt bine și corect instruite.

5. Corurile să fie obligate a studia anual, cel puțin 5 piese corale noi. Operile autorilor bănățeni, să formeze majoritatea punctelor de concert.

Dar în acelaș timp se ivește o altă necesitate tot atât de importantă și actuală și anume: turneele de propagandă culturală la sate organizate de corurile dela orașe. Aceste deplasări ar avea de scop, să perfecționeze, prin o executare mai artistică a diferitelor piese corale, simțul estetic al sățenilor, și ar da posibilitate cântăreților dela sate, să ajungă mai des în contact, cu cântăreții dela orașe, iar imitația, — instinct înăscut în firea omului — i-ar stimula la noi încercări. Este de dorit însă, ca programul acestor turnee, să fie alcătuit din piese corale necunoscute de corurile de sate, iar nu din piese vechi, cunoscute deja.

Dar, pentru a ne ajunge scopul urmărit, trebuie să muncim sistematic și metodic.



Cor mixt de plugari din Banat

Repertoriul coral bisericesc

Prof. Iosif Velceanu

Corurile noastre bănățene păstrează cu cinste frumoasa tradiție de a colabora cu toată însuflețirea la serviciile de cult religios: așa ni-am pomenit din strămoși, ca la sărbători corul să cânte în sf. biserică!

Puterea magică a cântecului armonios coral în sf. biserică face, ca serviciul religios să devină o mare mângâiere sufletească pentru credincioșii, care ascultă cu induioșare creștinească sfânta slujbă. Cântarea corală frumoasă atrage lumea la biserică!

Această împrejurare norocoasă ar fi însăși un motiv prea serios și important, ce ar trebui să îndemne în primul rând preoțimea, de a-și pune în cumpănă sufletul și toată autoritatea ca corurile noastre să steie pretutindeni la înălțime și în vraja unei activități rodnice, ferită de neînțelegeri și desbinări nenorocite, care aduc numai jale!

Conducătorii corurilor să nu piardă din vedere, că prin executarea cântecului religios în sf. biserică îndeplinesc o prea frumoasă și creștinească misiune, de a vrăji, prin cântări armonioase, lumea credincioșilor, ca să asiste, cu mic, cu mare la slujbele dumnezeiești, unde se aduce laudă și să preamărește Atotputințele, ce ne dă viață, sănătate și toate nădejdea creștină într'un viitor mai senin și fericit.

Dar corurile noastre, în deosebi cele de bărbați, duc un mare neajuns: criza de repertoriu bisericesc potrivit cu abilitatea lor de executare și interpretare. Pe când la alte popoare muzica corală bisericească dispune de o adevărată bogăție de compoziții liturgice, pe atunci repertoriul nostru în această privință este foarte redus: din această cauză, cele mai multe coruri cântă aproape una și aceeași compoziție, uneori studiată cu greșeli ireparabile!

Deunăzi am citit o dare de seamă a Corului catedral rom. cat. din Timișoara, unde s'a scris, că în decursul anului trecut s'au executat 302 compoziții a 82 autori, iar în cei din urmă 3 ani s'au cântat 991 compoziții corale bisericești, opere a 235 autori.

Această statistică autentică dă dovada progresului enorm de mare, la care s'a putut avânta o societate corală bisericească, care își înțelege rostul și care e pătrunsă de nobila misiune, ce îndeplinește în sânul bisericii și în tabăra credincioșilor.

Noi credem, că sporindu-se repertoriul nostru coral bisericesc, corurile noastre vor câștiga voia și ambiția nobilă, de a studia și a executa în decursul timpului liturghii, compuse de diferiți autori: prin această emulare sănătoasă corurile ar avea prilej să audă și alte compoziții, pe care nu le-au cunoscut și astfel am progresa și noi, ieșind din monotonia, la care ne-am dat prin obicinuință rea și prin o intrelăsare ce s'ar putea evita.

Dar pornind pe această cale, am încuraja și am răsplăti și strădaniile compozitorilor noștri. Pentru că a tipări o lucrare muzicală înseamnă a investi și un capital de bani, cu riscul de a-l pierde: corurile împrumută unele dela altele partiturile pe care le copiază cu greșeli dezastruoase și țin și azi la obiceiul jicnitor, de a cere totul de pomană: aci dăinuește numai criza unei mentalități neînțelegătoare ce pârjolește în-sufletirea cântăreților și buna reputație corurilor.

E timpul suprem să ne trezim din letargie și să ne înviorăm, pornind pe calea progresului, a cinstei și a omeniei!

A fost distrat

Tiberiu: O, draga mea, sunt atât de distrat. Ți-am cumpărat o cutie cu bomboane și...

Mărioara: Le-ai uitat, desigur în tramvai?

Tiberiu: Nu, le-am mâncat!

Dovada

— Unchiul d-tale a murit la o vârstă frumoasă: 85 de ani e ceva! Barem era limpede la minte până la sfârșit?

— Nu știu! O să văd mâine, când se deschide testamentul

Amintiri

Era o zi senină de primavară timpurie. Pe când soarele inclina spre scăpătat, părintele Serafim ieșea dela vecernie. Abătut ca 'ntotdeauna după serviciile cu biserica goală, se îndrepta spre ieșire, alături de moș Toma, încercat cântăreț de strănă.

— Vezi părinte, nu-i joc . . . n'ai tineri, întrerupe moș Toma Așa-i în post! Parc'ă-i pustiu fără ei!



Preot M. Șora

Sub presiunea unei indispoziții sufletești Serafim observă, ca prin surprindere, că în curtea bisericii nu era nime. Și câtă lume, câtă viață în duminicile din câșlegi! Doar gardul, — până acum ascuns de grupul mamelor, cari priviau jocul, — descoperit, sta înclinat, ros de vreme, contrastând, cu marmora din care se ridica în curtea bisericii, monumentul eroilor, ca un cerșitor, în mijlocul unei nunți luxoase. Și Serafim întrebă ca 'ntr'o doară :

— Dar oare unde vor fi?

— Sunt la joacă, la loptă, pe la izlar, alții resfirați iac' așa, ca să le treacă vremea, te miri pe unde.

— Ce te mai năcăjești părinte? întrerupe cu volubilitate vecinul Costa, un șuguv

băț deschis la minte, umblat în lume, care se apropia, cași cum ar avea ceva foarte important de discutat.

Părintele, care cunoștea nu numai inima bună, dar și firea glumeață a vecinului său, care nimerea să rezolve cu o glumă ori ce problemă, nu-i răspunse.

— Iacă se năcăjește, că nu vin oamenii la biserică și mai ales tinerii, răspunse Toma, care grăbit își luă, în surdină, ziua bună și plecă.

— Lasă, nu te năcăji părinte, că tocmai de asta am venit eu — răspunse serios Costa. Trebuie să-i aducem și să-i legăm de biserică și de școală.

— Eu am văzut lucruri minunate într'o comună, continuă el. Tinerii, acolo, își petrec vremea în dumineci și sărbători la școală. Au fanfară! Și știi ce părinte? . . . eu încă m'am gândit să facem și noi fanfară pentru tinerii noștri, de aceea am venit să vorbim.

— Da, da, părinte, ne trebuie fanfară, zise el în ton convins.

— Da, da, vei vedea părinte, că o facem. Vom strânge bani cu colecta, vom avea fanfară.

După colecta întreprinsă pentru ridicarea monumentului, cu care ocazie se convinsese, cât sunt de strânse baierile chimicelor, când era vorbă de danie, Serafim aprobă mecanic.

— Uite părinte lista de colectă.

La multe mijloace auxiliare de pastorație se gândise părintele Serafim, dar nici odată la o fanfară. Luă totuși hârtia cu bucurie și o iscăli.

— Părinte, vom avea fanfară, vom aduna tinerii cu ea, repeta Costă, depărtându-se ca după o victorie.

Dela primărie tocmai ieșiau câțiva oameni. Costă îi intimpină. Deși grăbiți, îi reținu, le flutură cu gesturi de subliniere, hârtia de colectă. De bună seamă le vorbea despre fanfară.

Sărbătorile paștilor sosiră. Costă era neobosit și optimist. Nimic nu-l descuraja.

Pe la culesul viilor tot satul, dar mai vârtos tinerii, fetele mari și mămele lor, doriau ca pâinea moale și caldă o fanfară, iar miile adunate de Costă sporiau mereu.

Deși îndemnul de pe amvon s'a rostit, ce e drept și părintele pusese tot zelul, ca să ajute acțiunea lui Costă, și cu toate că doria înființarea societății, totuși, — contaminat de rezerva ostentativă a câtorva fruntași din comună, — a rămas într'o atitudine de „precauțiune diplomată“, numai Costă alerga, lupta și colecta plin de încredere.

Puținii, cari nu-l sprijiniseră la început, — între ei câțiva vârstnici rivali, — trecuți de pe planul unei rezerve, pe tărâmul unei porniri malițioase, — fură puși la tăcere de glasul, celor mulți, cari se grăbiau să-și arate simpatia pentru Costă, și să deschidă punga pentru fanfară.

Costă înconjurat mereu acum, de o suită de viitori fanfariști . . . triumfă.

Sufletul satului pulza alături de el. Pe fețele tuturor zimbă o bucurie ascunsă, când venia el la joc. Propaganda lui răscolise sufletele.

Tinerii știau acum, că miresele lor vor fi duse în tactul fanfarei la altar pentru cununie; că sărbătorile naționale vor fi mai fastuoase, jocul mai amuzant; chiar bătrânii se mângăiau cu gândul, că în drumul lor cel din urmă, vor fi însoțiți de plânsul fanfarei.

Ciripitul paserilor încă li-se părea tinerilor armonioase tonuri de fanfară.

Nu voiu uita niciodată seara în care ajunseră în fine instrumentele în comună.

De mult nu fusese ospitaliera casă a lui moș Buzatu, mărturia unui interes mai viu, ca'n seara aceea. Câtă gălăgie. Ce întrecere de a pune fiecare mâna pe instrumente, de a le încerca. Câte tonuri, pe toate gamele.

Atunci am înțeles sensul cuvântului: promiscuitate.

Nu numai tinerii, dar și oamenii mai în vârstă, mai ales foștii horniști pe la armată, suflau cu nădejde . . . iar peste grădinile vecinilor schionau câinii, alergând speriați.

După câteva zile, casa lui moș Buzatu, localul grădinii de copii și sala culturală deveniră pe rând Conservatorul satului. Nistor Miclea, iscusit meșter și instructor, din comuna Mărcina, era sufletul lui.

Cu ochii sufletului meu îl văd pe popa Serafim făcându-și seara preumblarea obicinuită pe dinaintea casei. Când trecea câte un tânăr, după adăpatul vitelor spre școală și-l întreba că unde merge?! acesta răspundea:

— La fanfară, la instrucție părinte!

Ca prin farmec s'au umplut cu ocupație lungile seri de iarnă. Tineretul, care venia la biserică, la sărbătorile mari, când cânta corul, făcu o plăcută surprindere părintelui, prezentându-se un grup sub conducerea dirigintelui lor, într-o duminică de rând. Și de abia atunci și-a dat seama cu adevărat, ce mijloc de educație și propaganda relig.-morală poate fi o astfel de societate, dacă e condusă bine.

Iată și praznicul Nașterii Domnului. Ce mai colinzi frumoase! Ce mai hore și însuflețire! Niciodată n'a fost jocul mai plin și biserica mai neînchepătoare decât la vecerniile din duminicile, în care cânta fanfara.

Niciodată n'a fost mai fericit părintele Serafim și mai mândru de credincioșii lui, decât în noaptea Invierii aceluia an, când în liniștea aceluia minunat revărsat de zori, a intonat fanfara „Invierea Ta Christoase” la ocolirea cea mare.

Au trecut ani de atunci și societatea fanfariștilor s'a dovedit o bună școală, iar comuna „Subvii” a fost mult apreciată prin fanfara lor.

Peste Costa vremea a nins multe fire de argint, dar tot se ține cu tineresc curaj în tactul fanfarei.

În sufletul păr. Serafim se stârnește o dulce duiosie ori de câte ori vede defilând sau cântând la diferite serbări naționale sau manifestații culturale fanfara, la a cărei copilării a legănat și el, — și-i urează mulți ani cu bine.

* * *

Retrăind pe o clipă acestea momente, păr. Serafim așteaptă cronicarul obiectiv, care să aprecieze și să eternizeze rolul important al fanfarelor, rol, pe care l'a prins la timp profesorul-artist. Iosif Velceanu, care — prin organizarea acestor societăți — a adus reale servicii vieții relig.-morale a satelor din acest colț de țară.

Preot M. Șora.



Al 3-lea Congres muzical bănăţean

În congresul ținut în Timișoara, delegații societăților noastre corale și instrumentale au discutat problemele corurilor și fanfarelor compuse din plugarii satelor bănățene, hotărîndu-se o temeinică organizare în viitor.

În dorința noastră unanimă, ca Banatul să se încadreze cât mai repede în viața spirituală a României moderne, Asociația vrea să accelereze procesul de unificare națională: în loc să trăim în oroarea unui regionalism bănuitor, noi credem, că e mai bine să-l transformăm în factor dinamic de progres și înfrățire.

În slujba acestui ideal am înființat Asociația, care este totdeodată și un stimulent puternic la înființarea Asociațiilor surori din celelalte provincii, unindu-se azi-măine în „Federația Corurilor și Fanfarelor din România.”

Ni se incumbă prin urmare datoria de a asigura societăților noastre corale și muzicale bănățene nu numai continuitatea firească și spornică a activității de până aci, ci ținând seamă de ritmul progresiv al vremii de azi, va trebui să născocim și alte îndemnuri, atractive prin nobleța lor și să

realizăm o desfășurare cât mai puternică a talentelor de care dispune Banatul.

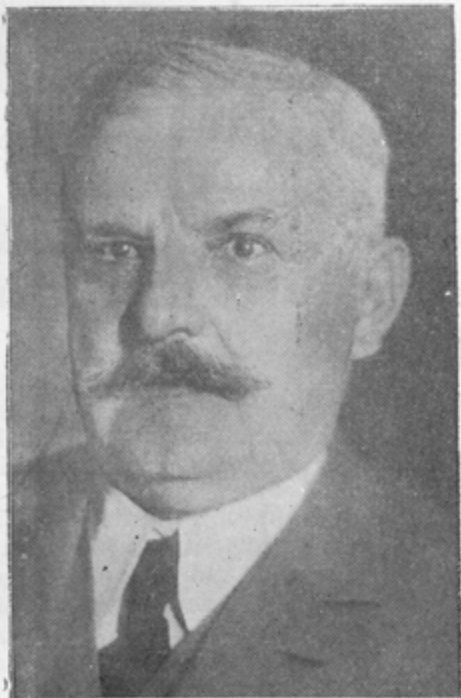
Va trebui să realizăm pentru generațiile tinere de azi și pentru cele de mâine așezeminte, în care să fie aprinsă și să ardă încontinuu candelă de însuflețire, de inspirație și de muncă, luminând cu intensitate drumul de prosperare al societăților noastre artistice muzicale, prin a căror viabilitate și activitate spornică, neîntreruptă și liniștită să ne putem venera strămoșii însuflețiți și darnici, cari prin testamentele lor sfinte și pilduitoare ne îndeamnă la cea mai curată înfrățire!

Deaceia credem, că membrii societăților noastre merită atențiune, stimă, încurajare și recunoștință. Conducătorii și reprezentanții lor trebuie să aibă cuvânt și rol în toate chestiunile culturale de artă ale satelor, în consiliile comunale și județene, pe singurul motiv, că reprezintă arta și cultura românească!

În rezumat: incorporarea corurilor și a fanfarelor în sistemul de radio, organizarea întrecerilor și a concursurilor cu premii de stimulație, zidirea caselor naționale cu săli și scene potrivite, aranjarea convenabilă de turnee cu scop de propagandă, care să atragă în astfel de societăți pe toți plugarii din țară, un cămin impunător, o școală specială de muzică pentru pregătirea și perfecționarea dirijorilor de coruri și a instructorilor de fanfare, un muzeu de folklor muzical cu studio și aparat de recepționare, primirea cântecelor bănețene pe plăci de gramofon pentru a fi păstrate și cunoscute, ajutorarea tinerilor talentați de a face studii muzicale în țară și străinătate, selecționarea învățătorilor ce ajung să ocupe posturi în Banat, ținându-se seamă și de pregătirea lor muzicală în măsura de a putea instrui și conduce corurile și fanfarele, editarea de piese corale și muzicale, dându-ni-se banii de lipsă pentru a putea onora pe autorii contemporani, redactarea și editarea Revistei muzicale a Banatului, ajutoare pentru cumpărarea de instrumente pe seama fanfarelor lipsite de mijloace materiale, autorizația și mijloacele de deplasare pe seama delegaților Asociației pentru a cutreera țara cu scopul de a anima pretutindeni înființarea de coruri și fanfare, după modelul bănețenilor ce s'ar organiza apoi în „Federația Corurilor și Fanfarelor din România”, care, la rândul ei, să poată aranja în Capitala țării festivaluri și concursuri grandioase. Iată substratul năzuințelor, programul de muncă și realizări ce ar ridica moralul însuflețirea și progresul cultural și artistic nu numai al societăților corale și muzicale ale Banatului, ci avântul ce ar porni din țara cântecului ar desmeteci și pe frații din celelalte provincii, organizându-se marea federație în care și-ar da întâlnire și ar munci cu elan toate societățile corale și muzicale de pe întreg cuprinsul țării românești.

Concursul de coruri dela Chişineu-Criş

Orăşelul Chişineu-Criş a trăit cele mai înălţătoare momente dela Unire incoace. Un comitet localnic, în frunte cu distinsul cărturar şi luptător politic d. dr. Ioan Suciu, a aranjat un concurs de coruri, pe regiune; cu bună intenţie de a se promova cât mai mult interesul muzical, în acest ținut de graniţă.



Dr. Ioan Suciu

La apelul d-lui dr. Ioan Suciu, au răspuns în primul rând corurile „Armonia”, din Arad; „Lyra”, din comuna Şiria şi „Lyra”, din Chişinău-Criş.

Corurile din afara Chişinăului, au sosit în localitate cu acelaş tren, întâmpinarea la gară a luat proporţia unei grandioase manifestaţii naţionale. În afară de comitetul aranjator, în frunte cu d-nii dr. Ioan Suciu, şi protopul Petre Marşeu al Chişinăului, au venit la gară câteva sute de ţărani purtând frumoasele costume naţionale albe, ale regiunel.

Festivităţile au fost deschise, printr'un serviciu divin oficiat de C. S. Arhimandritul Justin Suciu dela Episcopia Aradului, care a înlocuit pe P. S. S. Episcopul dr. Grigorie Comşa al Aradului, angajat la desfăşurarea serbărilor dela Hălmaşiu. Răspunsurile corale au fost date de corul „Armonia”, din Arad, iar muzica militară a regimentului 93 infanterie de sub conducerea d-lui locot. Ioniţă a intonat în poarta bisericii obişnuita „rugă.”

După terminarea serviciului divin muzica militară a trecut la cazinoul din centrul comunei, în faţa căruia a cântat mai multe dansuri naţionale, cari au dat prilej întregii asistenţe să se înălţue într'o horă uriaşă! După masă, muzica a continuat concertul naţional în parcul „Hadă”, situat pe frun-

mosul mal al Crișului Alb, dându-se din nou populației prilejul executării jocurilor românești, cum nu s'a mai văzut în acest orașel românesc de graniță.

După amiazi s'a ținut concursul de coruri: juriul a decernat premiul I celui din Șiria și premiul II celui din Chișineu, ambe premii erau donația dl. Dr. I. Suciu. Corul „Armonia” nu a participat la acest concurs, mulțumindu-se să-și dea numai concursul la oficierea Sf. Liturghii, ca și la concertul care a urmat seara în sala cazinoului devenită total neîncăpătoare marei afluențe. Toate bucățile cântate de corul „Armonia” au fost mereu bisate, iar conducătorul lui d. Ion Lipovan a fost nevoit să repete unele cântece, în special cele cu subiect patriotic național. A fost o sărbătoare înălțătoare, care s'a continuat cu dans până în zori și pentru care aducem întreaga noastră laudă comitetului aranjator, în primul rând, marelui român dl. dr. Ioan Suciu.

Marele serbări culturale din Banat

Desvelirea monumentelor eroilor din com. Cireașa și Rusca-Montană. — Inaugurarea Caselor naționale „Doina-Bistrei” și „Ștefan Velovan” din jud. Severin

Timp de trei zile, în regiunea Banatului muntos, la Caransebeș și pe istorica vale a Bistrei, unde, la tot pasul, urmele cetăților dace și romane vorbesc de măreția unui trecut scump sufletului românesc, s'au desfășurat mari și însuflețite manifestări de cultură și afirmare națională.

S'au desvelit monumente de pietate și cinstire a „mucenicilor” români din Banat, cari au căzut luptând pentru o cauză și sub steag străin și dușman neamului nostru, cu singura resemnare că războiul va aduce prăbușirea Austro-Ungariei și întregirea românismului. S'au inaugurat în două centre cu străvechi tradiții de luptă națională „Case Naționale” pentru întărirea sufletului românesc prin puterea culturii și a credințelor sfinte ale neamului, inaugurări la care n'a lipsit nici cuvântul de înaltă autoritate al Academiei Române, reprezentată prin secretarul ei general, d. profesor universitar Gh. Țițeica.

S'a evocat, în cadrul acestor serbări figura neuitată, de cărturar și apostol, a celui „dascăl al dascălilor” al marelui deschizător de drumuri în pedagogia românească, profesorul Ștefan Velovan, în care generația lui Titu Maiorescu a văzut un spirit tot atât de mare pentru neamul nostru pe cât a fost Herbart pentru Germania și Pestalozzi pt. Elveția și epoca lui.

Toate aceste evocațiuni, cinstiri și întemeieri de așezăminte culturale s'au desfășurat într'un ritm de puternică simțire românească, de înălțătoare mândrie națională, imprimând fiecărui moment caracterul robust al energiei populare în care zac nesăbuite forțe morale și spirituale.

Înainte de fiecărui sat, oaspeții din Capitală erau așteptați de zeci de călăreți în străvechiul port românesc, care-i purta în triumf, până în mijlocul satului, în dreptul bisericii, unde aștepta populația comunei, cu preoți în frunte, cu coruri și fanfare, pentru a le ura odată cu tradiționalul „bun venit” și încununarea rodnică a gândului mare care i-a adus în acel ținut de aprigă rezistență românească.

În inima ținutului grănițaresc, solemnitatea desvelerii monumentului a luat caracterul unei mari demonstrațiuni anti-revizioniste, iar comunitatea de avere a românilor grăniceri, ca o încoronare a acestor nobile eforturi de afirmare culturală, a oferit materialul și fondul necesar ridicării clădirilor a două Case Naționale, care să devină adevărate cetăți de spiritualitate românească pe istorica vale a Bistrei bănețene.

G. Lungulescu.

Turneul societățile muzicale „Cesar Franck” prin Banat

Concertele dela Lugoj, Arad și Timișoara

Un eveniment artistic neașteptat a făcut ca timp de trei zile să se desfășoare pe plaiurile frumoasei provincii bănățene o măreață și însuflețită sărbătoare românească.

Tânăra, dar îndeajuns de renumită societate muzicală „Cesar Franck”, compusă din 84 membri-elevi ai Academiei regale de muzică din Capitală și pusă sub conducerea maestrului profesor d. Ștefan Popescu, a descins în țara cântecului și a dat trei concerte consecutive în orașele Lugoj, Arad și Timișoara.

Prima bucurie de a întâmpina și auzi cântecul frumos al fraților bucureșteni, au avut-o lugojenii, cari au făcut acestora o primire din cele mai frumoase.

Duminica seara urmând concertul în sala teatrului comunal, timp de câteva ore cântăreții din Capitală au fost obiectul unei calde și sincere manifestații.

Mânezi societatea muzicală „Cesar Franck” a plecat la Arad, unde seara a dat un concert în sala palatului cultural.

Cu un tren personal, turneul societății „Cesar Franck” și-a făcut intrarea triumfală și în capitala Banatului,

În asistența unui public ce nu mai încăpea în sala teatrului cântăreții bucureșteni au executat timp de două ore programul coral.

Publicul din sală a răsplătit această frumoasă seară de cântec românesc cu repetate aplause la fiecare bucată din program, așa că parte din ele au fost și bisate.

La sfârșitul concertului s'a prezentat pe scenă d. prof. I. Velceanu, președintele corurilor și fanfarelor din Banat, care a ținut o cuvântare, prin care vorbitorul afirmă că oaspeții bucureșteni au dat Bănățenilor o prea norocoasă ocazie să audă și să cunoască noi orizonturi în arta corală.

„Sub farmecul baghetei maestrului, bravii cântăreți au descoperit o nouă artă de interpretare, interesantă, captivantă și de efecte uimitoare. Și, cum Banatul, impresionabil sub emoțiile delirante produse de vraja cântecului, știe să cins-tească pe marii inovatori și maștri iluștri al cântecului, vă rog să primiți — spune vorbitorul — pentru această frumoasă serbare a cântecului, omagiile noastre de grațitudine și sincera noastră admirație, oferindu-vă, în loc de pâine și sare, toată dragostea noastră, frățească, punând cheazășie întregul nost suflet bănățean de a vă păstra toată recunoștința pentru noua amintire a acestui grandios și neuitat concert.”

După spectacol a urmat o masă comună la căminul de ucenici. Cântăreții bucureșteni au rămas două zile oaspeții orașului nostru și apoi au părăsit Banatul.

Expoziția și târgul de mostre din Timișoara

Factorul cel mai important, chemat să promoveze comerțul, adică îndrumarea produselor la consumator este, fără îndoială, Camera de Industrie și Comerț: această chemare este însă redusă aproape la imposibilitate pe vremea crizei de azi.

Grație unui optimism robust, ale cărui surse nu vor seca în Banat niciodată, conducerea Camerei de Industrie și Comerț din Timișoara, în frunte cu neobositul ei președinte, dl Dr. Baltescu, ocrotind cu largă inimă năzuințele aprigului secretar general, dl Grigore Ion, a aranjat o grandioasă expoziție, împodobită cu un târg de mostre, înregistrând, în analele industriei și meseriilor bănățene o zi de glorie.

Președintele dl Dr. Baltescu, o personalitate cu bogate experiențe probate cât și toți colaboratorii pot fi prea mulțumiți de rodul îmbelșugat ce s'a cules cu acest prilej.

S'a dovedit, spre bucurie noastră, că și Românii, ajunși la conducere știu și pot face fapte mari: noul secretar gene-

ral, dl. Grigore Ion, invidiat și pizmuț de idoli tradiționali ai trecutului, a dat dovada talentului în așa fel, că prin străduințele depuse s'a realizat în deplină grandoare o manifestație, ce face cinste conducerii românești.

„O expoziție industrială, a spus dl. Cafencu —, în vreme de propășire și belșug e ca o paradă militară în timp de pace, iar în vreme de criză o trecere în revistă a trupelor ce pleacă pe front. Se cere dovada de disciplină sufletească care să micșoreze jertfele și să asigure izbânda prin puterea de creațiune și rezistență necesare în aceste zile de frământări economice. Țara noastră în domeniul economic ca și în cel politic e pașnică urmărind printr'o strânsă colaborare propășirea economică internațională și pacea între popoare și luând parte la toate acțiunile pentru buna organizare economică.”

A fost, în adevăr, un mare efort, la care s'au avântat toate întreprinderile, mari și mici, vrând să arate stadiul și pulsul industriei și comerțului în aceste zile grele: târgul de mostre a fost mai mult o demonstrație morală, un avertisment al claselor producătoare, nu de ceeace este, ci de ceeace ar putea să fie, dacă s'ar face de toți cei chemați acelaș suprem efort.

În deosebi frageda industrie și meserie românească, reprezentată prin câțiva băștinași inimoși, s'a afirmat cu curaj: a fost o afirmare a voinței de a trăi!

Târgul de mostre a dovedit, că cu toată criza, ce bântue, încâtușând forțele producătoare, totuși există o putere creatoare, care produce mărfuri de calitate superioară, care pot ținea piept cu produsele importate din străinătate.

Târgul de mostre a fost un stimulent, care a rafinat forțele noastre creatoare demonstrând totodată zecilor de mii de vizitatori, câtă putere creatoare există în brațele bănățene.

O notă încântătoare, care s'a desprins din concertul expozanților a fost, spre bucuria noastră, mult promițătoarele lucrări executate de maeștri români și mai ales colecțiile ucenicilor români, dovedindu-se, că este aproape ziua, în care produsele românești își vor putea ocupa locul, ce trebuie să le revină în ansamblul producției naționale bănățene.

Am rămas încântați mai ales de curajul inimosului inițiator și organizator al acestui mare târg de nostre, prin care s'a arătat o imagine a întregii game de producție, cu o bogată varietate de opere, create toate cu încrederea în ziua de mâine: s'a desfășurat un steag, sub care se vor strânge generațiile viitoare ale neamului, care vor sărbători victoria, integrală a tuturor idealurilor românești, între care și naționalizarea și stăpânirea întregii industrii și a întregului comerț, ce se crează și să desface pe mândrele și bogatele meleaguri bănățene.

Problema corurilor bănățene

Va trebui să recunoaștem,
că existența corurilor noastre,
fie din orașe, fie dela sate,
devine o problemă.

de Filaret Barbu

Banatul a devenit provincia cea mai muzicală, iar îndată cu înfăptuirea visului milenar, s'a înjghebat prima Asociație regională de coruri românești în Banat, din întreaga Românie-Mare. Aici — ne-am oprit.

Banatul dela 1924 încoace nu s'a mai manifestat incon-
inu și nici n'a mai evoluat în mod colectiv din punct de
vedere artistico-muzical. S'a



Filaret Barbu,

dir. conserv. comp. bănățene

intâmplat însă altceva, au ieșit la iveală individualități bănățene, cari însă cu toate succesele secerate prin creațiile lor la București, n'au putut să ne dea impulsul necesar pentru întregul și impozantul aparat muzical, care este Banatul. Astfel îl avem pe Tiberiu Brediceanu, iar mai nou și în special, pe Sabin Drăgoi.

Tib. Brediceanu prin opera „Seara Mare”, și-a pecetluit în chip definitiv faima de folklorist bănățean.

Cealaltă operă „Năpasta” alui Drăgoi însă a pus o întrebare în vileag, ce reprezintă ea din punct de vedere al esenței expresive, și al gradului de influență ce l-ar

exercita asupra sufletului și spiritului românesc?

Productul muzical al compozitorului Drăgoi este înrădăcinat ca geneză în mediul bănățean al cântecelor bisericești și populare. În „Năpasta” îl vedem pe autor luând o poziție fațișă împotriva superficialității muzicale, apoi împotriva imitațiunii cadențelor și ritmului melodic, opunându-se cu înverșunare muzicei sârbești din Banat. Dsa nu consideră naționalul ca o ciudată caracteristică locală, de un colorit local, sau curiozitate etnografică, ci drept bază de inspirație și dezvoltare muzicală într-o formă impusă de tehnica muzicală modernă.

Și-atunci, dacă în Banat avem asemenea creatori și inovatori muzicali, plus un grup însemnat de compozitori și

folkloriști de-o nuanță specific bănățeană înire cari unii chiar țărani, fără vre-o pregătire specială, ci numai cu simțul muzical înăscut — oare nu s'ar putea să-i vedem pe toți în serviciul direct al societăților muzicale din Banat, înjghebați într'o asociație separată, cu un proiect de muncă și directivă bine definit, care să deie ființă și unei edituri de muzică bănățeană, și să înlesnească orice mișcare culturală-muzicală din Banat?

Asociația corurilor și fanfarelor rom. din Banat, ar putea să formeze în cadrul ei, un comitet de inițiativă artistică-muzicală, în care să între toți autorii de muzică bănățeană, și care să activeze într'un mod cât mai larg posibil la propășirea literaturii corale din întreg Banatul.

Iată prin urmare, că problema corurilor noastre depinde de două elemente: organizarea temeinică și lansarea ireproșabilă a mecanismului și productului muzical. — Altfel ni se destramă orice reuniune, se uită tradiția de cel puțin 100 de ani, pe care o avem pe terenul muzicii corale, iar cântecul bănățean va rămânea uitat pe filele îngălbenite ale manuscrisului bietului folklorist de pe plaiurile Timișului, Severinului, valea Berzavei, regiunile Bozoviciului și Oraviței, ținuturi cari toate păstrează comori neprețuite de melodii și variațiuni neîntrecute în frumusețea lor de nici o altă provincie din România.

Când vom ajunge timpul ca prin ajutorul audițiilor radioului Timișorean să avem perfecționate, din punct de vedere tehnic muzical, reuniunile noastre sătești, atunci s'ar putea ușor începe propaganda directă a cântecului bănățean pe scenele orașelor cu renume mondial.

Oare, după o educație făcută la microfonul dela Timișoara, pornind dela noi de-acasă, n'ar putea să apară pe scenele apusulu un cor al grănicerilor din Banat, un cor al țaranului cărășan, sau al plugarului din Timiș-Torontal?! Deosebirea e că ansamblul va fi cu atât mai uimitor, cu cât acel cor este format numai din țărani, fără aliură de profesioniști ori jongleuri, iar de mai multe ori cabotini travestiți în haine căzăcești și preținși cântăreți ruși.

Sunt sigur, că noi, Banatul, vom putea scoate în evidență, nu cu ansambluri dela orașe, cu cântăreți mult-puțin notiști și rutinați în tehnica vocală, ci cu coruri absolut țărănești, atât suplețea melodică, cât și variațiunea armonică și ritmică a doinei bănățene, într'un fel specific original și chiar exotic pentru restul Europei.

Problema corurilor bănățene — precum vedem, se va putea numai în felul acesta rezolvi, iar marile servicii ce le vor aduce, în primul rând tot corurile din Banat, propagandei românești va fi un capitol de esențială valoare pentru prestigiul țarei Românești în străinătate.

Şeful şcoalei bănăţene, neintrecutul Sabin Drăgoi, cu ajutorul nostru, al tuturor, să pue bazele unei vieţi muzicale culte în Banatul doinitor, prin selecţionarea forţelor, cizelarea şi instruirea talentelor băştinaşe şi crearea de nouă drumuri, — prin asemenea muncă conştie şi asiduă va lua avânt atât stilul, cât şi forma muzicii instrumentale, străduindu-se să se desvolte în simfonie, în sensul modern al cuvântului, tot materialul expresiv şi tehnic al muzicii noastre bănăţene, creindu-se o natalitate muzicală nouă.

În felul acesta vom evoca, susţine, promova şi triumfa arta bănăţeană, care este muzica, şi care numai dela coruri a pornit, şi tot dela coruri va trebui să mai pornească odată spre ajungerea unui scop final de: putere şi viaţă în expresia armoniilor plămădite prin minunatele complexităţi ale folklorului bănăţean.

Comemorarea lui Ciprian Porumbescu la Caransebeş

„Societatea română de cântare şi muzică”, cea mai veche asociaţie lirică din Caransebeş sub conducerea dirijorului dl. C. Vlad, a evocat memoria marelui compozitor dispărut: Ciprian Porumbescu.

În acest scop sala festivă a societăţii a îmbrăcat mândru strai de sărbătoare şi deschizându-şi larg porţile, a servit un docormăreţ la desfăşurarea programului închinat memoriei talentului lui Ciprian Porumbescu, spiritualizat acum 50 de ani.

Bucăţile regretatului sărbătorit au transformat auditorii într'un cucernic convoiu de pelerini ce-şi pleacă blând genunchii în faţa mormântului doinitorului Porumbescu.

Viaţa şi opera lui Ciprian Porumbescu a fost expusă într'un mod captivant de către preşedintele societăţii corale dl Alexandru Buţiu, vrednicul profesor dela şcoala normală „Ion Popasu” din loc.

Auditoriu a ascultat cu pasiune evoluţia talentului lui Ciprian din fragedă copilărie şi până se stinge în floarea vieţii, la vârsta de 29 ani, apunând ca un astru pe firmamentul lirei româneşti.



Prof. C. Vlad

Și astfel, înaintea elitei caransebeșene împreună cu profesori, studenți, elevi și eleve, vechea grupare lirică din Caransebeș a isbutit să aprindă o candelă pe altarul muzicei românești în veci neuitatului compozitor Ciprian Porumbescu.

„Corul Catedral” din Caransebeș, care progresează de cinci ani, sub înflăcăratul avânt al dirijorului său, dl prof. Constantin Vladu, o bună parte din repertoriul său și-l închină mănecărilor apostolice.

Mărturii neperitoare despre această sfântă activitate sunt zecile de altare bănățene, unde glasul sacerdotal al soborului împletit cu sublimitatea melodiilor corale, a exaltat inimile miilor de credincioși, cari alergau să asculte înălțătoarele momente liturgice :

Profesorul Vladu, dela Academia teologică din Caransebeș distins elev al mult regretatului Kiriac, a știut să-și recruteze elemente, din cari apoi cu vădita-i dexteritate și-a putut asigura un cârd de cântăreți într'a căror inimă a inoculat ritmul simțului său.

Cruciadele misionare întreprinse în singurătatea cătunelor, înconjurate și de fețe preotești din centru, au făcut să alerge sub cutele steagului său și seniori al căror zel poate fi pilduitor. Cei mai activi coriști, nu pregetă a se deplasa în orice loc, acomodându-se împrejurărilor.

Din aceste descinderi, afară de profitul religios moral, desprins din predici și cântare religioasă, ascultătorii au putut lua ideia înființării de coruri și fanfare care s'au sporit atât de mult în ultimul timp.

Astfel, colindând cuprinsul eparhiei, ca : Buchini, Jaz, Valea-Boul, Borlova, Zăguzeni, Prisaca, Rueni, Glimboca, Ferdinand, Domașnea, Cornea, Orșova, Eșelnița, Băile-Herculane, Moldova-Nouă, Macoviște, Oravița, Reșița, Buziaș, Făget, Izvorul-Miron, Curtea, Poeni etc.; acompaniat de ceilalți colegi înțeleghători, caută ca prin cântare să ridice inimile celor espropiați de humă, în urma ignoranței și corupției sectarilor.

Profesorul Vladu și-a asigurat stima și devotamentul satelor colindate, justa apreciere a superiorilor și sincera prietenie și admirație a membrilor din cele două societăți corale ale reședinței episcopale din Caransebeș.

I. R. Nera.

Despre Fanfare

de V. Șumsky

Obiectul expunerii mele va fi fanfara, adică un ansamblu muzical, compus din instrumente de suflat și de percușiune cu predonația instrumentelor de alamă. Principiul acustic și de construcție al acestor instrumente este identic,



Prof. V. Șumsky
compozitor bănățean, insp.
de fanfare

dacă nu ținem cont de câteva deosebiri neînsemnate; forma și dimensiunile instrumentelor de metal, determină diapazonul, timbrul lor și volumul tonului. Cu cât instrumentul este mai mic, cu atât diapazonul lui, adică suma tonurilor executate de el, este mai înalt. Așa de pildă diapazonul Flicornului este cu o 8-vă mai sus decât diapazonul Eufoniului. Dar aici se naște întrebarea: cum se poate, că Eufoniul sună la fel cu Basflicornul sau cu Baritonul fiind totuși mai mare ca dimensiune. Răspunsul este: înălțimea tonului produs de un instrument de suflat depinde de lungimea tubului din care este construit.

Dacă tubul este mai gros, instrumentul are un volum mai mare, adică produce sunete mai pline și invers. Ați observat că Eufoniul are un ton mai plin decât Basflicornul, iar Altcornul-Es, care are același diapazon ca și Tromba-Es, sună mai plin și mai moale decât Tromba. Instrumentele cu tuburi subțiri, au un timbru strident, ascuțit, dar mic ca volum și invers. Același lucru putem observa și la vocile umane.

Dar să trecem la construcția instrumentelor de alamă. Prototipul lor este Cornul și Trompeta, fără ventile, cu care se pot produce sunetele armonice.

Aceste instrumente au repertor foarte sărac și deabia în 8-va a III-a pot să facă față unei melodii foarte simple.

Existența instrumentelor noastre cu ventile se datorește lui Stölzel, care a construit în 1814 un corn cu 3 ventile, obținând prin acest sistem toate tonurile unei game cromatice în registru de 3 octave. Cu ajutorul ventilului I tubul instrumentului se lungeste, obținând coborârea sunetului cu 2 semitonuri, ventilul al II-lea îl coboară cu un semiton, iar al III-lea cu 3 semitonuri; combinând aceste 3 ventile, obținem coborârea tonului fundamental și paralel cu dânsul și a tuturor armoniceilor lui, până la 8 semitonuri, ceea ce ne dă posibilitatea să producem toate tonurile gamei cromatice.

La unele instrumente se mai adaugă un al IV-lea ventil, care coboară sunetul cu o cvartă și cu ajutorul căruia putem

obține toate tonurile cromatice dela sol-b, până la do, fundamental.

Prin urmare, toate instrumentele de suflat, de alamă, au exact aceeași degetație; deosebirea fiind numai aparentă. Să facem o analiză: a) Tromba-Es are aceeași degetație ca și Flicornul, numai că se obicinuește să se scrie cu o 8-vă mai jos, — prin urmare nota re' la Trombă, va fi executată cu aceeași degetație, ca și re' la Flicorn, — adică cu degetul I. b) Eufoniul se obișnuiește să se scrie în cheia basului, dar nu în tonalitatea lui originală si-bemol, ci în do, adică când eufonistul suflă un si-bemol, nota de fapt este pentru acordul eufoniului și al flicornului — do, și va fi executată fără ventile. Acelaș lucru se întâmplă cu Basul-B și cu Trombonul.

Ceva mai complicat este Basul-Fa; acest instrument pentru comoditate, se scrie tot în tonalitatea Do, dar acest do, de fapt, corespunde unui Fa al pianului și unui sol al Flicornului; prin urmare, dacă voim să ne servim de degetația comună tuturor instrumentelor de suflat de alamă, va trebui să transpunem știma Basului-Fa, cu o cvartă mai jos. Atunci nota Fa vom cânta-o fără ventile, sol cu 1—3, la cu o III și așa mai departe. Toate celelalte instrumente de alamă au una și aceeași degetație cu Flicornul, afară de Cornul-Es, care are o degetație identică cu a Trombei-Es.

Dela lungimea tubului depinde profunziunea tonului instrumentului, și anume, cu cât lungim tubul, cu atât coborâm tonul instrumentului, iar dacă-l scurtăm, urcăm tonul lui; de aici concluzia: instrumentele de suflat de alamă pot fi acordate și trebuie să fie acordate după cele de lemn.

Nu este nimic mai penibil, decât o orhestră sau fanfară dezacordată. Deaceea sfătuiesc pe toți instructorii, să aibă multă grijă de acordarea instrumentelor, iar instrumentele, ce nu pot fi acordate, să le dea la reparație fabricantului.

Dacă veni vorba despre acordarea instrumentelor, trebuie să amintesc mai un lucru: majoritatea fanfarelor noastre au acordul vienez, iar câteva, au pe cel normal. În cazuri, când trebuie să ne prezentăm cu fanfara noastră, în masse, adică, să cântăm cu toții aceeași piesă, unele fanfare sunt reduse la rol de spectatori. Deaceea sfătuim pe dnii președinți și instructori de fanfare, se ia grabnice măsuri pentru unificarea instrumentelor. Ansamblul fanfarelor noastre este ansamblul model, recomandat de Asociației și anume:

- | | |
|---------------------------|--------------------------|
| 1. Flaut — Des. | 7. Tromba — Es I și II. |
| 2. Clarinet — Es. | 8. Altcorn — Es I și II. |
| 3. Clarinet — B I și II. | 9. Bariton — B I și II. |
| 4. Flicorn — B I și II. | 10. Bas — F. |
| 5. Basflicorn — B. | 11. Bas — B. |
| 6. Eufoniu — B. | 12. Toba mică. |
| 13. Toba mare și tulgere. | |

Am observat, că mulți fanfariști evită instrumentele de acompaniament și din această cauză unele fanfare sunt compuse aproape exclusiv din instrumente de melodie: un astfel de ansamblu face impresia unui om fără picioare.

Să nu uitați: că armonia în muzică are cel puțin tot atâta importanță ca și melodia, iar o fanfară, lipsită de acordul armonic, este deja un certificat de incapacitate pentru instructor. De o sute ori mai bine sună un ansamblu compus dintr'un singur instrument de melodie și de 20 inși de acompaniament, decât invers.

Incheiu expunerea mea, apelând înc'odată la domnii președinți și dirijori de fanfare să facă tot posibilul, pentru a urma sfaturile Asociației, aducându-se astfel fanfarelor, numai foloase reale.



Corul tramvaiștilor rom. din Timișoara

Inițiat 1924. Președinte de onoare: Dr. C. Micloși. Președinte: Gh. Duca. Dirijor: V. Șumsky. Corul și Fanfara tramvaiștilor în turneele muzicale făcute la T. Severin, Băile-Herculane și în comuna Covasin, cu ocazia sfințirii bisericii de acolo, au dat concerte reușite. Fanfara e una dintre cele mai distinse soc. muzicale din Banat.

Inființarea unei școale speciale de muzică la Timișoara

Ea e menită să pregătească dirijorii de coruri și instructorii de fanfare

Un vechiu deziderat al cântăreților din Banat, — despre care ziarul nostru s'a ocupat la timp și i-a dat atenția cuvenită, — a ajuns fapt implinit.

Datorită prețiosului concurs dat de prefectura județului Timiș-Torontal și primăria orașului Timișoara, acțiunea pornită nu de mult timp de „Asociația corurilor și fanfarelor din Banat” pentru inființarea unei școale speciale de muzică menită a perfecționa dirijorii și instructorii, a fost dusă la bun sfârșit și în curând — sperăm — se și deschid cursurile noiei instituții.

Durata cursurilor la această nouă școală e de 6 luni și e fixată pe timpul iernii, dela 15 Octombrie până la 15 Aprilie, pentru ca elevii, — în majoritate fii ai satelor, — să nu fie stingheriți dela munca câmpului.

Candidații, anunțați și recomandați de corurile și fanfarele intrate în Asociație, sunt scutiți de taxele de instrucție și vor suporta numai cheliuielile de găzduire și întreținere în căminurile comunale, adică o sumă de 20 lei pe zi.

Se admit deasemenea și candidații cari vor fi recomandați de oficiile parohiale, corurile bisericești, societăți culturale și chiar particulare ce se vor înscrie la timp, beneficiind și aceștia de favoarea de găzduire și întreținere, dar cu obligația de a achita o taxă școlară de 200 lei lunar.

În vederea înscrierii, toate societățile corale și fanfarele bănățene au fost invitate să trimită de urgență tablouri de candidați cari vor să urmeze școala, în care se va specifica: numele și prenumele, studiile și adresa, cât și mențiunea dacă candidatul a fost sau nu dirijor de cor, instructor la fanfară, corist, fanfarist, pregătirea sa muzicală și abilitate la vreun instrument muzical.

Școala specială de muzică, pentru pregătirea dirijorilor de coruri și instructorii de fanfare, va funcționa sub egida Asociației, în cadrele Conservatorului de muzică din Timișoara, stând sub controlul artistic al maestrului Sabin Drăgoi și cu colaborarea profesorilor de specialitate.

Înfăptuirea acestei noi și frumoase opere de educație națională pe terenul muzicii, se datorește zbulciumatului suflet românesc care este profesorul Iosif Velceanu, președintele „Asociației corurilor și fanfarelor din Banat”.

N. Ghițulescu.

Fanfara din Comloș

Caracteristică bănățeanului este mândria și iubirea până la idolatrie a pământului; iubește provincia lui mai mult decât ținuturile altor meleaguri mai frumoase poate, mai împădurite



Prof. Timotei Popovici,
compozitor bănățean.

și mai bogate. Căci nu degeaba aici e leagănul cântecului: bănățeanul adoră până la lacrimi cântecele duioase din fluer, savurează izbucniri spontane de voci din sute de coruri bărbătești și mixte și se cutremură la sunete puternice de fanfară.

În Comloșul mare sunt de toate, numai fanfară, bună și frumoasă, n'aveau. Într'o atmosferă politicianistă și intrigantă înărvită în a sabota inițiativa sănătoasă a adversarului de altă culoare, orice acțiune începută, cădea dela sine, depe piedestalul actualității. Un om și un mănunchi de tineri evadați din atmosferă păcătoasă a satelor noastre, au înghebat prin proprii mijloace, o fanfară românească, care la zile mari exaltă sufletele locuitorilor din frontieră, iar la zile de restriște, la trecerea vreunei ființe scumpe în lumea dreptilor, induioșează suflete fără prihană și stoarce multe lacrimi.

Iar seara, când alții se odihnesc după munca istovitoare de peste zi, fanfariștii noștri își exercită plămânii și își dilată buzele la gura instrumentelor, învățând noi cântece. Vine M. S. Regele în Banat, pe frontiere, fanfara din Comloș distrează Augustul Suveran. Trec, grupuri, grupuri de excursioniști din țările amice și surori, vin frații din patria mamă, din ținuturile îndepărtate de Munteniei, să ne cunoască și să ne pipăe pulsul inimei, să ne admire progresele realizate și să ne biciuiască moravurile, însfârșit, să ne îmbărbăteze și îndrumeze pe calea binelui și frumosului: fanfara cu cei 32 juni dau onorurile ilustrilor oaspeți. Astăzi perseverența, abnegația și dragostea de frumos a isbutit. Fanfara comloșană este unica fanfară românească în imediata apropiere a frontierei sud-vestice a țării. Și toată inițiativa și abnegația este personificată și s'a zămislit în sufletul curat al părintelui Vasile Medrea, bunul paroh ortodox al Comloșului.

G. Humor.

Corul din Răcăjdia

Corul bis. din Răcăjdia, jud. Caraș, s'a înființat în anul 1894. la inițiativa și cu sprijinul material și moral al inv. Emilian Novacovici. La început corul consta din 33 bărbați și 8 femei. Cântările lumești se executau cu corul mixt (6 voci) și bărbătesc, (4 voci), cele bisericești numai cu corul bărbătesc.

Pentru prima oară corul s'a produs în public, în Răcăjdia la 25 și 26 Decembrie 1894 cântând ceremoniile liturghiei. În seara zilei de 27, a aranjat un concert împreună cu teatru. Teatru era „Arvinte și Pepelea”. Cântările executate la acest concert erau: „Brăul popi” cor mixt, „Marș român” cor bărb. de Vidu; „Frunzuliță verde de stejar” și „Coroana Moldovei”.

Dela înființare, corul s'a condus, fără statute, pentru că statutele înaintate guvernului unguresc, au fost respinse cu clauzula: „Prin înființarea acestor fel de reuniuni, se periclitează ideea de stat maghiar”.

În anul 1909 No. 966/B Consistorul din Caransebeș a aprobat statutele, ca cor bisericesc.

Corul a executat pe lângă concerte împreunate cu teatru, declamațiuni și cântări funebre, liurghice și altele.

Din banii încuși la petrecerile aranjate, s'a ridicat o cruce frumoasă de marmoră sură înaintea școalei, îngrădită cu gard de fier și cu inscripția: „Acest monument s'a ridicat în anul 1902 pe spesele corului vocal gr.or. român din Răcăjdia”.

Coriștii, pentru ținuta lor românească, au avut multe să îndure din partea fostei administrații ungurești. În 6 Febr. 1909 deși aveau statute ca cor bisericesc, administrația i-a pedepsit pentru intrunire și instruire în cântări naționale. pe fiecare cu câte 50 coroane și 3 zile arest. Învățătorul pensionat a fost pedepsit cu 100 coroane și 5 zile arest. În urma apelatei, pedeapsa s'a șters.

După pensionarea inv. Em. Novacovici (1908) corul a fost condus de inv. Nicolae Morcea, apoi a ajuns sub conducerea inv. Gheorghe Guga și Matei Mircea,



Prof. A. Sequens

compozitor bănățean

Scăpându-ne de fosta stăpânire maghiară, corul bărbaților s'a pus acum pe temelii trainice, procurându-și statute aprobate de stăpânirea română sub numele de „Reuniunea de lectură, cântare și muzică Voința” din Răcăjdia.

Din banii fondului s'a ridicat Monumentul eroilor picați pe câmpul de luptă în războiul mondial.

Dela 1920 a luat conducerea corului învățătorul Gh. Guga.

Festivalul artistic din Prilipeț

Duminecă seara, în ziua lăsatului secului, Corul comunei Prilipeț de sub conducerea dlui învățător în pensie Ion Bojincă, a aranjat un prea frumos festival artistic.

Acest festival, a fost fastuos și de exemplificare culturală unică a băștinașilor.



Prof. Ioan Lipovan

compozitor bănățean

Programul artistico-cultural, select confectionat și realizat cu meticulozitate într'o interpretare simplă de o intuiție naturală, cu coruri de o variată execuție pline de nuanțe, a extaziat numeroasa asistență, ce și a subliniat prin aplause îndelungate și furtunoase emoția estetică a succesului revelator în ce privește importanța culturală, socială și națională a instituțiilor corale în viața satelor noastre.

Meritele acestui succes îl are, se înțelege, neobositul animator dl Ion Bojincă, inițiatorul și con-

ducătorul vestitei fanfare din Prilipeț, care se vede că a moștenit cel mai frumos dar, dragostea de neam, din multele podoabe a diademei vrednicului său unchiu Damaschin Bojincă.

Fondul realizat pe calea aceasta se va utiliza în scopul ridicării unui monument în comuna noastră a eroilor căzuți pe câmpul de luptă în războiul mondial.

Asoc. de cântări Ion Vidu din Foeni

Concert și teatru

În comuna noastră, a avut loc un concert împreună cu teatru și dans, dat de „Asociația de cântări Ion Vidu” din loc., sub conducerea tinerului și harnicului învățător Trifu Tetcu, proaspăt eșit de pe băncile școlii normale din Timișoara, plin de idealuri, adăpat la vechiul lor izvor de cultură dascălească, a acestei școli timișorene.



† Ion Vidu,
neîntrecutul compozitor
bănățean

Programul a fost întocmit în așa fel că, a stârnit o vie admirație din partea numerosului public participant. Concertul s'a ținut în sala mare a „Casei de Educație Națională „Antoniu Mocsoy de Foen” din loc.

S'au cântat: „Corul bandiților” din neperitoarea operă „Ernani” a lui Verdi. „Cântece poporane” de ilustrul dl prof. I. Perian. „Bănățana”, neperitoarea comoră sufletească culoasă de marele nostru maestru dl S. Drăgoi. S'a încheiat seria cântecelor, cu impresionanta „Ești Regină”, de dl prof. I. Velceanu,

— sufletul și animatorul corurilor și fanfarelor din Banat — a cărei melodii, a sguduit sufletele întregii asistențe române din sală, care aici la granița de Vest a scumpei noastre Româнії Mari, la abia 3 km. de sala spectacolului, știa că în acel moment zeci de mii de frați de-ai noștri, plâng amar pe alte meleaguri, departe de Patria Mamă iubită.

S'au jucat 3 piese teatrale de A. Țințariu, 1 monolog și 1 dialog, admirabil interpretate de membrii asociației de cântări, țărani în întregime.

La urmă s'a jucat, bătrânul nostru „Călușerul” și „Bă-tuta”, sub conducerea țăranului Mihai Găvan, președintele asoc. de cântări, executat cu suflet și precizie, demne de admirat și cari puteau să fie jucate cu deplin succes pe orice scenă de teatru orășănesc.

Rezultatul, atât moral, cât și material, a fost peste așteptări.

S'a dovedit încă odată că, în vremurile acestea de grea criză morală și materială, sufletul românesc, nu piere, după cum n'a pierit o mie de ani de asupriri păgâne, ci prin doina străbună și dansul național, face față evenimentelor; dovedind că, țăranul nostru, este strâns legat de brazda sa, de caminul său familiar, de Patria lui, de Tron și Regele iubit, și nici odată pescuitorii în apă tulbure, propagandiștii raiului roșu, niciodată nu-l vor despărți de aceste trei altare sfinte ale sufletului său.

Savii Nicolae, preș. casei naționale,

Sporturile

Viața sportivă pune din ce în ce mai mult stăpânire pe întreaga noastră societate. Aceasta trebuie să ne bucure, căci sportul pe lângă că urmărește — ca și gimnastica — dezvoltarea corpului, dezvoltă în același timp și spiritul, mintea, caracterul. În sport este totdeauna o dificultate de învins, o luptă de susținut, un scop anumit de atins, și toate acestea cer o intervenție nu numai a forței fizice, ci și a creierului. Are loc astfel o stimulare a voinței, a perseveranței și deci, o creștere a personalității, o educație sufletească.

Prof. Delbet din Paris spune că spre a face sport e nevoie să ai mușchi în stare a fi antrenați; inimă în stare a împinge o mai mare cârmă de sânge în organe; rinichi buni în stare de a filtra o mai mare cârmă de otrăvuri — resturi de la prea marea activitate musculară. Dar trebuie să ai și stomac bun, care să poată mistui mai mari cârmă de mâncare. Trebuie apoi să ai și un creier capabil de a împinge spre o desfășurare de energie.

Deaceia spune celebrul profesor e bine ca cel ce se apucă de sport să consulte un medic, care-i va spune dacă posedă organe sănătoase, și-l va sfătui ce fel de sporturi să prefere.



M. S. Regele Carol II și A. S. Voevodul Mihai la vânătoare în Banat

La datorie . . .

Calendarul Banatului intrând în al doilea an, vrea să toarcă mai departe firul caierului din trecutul istoric, viața națională, religioasă, culturală, socială, economică, sanitară și artistică a regiunii și păstrându-și linia idealistă, vrea să se infigă, din an în an, tot mai adânc în straturile largi ale gliei bănățene.



Prof. Iosif Velceanu

acest colț de țară: Calendarul Banatului prezintă un mozaic multicolor, cules din viața specifică bănățeană, ce s'a păstrat de veacuri în podoaba unui regionalism sănătos, — o intarzie strălucitoare a sufletului bănățean, aduse la lumină prin condeiele băștinașilor și a câtorva frați, cari, cinstindu-ne obârșia și vitalitatea, trăiesc cu noi în bine și în rău.

Imi dau prea bine seamă, că editarea acestui calendar — de fapt un Almanah — superior tuturor publicațiilor calendaristice ce apar la noi în Banat, nu se produce în împrejurări economice surzătoare: criza, mai ales morală și multe desiluzii, ce bântue dealatul mândrelor și bogatelor noastre meleaguri, ne stavilează deocamdată posibilitatea de a-l scoate într'un tiraj mai mare, ca așa să-l putem desface cu un preț minimal, ca să poată străbate bezna și arșagul, ajungând vesel și în căsuța celui mai umil țăran, dornic de o lectură bună și frumoasă.

Avem totuși credința, că publicația noastră, care reoglindește și slujește necesitățile adânci și arzătoare ale regiunii, va fi sprijinită de toată lumea bănățeană, fiindcă se prezintă

Concursul scriitorilor de baștină m'a încurajat, iar pleiada de colaboratori mi-a ușurat realizarea năzuinții, de a scoate acest calendar bănățean bine îngrijit, întocmit atât pentru folosul intelectualilor, preoților, învățătorilor, cât și al plugarilor noștri, al cântăreților și fanfariștilor bănățeni, dornici de o lectură aleasă și instructivă, trecuți de mult peste bucoavnele analfabetismului.

Cum această publicație bănățeană urmărește numai scopul de a se stimula în direcție idealistă și patriotică talentele băștinașe, iar prin înfățișarea, într'o documentare inedită a realizărilor, de a face cunoscut

cu cinste și omenie, bătătorind o cale idealistă, ce vrea să ne ducă deadreptul la biruința dreptății și la înfrățirea românească.

Calendarul Banatului este închinat frățietății românești și chemat, în primul rând, să întrețină treaz și dârz sufletul bănățean, iar pentru ceilalți frați din depărtări, cărora le va cădea în mână, să fie o plăcere senină în bucuria de a cunoaște viața culturală, socială și artistică, ce se desfășoară, sub diferite aspecte, în cel mai falnic și mândru colț de țară românească.

Prof. Iosif Velceanu.

Politeță

- Dormi, bărbate?
- Da!
- Ei atunci nu vreau să te deranjez.

Boală gravă

- După câte aud, soția d-tale e bolnavă? Sper că nu-i ceva grav?
- Nu, e grav, numai când e sănătoasă.

La școală

- Ionel, cum se numește un om, care pune uneori întrebări la care nu se poate răspunde?
- Profesor!

Naivitate

Mama: Au fost doar două mere în dulap și numai e decât unul! Cum se face?

Nicu: Da, a fost întuneric și nu l'am văzut pe celălalt.

Prompt!

- Spune, cum îți merge afacerea?
- Pe numele soției mele!



CUPRINSUL

I. Partea calendaristică

	Pagina
1. Sărbătorile, anotimpurile	2
2. Lunile, povețe economice, aniversări, vorbe mari, sfaturi înțelepte, zodiile	4

II. Țara și Dinastia Română

1. Dinastia Română	3
2. România, statele europene	28
3. Castelul Peleş	29
4. M. S. Regele Carol II	31
5. O. Goga: Versurile săpate pe placa comemorativă	32
6. Ziua Regelui	33
7. Prof. Neamțu: Ziua Eroilor	34
8. Zece Mai	35

III. Banatul

1. Banatul	36
2. M. Ghita: Al nostru e pământul (poezie)	37
3. M. S. Regele Carol II și A. S. Voevodul Mihai în Banat	38
4. Radu Ionescu: Mi-e drag Banatu... (poezie)	40
5. Cuvântul Regelui	41
6. Dr. V. Radulescu: Un pericol național	46
7. Prof. I. Velceanu: Dacia sub oblăduirea romană	82
8. I. Baği: Un sat românesc din Banatul-Jugoslav	94

IV. Biserica și școala bănățeană

1. Prof. Isaia I. Suru: Arhiereul nostru Vasile	42
2. Prof. C. Rudneanu: Sentimentul religios	43
3. Ceremonie și estetică	69
4. L. Ciobanu: Iuliu Vuia, nestorul dascălilor bănățeni	70
5. Prof. Gh. Atanasiu: Pregătirea pentru viață a copiilor surdo-muți	73
6. Arh. Scriban: Și dacă vor ști să citească	77
7. Pelerinaj la mormântul lui Ioan Mărilă	79

V. Literatură bănățeană

1. Mia Cerna: Ajun (poezie)	45
2. A. Maniu: Cântecul românesc	47
3. Dr. A. Cosma jun.: Scriitorii rom. bănățeni din timpul calvinismului	49
4. Alex. Tințariu: Reabilitarea (novelă)	53
5. Radu Gyr: Luminița, cântec de leagăn	58
6. Dr. G. Goroniță: Pacostea satului (novelă)	59
7. Aforisme	64
8. P. Bizerea: Mormântul dela mănăstirea Partoșului	67
9. I. Miuța: Toamnă (poezie)	71
10. Soc. scriitorilor rom. din Banat „Altarul Cărții”	72
11. M. Șora: Amintiri	100

VI. Viața culturală, socială și economică bănățeană

	Pagina
1. Osemintele lui E. Murgu aduse în Banat — — —	52
2. Prof. Dr. I. Roșu: Ce dăm poporului — — —	62
3. Prof. T. Topliceanu: Institutul social Banat—Crișana — — —	75
4. Prof. Gh. Andrașiu: Cooperația — — —	93
5. Longinescu: Marile sărbări culturale din Banat — — —	106
6. Expoziția și târgul de mostre din Timișoara — — —	108
7. I. R. Nera: Comemorarea lui C. Porumbescu în Caransebeș — — —	112
8. Festivalul artistic din Prilipeț — — —	120

VII. Probleme sanitare bănățene

1. Dr. I. Nemoian: Protecția mamei și a copilului — — —	81
2. Dr. E. Pocreanu: Inceputul tuberculozei plămânilor — — —	85
3. Sporturile — — —	122

VIII. Comorile de artă și organizațiile muzicale bănățene

1. Școala de Arte Frumoase din Timișoara — — —	65
2. S. Dragoi: Adevăruri despre corurile de plugari din Banat — — —	78
3. Dr. I. Miloia: Bisericile de lemn din Banat — — —	89
4. Costa Oană: Corurile și Fanfarele Banatului — — —	92
5. Alex. Bocșian: Concertele populare — — —	96
6. Prof. I. Velceanu: Repertoriul coral bisericesc — — —	98
7. Al 3-lea Congres muzical bănățean — — —	103
8. Concursul de coruri dela Chișineu—Criș — — —	105
9. Turneul Soc. muz. „Cezar Frank” în Banat — — —	107
10. Filaret Barbu: Problema corurilor bănățene — — —	110
11. V. Șumsky: Despre Fanfare — — —	114
12. N. Ghitulescu: Inițierea Școlaei speciale de muzică la Timișoara — — —	117
13. Fanfara din Comloș — — —	118
14. Corul din Răcăldia — — —	119
15. Savii Nicolae: Asociația de cântări Ion Vidu din Foeni — — —	121
La datorie — — —	123

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the general situation of the country and the progress of the work during the year, and the second section deals with the results of the work during the year.

2. The second part of the report deals with the results of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the results of the work during the year, and the second section deals with the results of the work during the year.

3. The third part of the report deals with the results of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the results of the work during the year, and the second section deals with the results of the work during the year.

4. The fourth part of the report deals with the results of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the results of the work during the year, and the second section deals with the results of the work during the year.